

DET HÄR ÄR MIN PLATS!

-Ett arbete om barns platser och plats-
skapande i urban och suburban kontext

Titel: Det här är min plats! - Ett arbete om barns platser och platsskapande i urban och suburban kontext

Title English: This is my place! - A study about children's places and place-making in an urban and suburban context

Författare: Nicklas Centring

Handledare: Märit Jansson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.

Examinator: Maria Kylin, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.

Biträdande examinator: Linnea Fridell, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0846

Program: Landskapsarkitektprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2019

Omslagsbild: Nicklas Centring

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Barn, Barns platskapande, Barns plats i staden, Barns perspektiv, Barnledda promenadintrevjuer, Bostadsområde, landskapsarkitektur

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

FÖRORD

Denna masteruppsats är ett arbete som utförts i slutet på min utbildning till Landskapsarkitekt. Arbetet har utförts inom landskapsarkitektur, planering och förvaltning. Mitt intresse för barns rätt till det offentliga rummet kommer ur min ideella bakgrund men också från utbildningen samt den grund som lades inför min kandidatuppsats, *Artikel 31: Barns rätt till lek - En förutsättning för barns utveckling, livskvalitet och vårt samhälles framtid?* Det här examensarbetet har flera personer att tacka för att det skulle bli möjligt.

Jag vill tacka alla barn och familjer som har deltagit i studien. Stort tack för både engagemang och flexibilitet, utan er hade inte studien kunnat genomföras. Jag vill också tacka Emma Norlén för allt engagemang och ditt nätverk som har skapa underlag till studien, stort tack. Dessutom vill jag tacka White Arkitekter i Uppsala och mina kollegor för tilltro, stöd, arbetsplats och bollplank. Jag vill tacka min handledare Märith Jansson för att ha guidat mig igenom mitt masterarbete, givit mig kloka råd och orkat läsa och kommentera så innerligt.

TACK!

Uppsala, 22 mars 2019
Nicklas Centring

SAMMANFATTNING

Det sker stora förändringar i vårt samhälle som påverkar hur vi lever våra liv. Urbaniseringen är ett faktum och vi ställer allt fler krav på vad staden och dess fysiska struktur ska erbjuda. Staden har blivit en viktig plats i barns liv då den återigen har blivit en vanlig bostadsmiljö för många. Detta gör att barns vardagsliv alltmer utspelar sig i den urbana väven och behöver förhålla sig till de normer och strukturer som vuxna har skapat. Den bostadsnära miljö är en av de viktigaste rummen för barns fysiska och psykiska utveckling. Därför är det intressant att studera hur barn påverkas av olika kontexter, strukturer och karaktärer i sitt bostadsområde. En viktig del i barns fysiska, psykiska och sociala utveckling är deras möjlighet att ta platser i anspråk och göra dem till sina, vilket stärker barnets självkänsla och kunskap om den fysiska miljön.

Därför syftar det här arbetet till att studera hur barn nyttjar sin bostadsnära miljö i en urban respektive en mer suburban kontext. Genom att studera barns platser och platsskapande kan vi få en bättre förståelse för vad som skapar barnvänliga miljöer. Därför studeras hur barn förhåller sig till utemiljön, hur den fysiska gestaltningen påverkar hur de tar platser i anspråk samt andra faktorer som stödjer eller begränsar barns platsskapande.

En multipel fallstudie har genomförts i två bostadsområden i Uppsala, som skiljer sig åt när det gäller struktur, bostadstypologier, läge i staden samt tillgängliga friytor för att kunna studera just barns platsskapande utifrån olika kontexter. Metoden som har använts för datainsamling är barnledda promenadintervjuer som är en deltagande miljöobservation som lyfter barns perspektiv genom att ge barnen mandatet att leda promenaden och på så sätt göra dem till medskapare av studien.

Resultatet visar att barns platser, både antal och typ av plats skiljer sig åt mellan de olika bostadsområdena medan barns platsskapande ser i stort sett likadant ut. Det som skiljer sig åt är det temporära platsskapande som är betydligt vanligare i den mer suburban kontexten. Resultatet visar att flera faktorer både stödjer och begränsar barn i deras platsskapande, såsom rörelsefrihet, programmering, kulturella normer och sociala kontakter med mera. Resultatet går i linje med tidigare forskning kring betydelsen av barns egna platser.

ABSTRACT

The society we live in is in a constant transformation and is affecting the way we live. The urbanisation is a fact and we are having more requirements on the city and the built environment to suit our lifestyles needs and desires. The city has become an importance space for children when it once again is an common housing environment for children. This means that the urban fabric is the space where children's everyday life is taking place and they need to cope with the cultural norms and structures created by adults. The living environment is one of the most important spaces for children's development, both physical and psychological. Therefore it's interesting to study the impact different contexts, structures and characters in the living environment, have on children. Children's place-making is important for the physical, psychological and social development of children and it empowers the child with self esteem and knowledge about the physical environment.

This thesis aims to study how children are using their living environment in and urban and suburban context. To study children's places and children's place-making, we are able to get a greater understanding of what the factors behind child-friendly living environments are. Therefore are the relationship between children and the physical environment, how the physical design affect children place-making and other factor that enhances or limit children's place-making being studied.

A multiple case-study have been done in two different housing areas in Uppsala. They are different to each other when its comes to overall structure, housing typologies, position to the city center and accessible open spaces to study children's place-making in different contexts. The method in use to collect data is Child-led walks, which is participating observation method that strengthen the child perspective through empowering children with the task to lead the walk and the role of co-creator of the study.

The result show that children's places are varying, both in numbers and type, between the two housing areas. The place-making is almost the same in both areas except the temporary place-making, which is more common in the suburban context. The result show that several factors both support and limit children in their place-making, such as action radius/ freedom of movement, programming of the space, cultural norms and social contacts and much more. The result of this study is in line with earlier research about the importance of children's own places.

INNEHÅLLS- FÖRTECKNING

PROLOG	14
INLEDNING	17
Bakgrund och problemformulering	18
Syfte och Mål	22
Frågeställningar	22
MATERIAL OCH METOD	26
Övergripande	26
Förberedelser	27
<i>Material och verktyg</i>	28
<i>Avvägning och förhållningssätt</i>	28
<i>Struktur av promenadintervju</i>	30
<i>Genomförande av fallstudie - Promenadintervju</i>	30
<i>Analytiskt angreppssätt och presentation av resultat</i>	32
BARNES PLATSER & PLATSSKAPANDE	36
Barns plats i staden	36
Barns delaktighet	38
Barns platser och platser för barn	39
Att ta en plats i anspråk - Barns olika typer av platsskapande	41
Platsens fysiska egenskaper och kulturella normer	43
Rörelsefrihet	46
Barnvänlighet och barnvänliga miljöer	47

INDUSTRISTADEN	52
Övergripande - Urbana Industristaden	52
PROMENADINTERVJUER - INDUSTRISTADEN	54
Grundläggande information intervju 1 Industristaden	54
<i>Anna Petrus Park</i>	55
<i>Den hemliga platsen</i>	56
<i>Stadsparken</i>	57
<i>Området i sin helhet</i>	59
Grundläggande information intervju 2 Industristaden	61
<i>Förskolan och bostadsgården</i>	61
<i>Anna Petrus Park</i>	63
<i>Under balkongen</i>	64
<i>Oskars gård</i>	66
<i>Byggarbetsplatsen</i>	67
<i>Robins gård</i>	68
<i>Ormstatyerna</i>	69
<i>Området i sin helhet</i>	70

FLOGSTA	72
Övergripande - Suburbana Flogsta	72
PROMENADINTERVJUER - FLOGSTA	74
Grundläggande information promenadintervju Flogsta 1	74
<i>Lilla lekplatsen</i>	74
<i>Ringarna</i>	75
<i>Berghällarna och Berget</i>	76
<i>Flogstaparken</i>	77
<i>Kojan - hemliga platsen</i>	80
<i>Området i sin helhet</i>	82
Grundläggande information promenadintervju Flogsta 2	84
<i>Pansarvagnen</i>	84
<i>Genvägen</i>	85
<i>Lådan</i>	86
<i>Luna - Restaurangen</i>	87
<i>ICA</i>	87
<i>Pumpen</i>	88
<i>Cykelleken på väg till skolan</i>	89
<i>Kullarna</i>	90
<i>Området</i>	91
JÄMFÖRELSE AV OMRÅDENA	92
<i>Rörelsefrihet och deras platser</i>	92
Jämförelse med stöd av den tematiska analysen	94

<i>Omdefiniera/Manipulera</i>	94
<i>Aktivitet</i>	94
<i>Lokalkännedom</i>	94
<i>Årstid</i>	95
<i>Sociala aspekter</i>	95
<i>Begränsningar</i>	95
<i>Fysisk miljö - Skötsel och förvaltning, lekutrustning och löst material</i>	96
<i>Likheter och skillnader i platsskapandet</i>	96
DISKUSSION	101
RESULTATDISKUSSION	102
Barns platser	102
<i>Barns platser och rörelsefrihet</i>	104
<i>Platser för barn</i>	104
Barns platsskapande	105
Stödjande och begränsande faktorer för barns platsskapande	108
METODDISKUSSION	112
SLUTSATSER	116
VIDARE FORSKNING	117
KÄLLFÖRTECKNING	118
BILAGOR	125

PROLOG

Jag har en lång bakgrund inom Scouterna, en verksamhet som använder den yttre miljön som ett verktyg för att utveckla barn och unga. Sommaren året 2017 genomfördes ett stort nationellt scoutläger med 11 000 deltagare från hela Sverige. På det här lägret testades en ny metod att låta varje åldersgrupp få ett eget område där deras aktiviteter, planerade som spontana, social interaktion och häng, skulle ta sig uttryck. Jag fick huvudansvaret för en sådan plats för åldern 10-12. De åldersspecifika platserna kallades för hubbar och den jag ansvarade för kallades Upptäckarhubben. Till planeringen av scoutlägret togs det fram ledord som fungerade som koncept: öppenhet, medskapande och stärkt självkänsla. De vägledde och låg till grund för hur vi gestaltade och planerade området.

Området blev tydligt definierat med flera aktiviteter och platser som fanns att tillgå för att hänga, leka, ta det lugnt, träffa nya vänner och vara kreativ. Vi byggde upp en temporär plats med syfte att finnas till under själva lägerveckan och såklart även i minnet hos de barn som använt den. Området var stort och barnen hade tillgång till det på egen hand men under vissa tider fanns funktionärer på plats för att stötta och hjälpa. Upptäckarhubben bestod av stora rum med öppna ytor för mer aktiv lek och större aktiviteter men även mer intima och småskaliga rum bland större äldre tallar där ett annat tempo och aktiviteter kunde utspela sig. Vi använde den befintliga miljön som grund och förädlade kvaliteter för att skapa platser och rum. De strukturer som vi byggde var av någon typ av naturmaterial såsom trä, plywood eller slanor. Skalan hos de rum och objekt vi skapade var något som vi på ett lekfullt sätt utvecklade och testade. Flera av de platser och strukturer vi byggde utmanade på ett sätt hur stort, långt eller högt något får vara. Vi byggde exempelvis ett jättestort runt pingisbord där flera matcher kunde spelas samtidigt. Vi byggde även ett stort fysiskt "Finns i sjön", där sjön bestod av ett stort halmhav där korten till spelet fanns att hitta. Till dessa strukturer skapade vi även platser där interaktion och kreativitet var det viktigaste, såsom en graffitivägg och kuber som var 40x40 cm och gick att både bygga med och måla på. Kuberna användes framför allt till att bygga och manipulera den befintliga miljön.

Barnen uppskattade att ha sin egna plats på lägret, vilket inte gick att missa. Flera gånger under veckan fick vi höra citat som dessa:

“Det här är inte ett scoutläger, det är en dröm”,

Eller

“Scout: Är det här Upptäckarhubben?”

Ledare: Ja allt mellan den här stengärdsgården och den skogen och den där stora skylten är Upptäckarhubben.

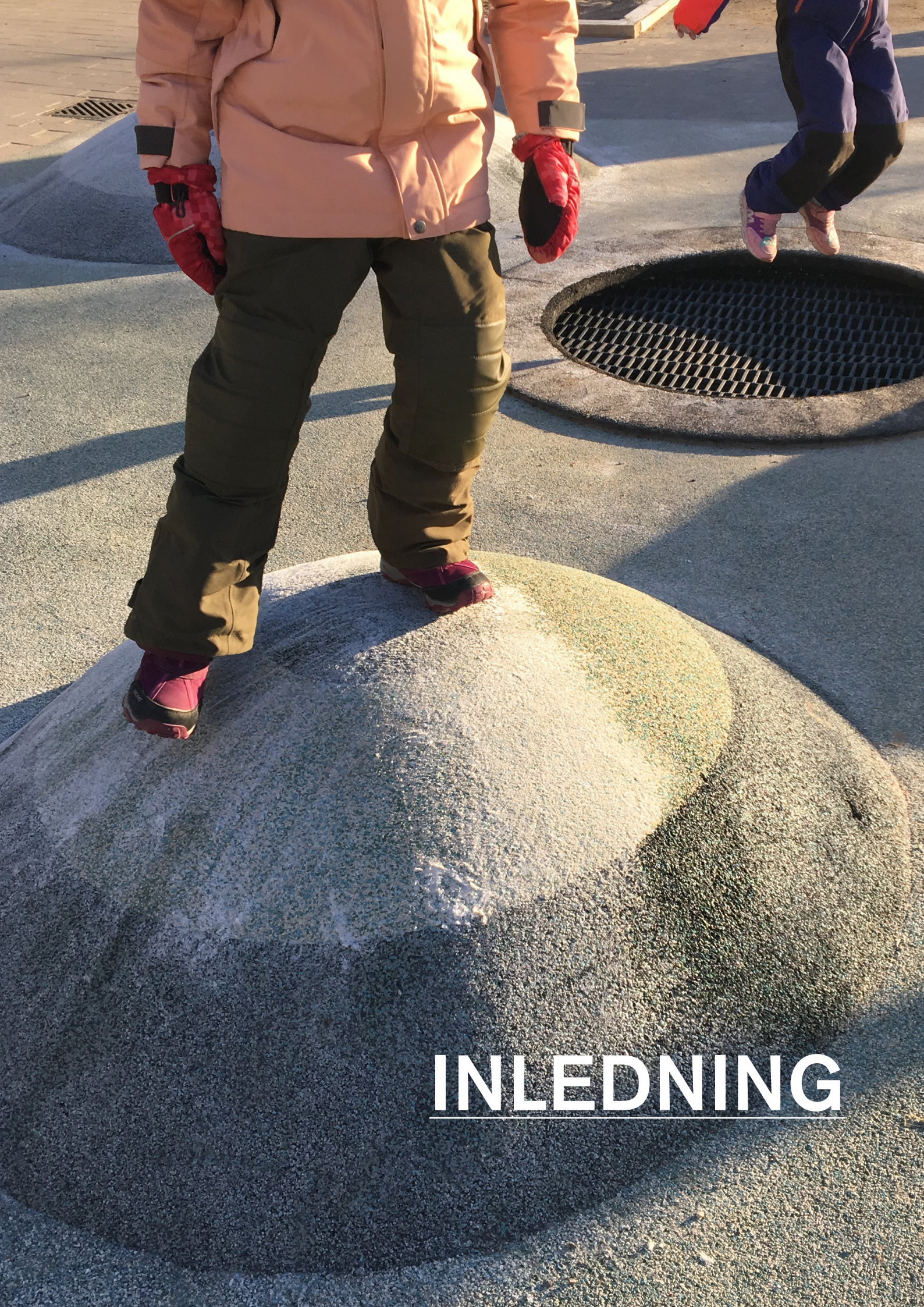
Scout: Bra då vet jag!

*Scouten vänder sig om och utbrister, YES, det här är mitt hem!”

Många av de platser vi hade planerat och gestaltat tog barnen själva i besittning och ändrade efter deras behov och intresse. De investerade otroligt mycket i Upptäckarhubben, en temporär struktur som de inte fysiskt kommer kunna återvända till. Det fascinerar mig att de på så kort tid och med en temporär struktur och arkitektur kunde knyta an till området och att de själva snabbt skapade egna platser eller kände ägandeskap för det som redan var skapat av oss. Detta får mig att undra vad det är som påverkar barns interaktion med platser och vilka faktorer som gör att de tar en plats i besittning och känner ägandeskap? Detta är frågeställningar som jag har velat undersöka i mitt examensarbete.

INLEDNING

BAKGRUND OCH PROBLEMFÖRMULERING

Vi lever i en väldigt föränderlig tid, där nya rörelsemönster och flyttmönster skapas. Vårt sätt att leva förändras mycket, vilket skapar nya krav på funktioner och den roll staden ska spela. Kravställningen på vårt boende blir allt högre. Vi ska bo tätare, mer energisnålt och framför allt hållbart. Hållbarhet handlar inte bara om minskade fotavtryck eller minskad resursförbrukning utan sociala och demokratiska aspekter är minst lika viktiga. Samtidigt ställer vi stora krav på närhet till service och dylikt samt vuxnas rörelsefrihet. Den byggda strukturen ska vara mångfunktionell för att lösa mängder av behov och problem som vi själva ha skapat. Våra egna beteenden och livsstilar är problematiska på många sätt men lösningen anses finnas i staden och den byggda strukturen. Var i ekvationen hamnar livskvalitet och liknande aspekter som är svåra att mäta?

Staden är livsmiljö för många barn då allt fler barnfamiljer väljer att bo kvar i den täta staden istället för att flytta ut till en förort, såsom tidigare var norm. Stadens tillgänglighet, närhet och enkelhet är tre viktiga faktorer bakom varför många väljer att bo i städer. Var föräldrar väljer att bosätta sig får en påverkan på barns livsmiljö. Vi kan konstatera att fler barn bor i dagens städer som följd av den rådande urbaniseringen. Stadens offentliga rum ska uppfylla krav på närhet till service, handel, mötesplatser, kultur och mycket annat. Staden ska även kunna tillgodose barns behov trots deras brist på köpkraft och möjlighet att agera som demokratiska aktörer via politiska val. Exempelvis är lämpliga platser för lek och utevistelse reglerat i Plan- och bygglagen och ses som ett allmänt intresse (SFS 2010:900). Vuxnas syn på barns vara eller icke vara i stadens offentliga rum har varierat över tid (de Laval, 2015, ss. 14-17). Däremot finns det vissa aspekter av användningen av staden och det offentliga rummet, såsom vuxnas användande av

bilen för ökad mobilitet, som reducerar barns rörelsefrihet och användningen av det offentliga rummet. Exempelvis visar flera studier och rapporter att barns rörelsefrihet har minskat på grund av biltrafikens framfart under 1900-talet (Heurlin-Norinder 2005, Cele 2006, Faskunger 2008, Boverket 2015).

Utöver barns rätt till vistelse i det offentliga rummet finns flertalet aspekter som belyser vikten av just barns tillgång till och plats i det offentliga rummet. Exempelvis blir barns fysiska och psykiska hälsa allt sämre och utevistelse är ett sätt att motverka den problematiken. Johan Faskunger (2008) skriver i en rapport från Statens Folkhälsoinstitut:

“Regelbunden fysisk aktivitet är en viktig faktor för barns nuvarande och framtida hälsa, såväl fysisk som psykisk och social. Mycket tyder på att den fysiska aktiviteten hos barn har minskat och stillasittande aktiviteter har ökat generellt sett. Situationen riskerar att leda till en ökning av kroniska sjukdomar i framtiden, exempelvis typ 2-diabetes, benskörhet, övervikt och depression. Barns rörelsefrihet och möjligheter att på egen hand röra sig i närmiljön/staden har begränsats de senaste årtiondena, mycket till följd av olika samhällshinder. “ - (Faskunger 2008. s. 6)

Flertalet forskningsstudier visar att hur den byggda miljön är planerad och ser ut påverkar exempelvis barns platser och platsskapande (Kylin 2004; Rasmussen 2004) och deras rörelsefrihet (Kytta 2004; Heurlin-Norinder 2005; Faskunger 2008) samt andra aspekter som påverkar barnvänligheten. Därför är det intressant att jämföra olika miljöer för att kunna dra lärdomar från dem och studera vilka kvaliteter som har betydelse för barnvän-

lighet. Framför allt är den bostadsnära miljön intressant, då vi vet att bostadsområdet är den första offentliga plattform som barnen börjar interagera med. Det är den bostadsnära miljön som erbjuder möjlighet till både fysisk och psykisk utveckling samt platskänedom (Loebach & Gilliland 2010).

Vi vet att barns platser och möjlighet till platsskapande är viktiga aspekter för att utemiljön ska stödja barns utveckling. Det skapar mötesplatser, social interaktion, andrum och fysisk och psykisk utveckling (Cele 2006; Kylin 2004; van der Burgt 2007). Barns platsskapande handlar till stor del om att barn manipulerar sin miljö (Kylin 2004), ger den ett eget syfte, skapar en speciell betydelse till och gör platser till sina (Ramsussen 2004). Platserna kan delas med andra eller brukas av en individ (Kylin 2004). Barns interaktion med utemiljön är viktig för deras kunskapsinhämtning och förståelse för sin omvärld. Kylin (2004) belyser framför allt den sociala utvecklingen som kojor stödjer. Ofta är kojor något som delas av flera barn (Kylin 2004). En viktig aspekt i platsskapandet är möjligheten att kunna manipulera omgivningen. Att skapa och manipulera platser själv lyfts fram som viktigt, även i tidigare forskning som beskriver att dessa platser kan ärvas (Kylin 2003, s.34). Kylin är inte den enda som lyfter fram aspekten av att kunna manipulera och interagera med sin omgivning som viktig utan frågan har lyfts i flertalet forskningsstudier, bland annat Janssons (2015), Celes (2006), Heurlin-Norinders (2005) och Rasmussens (2004).

Interaktionen med utemiljön och platser baseras på de sinnliga intrycken barnen får av att känna, lukta eller på något sätt interagera med miljön (Cele 2006). Cele (2006) belyser effekten av barns platsskapande, att

det stärker barnen genom att öka deras frihetskänsla, självförtroende och kontroll. Jansson (2015) beskriver i sin studie hur barn berättar om sitt egna användande av lekplatser på tre sätt; Utmaningar, Manipulation och Place-making. Jansson (2015) beskriver Place-making som egna platser som barnen antingen hittar eller skapar själva. Dessa platser kan både vara i gröna miljöer eller i en del av lekutrustning men värdet som Jansson (2015) beskriver det ligger i den egna rekreationen och den fria leken som kan uppstå.

Barns sätt att kommunicera platser utgår oftast ifrån vad de fysiskt kan göra på platsen eller vad de känner (Kylin 2004). Både Kylin (2004) och Cele (2006) beskriver hur barn kommunicerar och uttrycker platser och att det skiljer sig mot hur vuxna gör. Kunskap och förståelse hos professionella behövs då "Barns eget sociala nätverk och strukturer i sin vardagsmiljö skiljer sig från det officiella nätverk och den struktur som hanteras i olika planeringssammanhang." (Kylin 2004, s. 11). Denna kunskap är viktig för oss som planerare, designers och förvaltare att använda för att kunna ta bra beslut som leder till barnvänligare platser och bostadsområden. Genom att förstå hur barn kommunicerar sina platser och platsskapande kan vi i använda rätt metoder för att inhämta kunskap om barns platser och på så sätt stärka barns perspektiv på utemiljön. Det handlar även om förutsättningar för barns delaktighet i samhället och i demokratiska processer, för utan kunskapen om hur barn kommunicerar sina platser och strukturer blir det svårt att kunna ta del av den informationen.

Wales (2014) har i sitt examensarbete undersökt och beskrivit barn som aktiva sociala aktörer som är med och skapar kontakter och länkar i den sociala infrastrukt-

turen i ett bostadsområde. Han har i sin litteraturstudie belyst flera studier som visar att barn har en nyckelroll för att skapa starka kontakter inom ett bostadsområde. Han lyfter även fram forskning som menar att rum och platser för barn påverkar hur stark grannsämjan är inom ett område och skapar ett socialt nätverk. Van der Burgt (2006, s. 44) menar att "Det finns ett samband mellan barns kunskap om platser och deras sociala relationer i den bemärkelsen att sociala relationer på platser ger barn en anledning till att vistas på dessa platser och få direkt erfarenhet av platserna". Det kan också uttryckas som att med hjälp av platser för barn som fungerar som mötesplatser i det offentliga rummet skapas sociala relationer som i sin tur leder till en utökad social infrastruktur bland föräldrar vilket bidrar till bättre grannsämja och trygghet. Van der Burgt (2006) menar även att barns sociala infrastruktur och sociala miljö är viktig för deras känsla av trygghet i sitt område.

I ett arbete om barns platser och platsskapande bör begreppen "Barns platser" och "Platser för barn" uppmärksammas. Rasmussen (2004) presenterar i sin studie *Places for children - Children's places*, den institutionaliserade triangeln som består av tre delar där barns liv utspelar sig, som är skapade för barn och kan definieras som platser för barn. Dessa delar är hemmet, skolan och fritidsaktiviteter. Han påvisar det faktum att barn använder och anknuter till andra platser än vad som är skapade av vuxna för barn. De är oftast informella och utan vuxnas vetskap. Däremot kan platser för barn även bli till barns platser. En viktig aspekt i att definiera barns egna platser, till skillnad mot platser för barn, är att de har en speciell betydelse för barnet och att det stärker barns perspektiv på utemiljön. Rasmussen (2004) nämner att barn inte pratar om deras platser som barns platser utan att det är en term i forskningen för att kunna särskilja platserna. När barn använder begreppet plats syftar de sällan på sina egna platser som

de tagit i anspråk, utan barns platser går att urskilja genom att studera hur barn interagerar med miljön, hur de kommunicerar med kroppsspråk och hur de uttrycker betydelsen av platserna (Rasmussen 2004).

Flera lagar stödjer barns rätt till det offentliga rummet. Både Plan- och bygglagen och Barnkonventionen, som blir svensk lag i januari år 2020, uttrycker tydligt att barns lek och utevistelse är prioriterade och att yta för detta måste beaktas (UNICEF 2009, s. 28-29, SFS 2010:900). Artikel 12 i barnkonventionen uttrycker också tydligt att barns rätt att höras och fritt uttrycka sin åsikt i frågor som rör barnet är en rättighet (UNICEF 2009, s. 18), vilket kräver rätt metoder och verktyg. Barns delaktighet i planeringsprocessen har under en tid diskuterats, testats och beforskats. Men många problem kvarstår med att barn ska kunna yttra sig, höras, och ta plats i det offentliga rummet.

Barnkonventionen ger barn rätt att yttra sig i frågor som rör dem, vilket innefattar barns livsmiljö. När barnkonventionen är svensk lag blir barns delaktighet alltså en rättighet. Därför behövs kunskapen om hur barnen kommunicerar sina platser att att kunna förstå vilka miljöer som betyder mycket för barn (Kylin 2004; Rasmussen 2004; Cele 2006). Det krävs även en förståelse för hur barnens användning och interaktion med den byggda miljön ser ut för att delaktigheten ska kunna ske på riktigt. Utmaningen för arkitekter, planerare, och förvaltare blir därför att använda rätt metoder och verktyg för att inhämta kunskap om barns platser och vad de betyder för barnen för att stärka barns perspektiv. Där blir metodiken en nyckelroll för att både skapa barnvänliga processer (Jansson, Sundevall & Wales 2016) men också ett sätt att hävda barns rätt att yttra sig i frågor som rör dem.

Flertalet forskningsstudier har använt sig av metoden

child-led walks, eller på svenska, barnledda promenadintervjuer med en viss variation i benämning och genomförande mellan studierna, för att lyfta barns perspektiv på deras utemiljö (Kylin 2004; Heurlin-Norinder 2005; Cele 2006; Jansson, Sundevall & Wales 2016). Det gemensamma i studierna är det faktum att barnen lyfts fram som experter och får kommunicera sina egna upplevelser av platser och sin utemiljö. Barnen får göra det genom att interagera och använda sig av miljön och visa vilka platserna är, vad de betyder och har för syfte i barnens liv. Både Kylin (2004) och Cele (2006) menar att det är genom interaktion och aktiviteter som barn kommunicerar platser och särskilt barns platser. Det skiljer sig till exempel mot professionella planerare som på ett mer övergripande sätt beskriver utemiljön och då genom funktioner och karaktärer (Kylin 2004). Metoden innebär ett dynamiskt samtal som förs kring de platser som barnen visar under promenaden. Genom att använda sig av metoder såsom barnledda promenadintervjuer i tidiga skeden med mål att lyfta barns perspektiv får planerare, designers och förvaltare möjlighet att tidigt få med ett annat och kompletterande perspektiv på utemiljön. Det kan sin tur leda till att skapa mer barnvänliga miljöer tack vare barns perspektiv.

Att undersöka hur barns platser ser ut i en tät och urban kontext kanske kan ge oss en del av svaren på hur vi bör planera gestalta och förvalta framtida bostadsområden. Vilka lärdomar kan vi dra av att studera och jämföra områden med olika strukturer, täthet och bostadstypologier utifrån barns perspektiv, deras platser och platskapande? Vad kan vi lära oss av att studera barns platser i nybyggda områden för att dra lärdomar till den stora framtida bostadsutvecklingen vi står inför i Sverige?

Uppsala kommun är en av de kommuner som bygger mest bostäder i hela landet och arbetar med att förtäta centrum på gammal industrimark men även att byg-

ga nytt på jungfrulig mark. Uppsala har i förhandlingar med staten om att bygga ut fyrspårig järnväg mellan Uppsala och Stockholm förbundet sig att bygga ca 30 000 nya bostäder i södra Uppsala för att lösa en del av bostadsbristen i landet. De 30 000 nya bostäderna ska bli hem för ca 90 000 nya invånare. Det är en stor ökning och en oerhörd möjlighet men också utmaning att kunna skapa bra levnadsmiljöer för både vuxna som barn i en tät och urban kontext. För att göra det krävs kunskap om barn och deras platser och rörelsemönster i den urbana väven. Hur ser det ut? Vilken typ av platser tar barn i anspråk? Vilka platser tar de i besittning och gör till sina egna? Vilka faktorer påverkar barns och ungas platskapande? Att besvara dessa frågor och dra lärdom av resultatet, kan vara ett steg mot en mer nyanserad bild av vad hållbar stadsbyggnad innebär och stärka barns perspektiv.

Syfte och Mål

Syftet med mitt examensarbete är att undersöka hur barn nyttjar sin bostadsnära miljö i urban respektive suburban kontext, hur deras platser och platsskapande ser ut, vilka aspekter som påverkar barns platsskapande och platser samt vilka kvaliteter som kan finnas i den urbana respektive den suburbana kontexten ur barns perspektiv. Målet med uppsatsen är att testa barnledda promenadintervjuer, så kallade "Child-led walks", för att studera barns platser och platsskapande.

Frågeställningar

Arbetet fokuserar på följande tre frågeställningar:

- HUR SER BARNS PLATSER OCH PLATSSKAPANDE UT I TVÅ OLIKA TYPER AV BOSTADSOMRÅDEN?
- VAD BEGRÄNSAR RESPEKTIVE STÖDGER BARNS PLATSSKAPANDE I DEN URBANA RESPEKTIVE SUBURBANA KONTEXTEN?
- HUR FUNGERAR BARNLEDDA PROMENADINTERVJUER SOM METOD FÖR STUDERA BARNS PLATSER OCH PLATSSKAPANDE I URBAN OCH SUBURBAN KONTEXT?

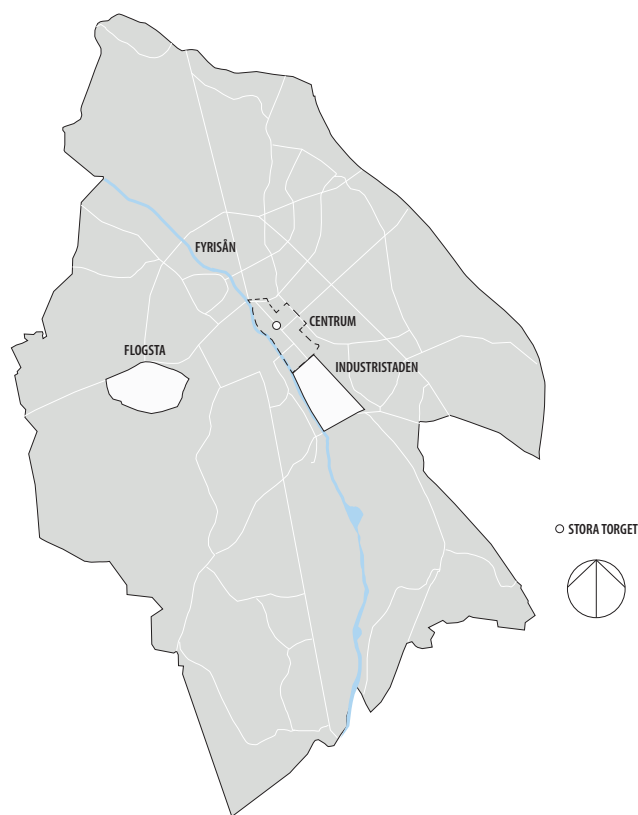

MATERIAL & METOD

MATERIAL OCH METOD

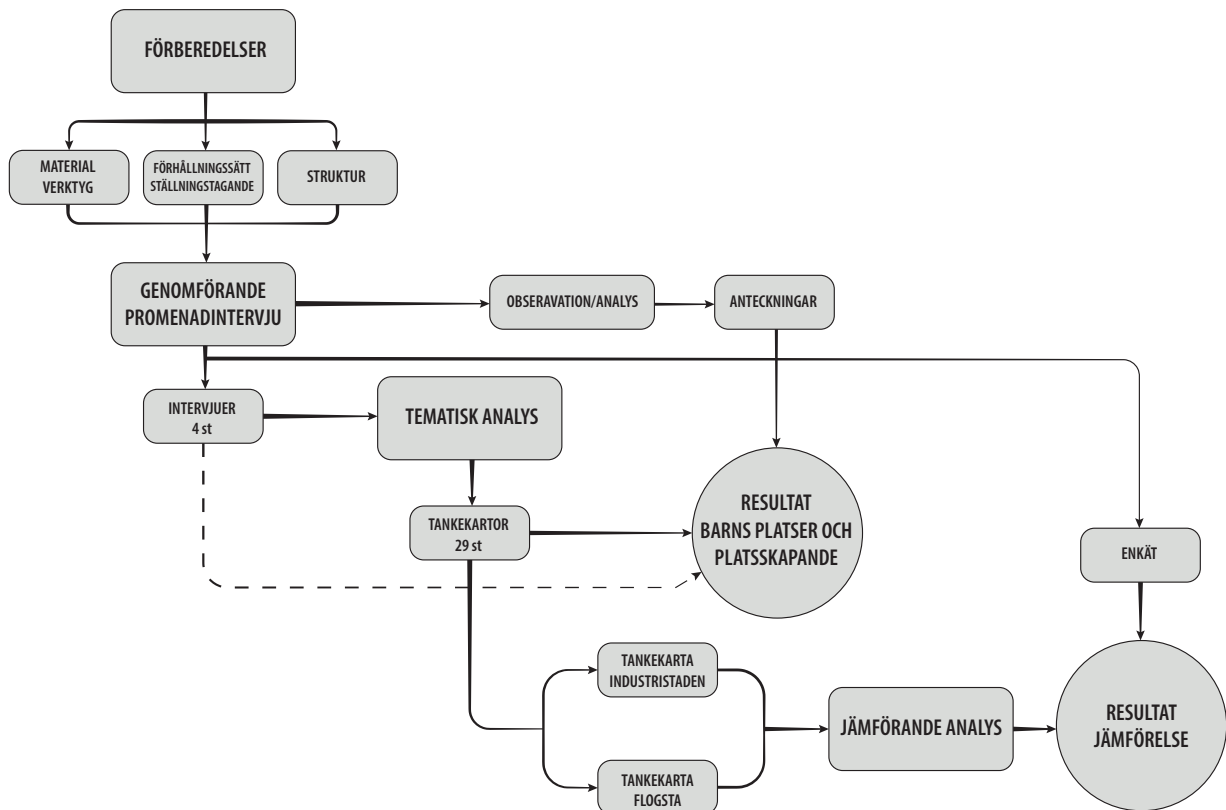
Övergripande

Arbetet baseras på en multipel fallstudie av bostadsområdena Flogsta (suburban) och Industristaden (urban) i Uppsala, med barnledda promenadintervjuer som huvudsaklig metod för datainsamlingen. Val av fall till fallstudien grundar sig i ett medvetet val för att garantera största möjliga mängd information (Flyvbjerg 2006) om barns platsskapande som fenomen. Ovanliga eller extrema fall har tendens att ge mer information av fenomenet som ska studeras än typiska fall (Flyvbjerg 2006). Bostadsområdena kan anses som extremer åt vardera håll när det gäller barnvänlighet med tanke på olika faktorer som trafiksituation och tillgängliga grönytor med mera. Områdena är därför utvalda för att de är byggda med två olika strukturer och bostadstypologier, samt är planerade med olika planeringsideal. Industristaden är dessutom ett område som fortfarande är under utveckling. Båda områdena är centralt belägna i Uppsala men med helt olika karaktärer. Fallen är dessutom utvalda för att kunna jämföras. Genom att skapa en variation i sina fall kan både processen, i det här fallet barnledda promenadintervjuer, och resultatet studeras och ge varierad information om olika omständigheter som påverkar (Flyvbjerg 2006). Som grund genomförs en litteraturstudie kring barns platser och barns platsskapande. Litteraturstudiens syfte är att dra lärdomar av tidigare studier som har genomförts med liknande syfte och metod, men också skapa en teoretisk grund om barns platser, och platsskapande som resultatet från fallstudien kan jämföras med. Sökord som använts i sökandet av litteratur har varit: *Children, Place-Making, Place, Children's places, Children's place-making, Children's participation, Child perspective, Child-led walks, Children's special places, Affordances* och *Child-friendly*.

Uppsala tätort och de två olika fallstudieområdena i förhållande till varandra

I genomförandet av fallstudien används barnledda promenadintervjuer som metod vilket är en deltagande miljöobservation som lyfter barns perspektiv genom att ge makten/mandatet till barnen själva att leda promenaden. Genom att låta barnen själva leda promenaden och välja vilka platser de vill visa blir studien mer ur ett barns perspektiv med större möjlighet att studera barns platser (Cele 2006). Då barns platser ofta är förbisedda av vuxna krävs det att på plats studera både barns användningar och kommunikation av deras platser (Kylin 2004, Rasmussen 2004).

Flödesschema Metod

Att använda sig av flera metoder för att studera ett specifikt fenomen kallas triangulering och promenadintervju-metoden är på ett sätt redan en triangulerande metod i sig själv. Genom att både lyfter fram barnens egna berättelser och deras svar på de frågor som ställs samtidigt som observationer av hur barnen interagerar med miljön samt att fotografier av den fysiska miljön kan tas under intervjun för att sedan analyseras. Metoden innehåller alltså flera moment och perspektiv som kan motsäga varandra, men som kan vara bra när komplexa situationer ska analyseras (Cele 2005).

Arbetet är strukturerat på följande sätt, se figur *Flödesschema Metod*, och kommande beskrivning.

Förberedelser

Studien inkluderar barn i åldern sex till åtta år och omfattar totalt fyra stycken promenadintervjuer, två i respektive fallstudieområde. Promenadintervjuerna innefattar två till tre barn. Genomförandetiden varierar mellan ca 40 minuter och drygt en timme. Promenadintervjuerna genomförs i barnens bostadsområde och dokumenteras genom ljudinspelning och fotografier. Intervjuerna spelas in med hjälp av en applikation på en mobiltelefon. En tematiskt indelad frågeguide används i intervjutillfället som är en semistrukturerad intervju.

I det här arbetet genomfördes en pilotintervju. Genom att genomföra en pilotintervju fick jag en möjlighet att bekanta mig med metoden samt att utveckla både min egna förmåga att genomföra metoden, metodens

element och frågeguiden. Pilotintervjun genomfördes med tre barn i området Flogsta. Barnen var släkt och umgicks ofta men två av dem bodde inte i området. Efter att promenadintervjun hade genomförts antecknade jag samtliga tankar som uppstod under intervjun och observationen, därefter transkriberades intervjun. Det som ändrades efter pilotintervjun var frågeguiden som fick en mer tematisk indelning av frågor för att kunna göra intervjuerna så lika som möjligt så att de går att jämföra. Resten av processen är sig lik mellan pilotintervju och de intervjuer som är en del av det här arbetet.

Material och verktyg

Materialet som används i promenadintervjuerna är två mobiltelefoner. En för ljudinspelning där en applikation på mobilen används och en för att fotografera platserna och situationerna. Till det används även en powerbank för att inte någon av mobilerna skulle få slut på batteri under promenadintervjun och för att motverka att mobilen inte fungerar på grund av kyla.

En grundläggande enkät om hur länge barnet har bott i området, rörelsefrihet, ålder, fritidsaktiviteter och så vidare får föräldrarna fylla i för att skapa en grundförståelse för varje barns livssituation. Till det fyller barnets förälder även i en blankett som godkänner barnets deltagande i studien, se bilaga *Enkät Förälder* och *Blankett för godkännande*. En förberedande text används för att förbereda barnen på vad som kommer hända och vad syftet med promenadintervjun är. Texten är skickad via e-post till föräldrarna och uppläst för barnen.

I studien används flygbilder delvis för att markera ut rörelsefriheten som är en av enkätfrågorna men också i början av intervjun för att låta barnen orientera sig i området. Under intervjun används en tematisk strukturerad

frågeguide som stöd för att strukturera intervjun.

Ett multimedialprogram används för att transkribera ljudinspelning från promenadintervjuerna. Programmet används för att samtidigt som ljudupptagningen antecknas i ett anteckningsprogram, kunna hantera uppspelningshastigheten och pausa den vid behov.

Avvägning och förhållningssätt

En viktig aspekt att ta i beaktning är ifrån vilket sammanhang barnen kommer. Cele (2005) nämner risken som finns med att inkludera barn ifrån en skolkontext. Hon beskriver att barn i skolan är vana vid att de ska svara rätt på frågor vilket gör att de letar efter "rätt" svar (Cele 2005). Stor del av det här arbetet har gått till att hitta barn som kan och vill vara med. Skolor och fritidsgårdar, både privata som kommunala, har kontaktats för att få så stor spridning som möjligt på barnen med tanke att de bor i samma område. Däremot har resultatet varit negativt och inga skolor har velat samarbeta eller vara en del av arbetet på grund av att lärarna redan har för mycket att göra. Därför har personliga kontakter använts för att hitta barn som vill och kan vara med i studien. Detta bör också uppmärksammas då barnens livssituation kan tänkas vara väldigt snarlika eftersom de delvis bor i samma område och har snarlik kulturell och socioekonomisk bakgrund. Eftersom stor del av tiden har gått åt att komma i kontakt med barn och familjer som vill och kan vara med har en förträff med barnen fått ersättas av en förberedande text, se bilaga *Förberedande text*, som föräldrarna har fått läsa upp för sina barn. Textens funktion har varit att förbereda barnen på vad promenadintervjun kommer att innebära och syftet med arbetet men också ge dem förståelse för vad en landskapsarkitekt gör och vem jag är. Även för att barnen ska få en möjlighet till att förbereda sig och kän-

na sig lite tryggare i situationen innan de träffar mig.

Den roll som jag tar i intervjusituationen och det synsätt på barn och barndom jag har påverkar resultatet av intervjun (Cele 2006). Tar forskaren en roll som en auktoritär person med få positiva uttryck kommer barnen att bete sig som att de är övervakade eller kontrollerade vilket gör att det blir svårt att tillgå barnens egna verklighet och platser (Cele 2006). Skulle forskaren däremot använda sig av mer positiva uttryck men fortfarande vara ganska auktoritär finns det en större chans för att bevittna mer interaktion och agerande (Cele 2006). Cele (2006) påpekar även att en vuxen sällan helt kan ta ett kliv tillbaka och endast vara observatör för att det finns en förväntan på den vuxna att agera ledare eller på ett sätt ta beslut. Skulle dock den vuxne lyckas ta ett kliv tillbaka och ha avstånd till barnen så kommer den att ha stora möjligheter till att observera barnen och hur de interagerar med omgivningen men det som då saknas är de sociala interaktionerna och vad barnen tycker och tänker kring sina egna beteenden (Cele 2006). Cele (2006) beskriver även en annan roll, vänskapsrollen, som grundar sig i förtroende och besitter ingen formell auktoritet och hon menar att det är den rollen som kan få mest information om barns beteenden. Dock är denna roll svår att anta då forskaren alltid kommer att särskilja sig med tanke på att forskaren är just vuxen (Cele 2006). Däremot kan en hyfsat jämlik relation utvecklas mellan barnen och forskaren, där just olikheterna mellan barn och vuxna kan leda till att forskaren kan ställa okunniga frågor kring barndom eller barnens vardag (Cele 2006). Eftersom barns platser och platsskapande är fokusområde för det här arbetet ligger stor vikt i att uppmuntra barnen för att så mycket som möjligt kunna beskåda hur barnen interagerar med miljön men samtidigt också ta ett steg tillbaka för att observera och inte påverka för mycket. Dessutom krävs det att det skapas ett förtroende mellan barn och forskare för att de ska

vilja visa sina egna platser. Forskarens egna närvaro kommer påverka resultatet med tanke på den sociala dynamiken, maktaspekten mellan forskare och respondent samt hur stor plats forskaren tar i respektive intervjutillfälle (Cele 2005). Därför är tre förhållningssätt i fokus; **uppmuntra, observera och skapa förtroende för min roll i genomförandet av de barnledda promenadintervjuerna**

Ett viktigt förhållningssätt och avgränsning för metoden är att respondenterna, barnen, ska vara fler än forskaren för att överlåta så mycket makt som möjligt till barnen. Dessutom är föräldrar inte en del av själva promenadintervjun för att barnen inte ska behöva förhålla sig till dem och därigenom stärka barns perspektiv i studien. Däremot tar en av promenadintervjuerna avsteg från dessa avgränsningar och förhållningssätt då en förälder följer med på intervjun vilket medför att vuxna och barn är lika många. Dessutom är det ett barn som inte fullföljer hela intervjun. Alla barn i studien går under pseudonym.

En viktig avvägning är att lyfta barns perspektiv på deras platser och platsskapande och därför används Barnledda promenadintervjuer som metod. För att stärka barnets roll och mandat i studien får de mycket frihet under intervjun. En sådan frihet är exempelvis varit att barnen avgör när det är dags att avsluta. Eftersom den här studien genomförs under höst och vinter har intervjuerna genomförts under helgen eller annan ledighet för att kunna garantera dagsljus. Detta gäller alla intervjuer förutom en som genomfördes en vardag direkt efter skolan.

Struktur av promenadintervju

Samtliga intervjuer följer samma grundstruktur men alterneras efter barnens behov. Varje intervjutillfälle börjar med att jag hälsar på barnen för att skapa ett första möte. Därefter samlar jag föräldrarna för att gå igenom enkäten, godkännande-blanketten, visa ett registerutdrag från Polisen om de önskar se och berättar syftet med studien och vad vi kommer att göra. Detta för att göra föräldrarna så trygga som möjligt och låta barnen komma till ro inför intervjun samt starta sin egna grupprocess. Därefter samlas barnen och jag, vi presenterar oss för varandra och testar ljudet på inspelningen. Sedan presenteras studiens syfte för barnen och vad vi kommer göra under promenadintervjun. Stort fokus har varit att poängtera att det inte finns några fel svar, det är helt okej att tycka olika samt att alla platser vi besöker behöver man inte gilla eller känna till. Detta har genomförts för att försöka få så stor spridning på platserna som möjligt och minska prestationsmomentet. Dessutom har det poängterats att det handlar om alla platser de använder för att minska risken att endast lekplatser visas upp. Samtidigt har det även tydligt påpekats att det är barnen som helt och hållet bestämmer vilka platser vi besöker och vilka vägar vi tar till och från de olika platserna. De leder intervjun och jag fotar samt ställer frågor längs vägen. De har även fått instruktioner om att samtalen kommer spelas in. Som sista steg har vi kollat på en karta över området för att de ska få orientera sig i området och börja fundera på hur deras bostadsområde ser ut. Sedan har intervjun startat. Under intervjun ställs frågor från den tematiska frågeguiden. Dock ställs inte alla frågor från frågeguiden utan det är situationsanpassat. Däremot ställs frågor från alla kategorier under temat platsskapande, se bilaga *Frågeguide - Teman*.

När barnen börjar visa tendenser att de vill avsluta ställs alltid frågan om de har några fler platser de vill visa för att inte missa något. För att stärka barnets position och delaktighet i intervjun får barnen själva ta beslut om när det är dags att avsluta promenadintervjun.

Genomförande av fallstudie - Promenadintervju

Barnledda promenadintervjuer är en metod som används av flertalet forskare för att belysa barns perspektiv på sin utemiljö (Cele 2005, 2006; Loebach & Gilliland 2010; Jansson, Sundevall & Wales 2016). Det är en metod som sätter barnens egna upplevelser av utemiljön i fokus och som förflyttar makten från forskare till barnen. Metoden genomförs på lite olika sätt i olika studier. En del studier har en förutbestämd runda som promenadintervjun följer likt Cele (2005) (som dock fick alterneras om barnen ville), en del har ett element där barnen själva fotograferar (Loebach & Gilliland 2010) eller där forskarens fotograferar det barnen vill (Cele 2005, 2006). Det som är gemensamt för studierna är att barnen själva leder promenaden, bestämmer vilka platser som ska besökas och vad som är intressant. Forskaren tar oftast ett steg tillbaka och blir mer en del av gruppen. I den här studien används inte en förutbestämd runda för att ge barnen mandat att verkligen kunna visa sina egna platser. Barnen fotograferar inte själva under promenadintervjun för att ge dem möjlighet att interagera så mycket som de vill med miljön utan att behöva tänka på en kamera, eftersom det är via interaktion med den fysiska miljön som barn kommunicerar sina egna platser (Kylín 2004, Cele 2006).

Metoden har fördelar såsom att forskare och respondent befinner sig på plats och intervjun utspelar sig i den kontext som syftet är att undersöka, till skillnad mot en vanlig intervjusituation. Den fysiska närvaron, av att vara på plats och samtidigt nyttja platsen, är en av flera

styrkor. Cele beskriver det såhär:

“When a person is physically present in a place his or her reactions, memories and thoughts will be continuous reactions to objects, people and place itself”

(Cele 2005, s. 86).

Det är genom interaktion med den fysiska miljön, kroppsspråk eller brist på interaktion som förklarar vad barn tycker om platser de vistas på (Cele 2006). Det gör att det krävs ett möte mellan barn och landskap för att kunna utvärdera eller kommunicera betydelsen av en plats.

Genom att röra sig genom landskapet och de platser som ska undersökas skapas en dynamisk intervjusituation och ger upphov till diskussioner och händelser som möjligen annars inte hade skett (Cele 2005). För att denna dynamiska situation ska uppstå krävs det att samtalet eller intervjun får utvecklas naturligt och inte styrs allt för hårt. För att ändå skapa en struktur till diskussionen krävs att mål och syfte med studien är tydlig och skapar en grund som diskussionerna får växa ifrån (Cele 2005). Grunden skapas i den här studien med hjälp av den tematiska frågeguiden som används i samtliga promenadintervjuer samt introduktionen som barnen får i början av promenaden. Den tematiska frågeguiden är uppdelad efter teman såsom *platsskapande, användning/lek/aktiviteter, sociala nätverk/sociala platser, hinder och platsbeskrivning*. Stor vikt läggs vid frågor från temat platsskapande. För att skapa dynamiken som Cele (2005) beskriver krävs det en flexibilitet och öppenhet mot det som händer under intervjuerna.

En utmanande aspekt med metoden är att varje situation och intervjutillfälle blir unikt och inte går att åter skapa. Varje tillfälle kommer att påverkas av aspekter såsom regn, vind, temperatur, snö, ljusmängd och andra

årstidsförhållanden. Andra aspekter såsom barnens ålder, hur många barnen är i varje grupp, hur väl de känner varandra, vilka barnen är, social och kulturell bakgrund påverkar också resultatet. För att ändå kunna jämföra resultatet utgår varje intervju i den här studien ifrån samma struktur och använder samma tematiska frågeguide för att skapa en gemensam grund.

Observationerna som genomförs har fokus på att studera hur barnen interagerar och talar om platserna som besöks under promenadintervjuer. Eftersom Cele (2005) och Rasmussen (2004) båda poängterar att det är i interaktionen mellan barn och landskap som det går att urskilja vad för typ av plats det är och vilken betydelse den har för barnet. Både Cele (2006) och Rasmussen (2004) poängterar att barn inte kommunicerar barns platser på samma sätt som vuxna kommunicerar. Kommunikation kan bestå av en mängd olika sätt att kommunicera på såsom verbalt, olika konstformer, kroppsspråk och lek (Cele 2006). Därför studeras hur barnen interagerar med miljön samt hur lekfullt de brukar platsen eller miljön de rör sig i genom. Samtidigt har plats- och miljöanalyser gjorts när vi är på plats. Jag har valt att inte göra några platsbesök innan själva intervjuerna för att minimera förutfattade meningar om vilka platser vi kommer att besöka och ha ett så öppet sinne som möjligt samt ge så mycket makt åt barnen utan att påverka vilka platser de väljer att visa. Direkt efter promenaden antecknas alla tankar, upplevelser och händelser som väckt mitt intresse under promenaden.

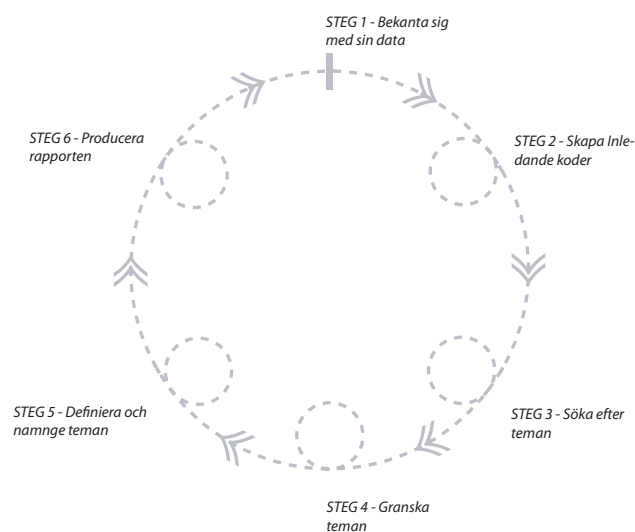
Analytiskt angreppssätt och presentation av resultat

Promenadintervjuerna genomförs i barnens bostadsområde och dokumenteras genom ljudinspelning och fotografier. Ljudinspelningen transkriberas i sin helhet och resultaten från de två fallstudieområdena bearbetas för att sedan jämföras. Resultaten från intervjuerna analyseras med hjälp av en tematisk analysmetod enligt Braun och Clarke (2006). Analysen är ett sätt att identifiera och sortera mönster eller teman i sitt resultat (Braun, Clarke 2006). Det är en metod som består av sex steg, däremot är den inte linjär utan har en tillbakasyftande process (Braun, Clarke 2006).

Anteckningarna som görs direkt efter promenadintervjun bidrar till en helhetsförståelse och jämförs med resultatet från den tematiska analysen från promenadintervjuerna. Anmärkningarna kommer inte analyseras på samma sätt med en tematisk analysmetod då en del av analysen redan gjorts på plats och när anteckningarna skrevs.

Steg ett i den tematiska analysen kallas för Bekanta sig med sin data (Familiarizing yourself with your data) som innebär att transkribera, aktivt läsa och läsa om samt att börja anteckna de första ideerna som blir en grund till det kodsystäm som senare utvecklas (Braun, Clarke 2006). Stor del av det här steget ligger vid att transkribera intervjuerna. När alla intervjuer är transkriberade skrivs materialet ut varpå varje intervju läses tre gånger och ett första utkast till koder plockas ut från den transkriberade texten.

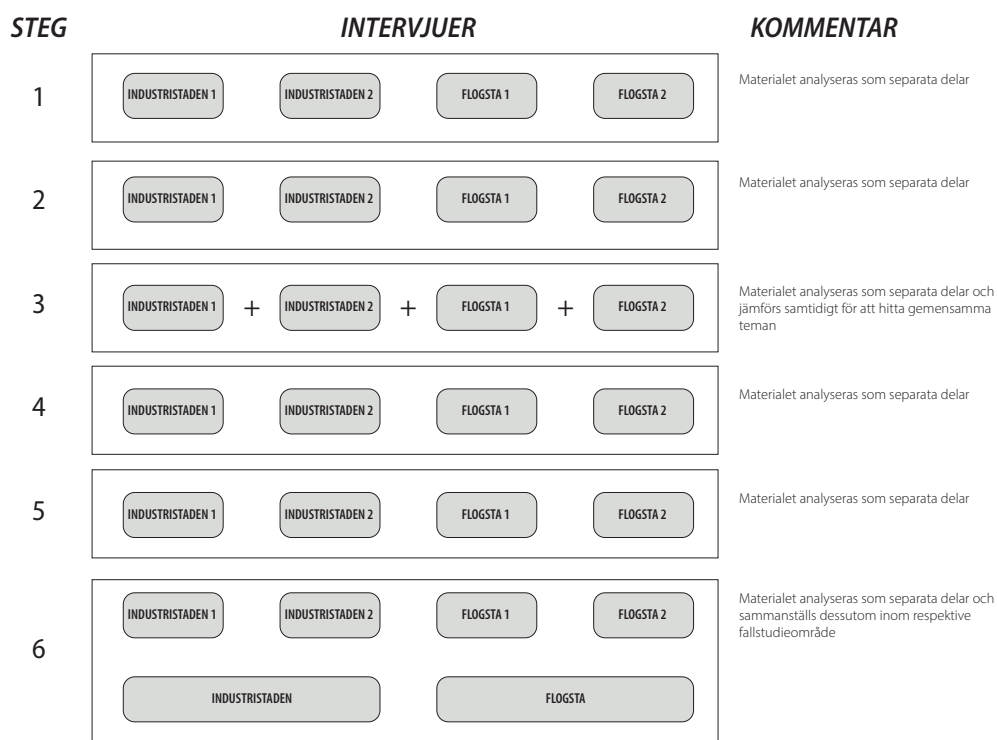
Steg två Skapa inledande koder (Generating initial codes)(Braun, Clarke 2006) är en direkt fortsättning på arbetet från steg ett med att skapa koder. Det transkriberade materialet läses om flera gånger samtidigt som

Process för tematisk analys

koder plockas ut ur texten och antecknas i marginalen. Koderna stryks även under i det transkriberade materialet. När kodningen är utförd för samtliga intervjuer sorteras koderna i grupper. Varje intervju behandlas som separata delar och sorteras därefter. När alla intervjuer har sin första sortering av koderna, studeras sorteringen från samtliga intervjuer samtidigt för att söka samband och skapa mer övergripande teman för koderna som kan användas för varje intervju. Detta är steg tre, Söka efter teman (Searching for themes) och det är med hjälp av tankekartor som samband mellan teman och koder studeras. Dessutom hjälper tankekartorna till att hitta de övergripande teman som gäller för alla intervjuer. När dessa teman är framtagna skapas tankekartor för varje plats som besöks i respektive intervju. Därefter inleds steg fyra, Granska teman (Reviewing themes) och återigen gå tillbaka och undersöka om de teman som tagits fram passar koderna, om något tema tas bort, läggs till eller jämkas samman med något annat (Braun, Clarke 2006). Detta görs även systematiskt i resterande steg. Nästkommande steg är Definiera och namnge teman (Defining and naming themes), vilket innebär precis

Stegen i processen för den tematiska analysen med kommentarer

som namnet på steget, att definiera och konkretisera varje tema så att det stämmer överens med det övergripande resultatet samt konkretisera vad varje tema betyder och har för kärna (Braun, Clarke 2006). Samtliga tankekartor är bifogade som bilaga, se bilaga Tankekartor. Det sista steget, Producera rapporten (producing the report) är sista analysdelen som innefattar en slutgiltig tematisk summering av datan som presenteras genom en analyserande beskrivning samt kopplas samman med och besvarar arbetets frågeställningar (Braun, Clarke 2006). För att kunna besvara den jämförande delen i frågeställningen genomförs en sammanställning av resultatet från respektive område, vilket betyder att alla tankekartor i respektive område läggs samman. Fram till det här steget har alla intervjuer behandlats som separata delar, men under steg tre har datan studerats samtidigt, se figur *Stegen i processen för den tematiska analysen med kommentarer*. Sammanställningen i steg sex producerar två tankekartor, en för vardera område med samtliga koder som sedan analyseras och jämförs mot varandra.

I den sista delen av analysen kombineras resultatet från den tematiska analysen och anteckningarna från observationerna och med hjälp av råmaterialet från de transkriberade intervjuerna produceras resultatet *Barns platser och platsskapande*. Det resultatet syftar till att besvara hur barns platser och platskapande ser ut. Därför presenteras resultatet på ett narrativt sätt, delvis för att den tematiska analysen kombineras med observationerna från promenadintervjuerna och för att barns platskapande är situations- och kontextbaserat men också undersökt genom observationer. Därför läggs stor vikt vid att beskriva situationerna i detalj för att redovisa observationerna och analysen på ett transparent sätt. Det jämförande resultatet (*Resultat Jämförelse*) presenteras på ett mer systematiskt sätt då de inte består av några observationer utan till stor del av datan från den tematiska analysen.

LITTERATURSTUDIE

BARNES PLATSER & PLATSSKAPANDE

Barns plats i staden

Urbaniseringen är något som vi alla lever i och är en del av. Allt fler barn bor i staden och deras uppväxtmiljö blir därför de offentliga rum som staden erbjuder. Vuxnas syn på barns plats i staden har varierat över tid. Vid den senare delen av 1800-talet diskuterades barns behov av utrymme och plats i staden intensivt och platser speciellt utformade för barn började ges utrymme i stadsväven (de Laval 2015). De Laval (2015) menar att det finns likheter med debatten som fördes då och den som förs i dag och att det som avgör om barns behov uppfylls eller ej är de vuxnas inställning till barns plats i staden. Argumenten för att barn ska kunna ta plats i staden har varit utifrån ett hälsoperspektiv, att barnen behöver få frisk luft och att röra sig fritt (de Laval 2015) inte utifrån ett rättighetsperspektiv. Barn har rätt att både yttra sig om frågor som rör dem själva och till vila, rekreation, fritid och lek samt att delta i kulturella sammanhang, allt enligt Barnkonventionen från 1989 (UNICEF 2009). Barns rätt till utevistelse hävdas även i Plan- och Bygglagen (SFS 2010:900). Detta bör ge barn rätt till den offentliga miljön var de än bor och befinner sig.

Barns vardag utspelar sig till stor del i miljöer som är skapade för barn och utifrån ett speciellt syfte. Det urbana rummet är format med en funktionsuppdelning som gör att barn exempelvis spelar fotboll i sporthallar eller klättrar i klätterställningar på lekplatser istället för i träd (Zeiber 2003). Den komplexa urbana väven med funktionsuppdelade platser påverkar hur barn lever sina liv vilket också gör att barns aktiviteter sker på många olika platser runt om i staden istället för att endast ske i barns närmiljö. Både barns liv och aktiviteterna som de kan utföra blir på ett sätt professionaliserade. De platser som är till för barns bruk är utspridda runt om i städerna med mer eller mindre distans till varandra och

bostaden (Zeiber 2003). Deras aktiviteter eller platser är också styrda efter ett tidsmässigt schema såsom när fritidsaktiviteter sker eller möjligtvis öppettider etc. Beroende på platsernas lokalisering i staden och barnets ålder blir dessa platser mer eller mindre isolerade öar som kräver stöd av föräldrar eller vuxna för att koppla ihop (Zeiber 2003). Dessa platser är som oftast speciellt utformade för barn vilket Zeiber (2003) menar påverkar den fria leken i barnens bostadsområde. Det isolerade och schemalagda platserna i barns liv påverkar hur och om barn använder sitt bostadsområde (Zeiber 2003). Även om bostadsområdet skapar många förutsättningar för att bruka det så kan barn välja att inte använda det eftersom de inte hittar några vänner ute i området (Zeiber 2003). Zeiber (2003) understryker även att förutsättningar skiljer sig åt eftersom det finns en variation mellan områden, familjer och kulturer.

När vi diskuterar barns plats i staden bör lekplatsen undersökas då den är en symbol för platser för barn. Lekplatsen har sedan den började anläggas i slutet av 1800-talet fått en speciell ställning och blivit en vanlig beståndsdel i det offentliga rummet (Jansson & Klintborg Ahlklö 2016). Tidigare utspelade sig barns lek i staden miljöer som idag inte anses barnvänliga, exempelvis gatan. I och med att synen på barn förändrades hänvisades även barnen till andra platser som ansågs mer barnvänliga. Detta skedde samtidigt som urbaniseringen och industrialiseringen i Sverige vilket ökar trycket på de offentliga rum likt parker och dylikt. Det fanns en inställning till att skydda städernas parker mot barnens slitage (Jansson & Klintborg Ahlklö 2016). Det gjorde att speciella platser för barns lek började etableras, först med lekplatser i parker och sedan i bostadsområden. Tidigt ordnades lekparkar med personal som arbetade

som lekledare som tillhandahöll lekmaterial, ordnade lekar och dylikt (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016). Däremot finns det en motsättning i att skapa dessa platser eftersom det finns en risk att barn blir begränsade till dessa. Det kan även bidra till barns institutionalisering och minskade användning av hela det offentliga rummet (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016). Lekplatsatsningar har också genomförts för att legitimera att resterande område och miljö inte är barnvänliga eller tillåter barns närvaro (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016). Lekplatser borde därför inte bli ett substitut till barnvänliga områden utan borde ses som ett komplement och en del av de platser som brukas av barn.

Idag ser trenden ut att gå mer åt att anläggna få men stora lekplatser med flera funktioner (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016). Eftersom yta och närhet är två viktiga faktorer för barns lek blir argumentationen och kampen för den väldigt viktig (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016), då det ställs högre krav på mångfunktionalitet på våra offentliga rum, samt den trend av förtätning som genomsyrar byggandet av vårt samhälle. Genom att anlägga färre lekplatser finns en risk att vissa barn inte kan nå lekplatserna på grund av begränsad rörelsefrihet.

Hemmet och närmiljön kring hemmet är en viktig plats i barns liv. Livsmiljön för barn ser väldigt olika ut beroende på hur de bor och i vilket område. Bostadsgården har varit viktig för barns lek (Kristensson 2016). Det kan vara en av de första miljöerna som barnen kan och får upptäcka på egen hand. Kristensson (2016) ser dock en trend där bostadsgården inte värderas på samma sätt som tidigare för barnens lek. Där ser hon två aspekter som påverkar och det är delvis den rådande normen om ett tätare stadsbyggande men också en förändrad Plan-

och bygglag på slutet av 1980-talet där bostadsgården delvis förlorade sin roll. Bostadsgården har haft och har fortfarande en viktig social funktion genom att fungera som mötesplats för både vuxna och barn (Kristensson 2016). Närheten till hemmet är en av de viktigaste egenskaperna bostadsgården besitter, framför allt då barn annars är beroende av att följas av vuxna till andra lekmiljöer (Kristensson 2016). Bostadsgårdens yta ser Kristensson (2016) som en av faktorerna som påverkar leken. En för liten gård skapar konkurrens om plats och uttrycket på platsen där vuxnas perspektiv oftast vinner. Framför allt blir livliga lekar ett störande moment på små gårdar (Kristensson 2016)

Den bostadsnära utemiljön hade från efterkrigstiden haft en viktig funktion i den sociala bostadspolitik som fördes (Kristensson 2016). Barnen och barns lek samt behov stod i fokus när nya planeringsnormer introducerades i Sverige på 1960-talet då även utemiljön fick normer som behövdes förhållas till (Kristensson 2016). Det fanns flertalet dokument som skulle fungera som stöd i planeringen såsom tillämpningsansvisningar och rymlighetsriktlinjer för den bostadsnära utemiljön (Kristensson 2016). Vid år 1987s införande av Plan- och bygglagen slutade tillämpningsanvisningarna att gälla samt att byggherrarna fick större rådighet och ansvar för den bostadsnära utemiljön (Kristensson). Kristensson (2016) menar att denna förändrade lagtext har påverkat hur vi bygger och i sin tur påverkat barns levnadsmiljö. När bostadsgårdarna krymper och utformningen inte uppmärksammar till lek och platstagande minskar också barnens utvecklingsmöjligheter.

Barns delaktighet

Stadens invånare har olika mycket makt att påverka. Alla har vi rätt att yttra sig i frågor som oss själva tack vare konventionerna för mänskliga och barnets rättigheter. Vi har rätt att påverka och vara delaktiga i de beslut som rör vår vardag. Det som däremot ofta missas i den här diskussionen är rätten att vara delaktig och ta plats i det offentliga rummet och dess fysiska utformning samt att kunna känna ägandeskap för det.

Barns delaktighet och mandat att påverka sitt liv har på olika sätt försökts implementeras i samhället. Makten att påverka kan delas in i olika kategorier och redovisas ofta med Arnsteins modell, Ladder of Citizen Participation. Roger Hart har omarbetat modellen till att Ladder of Children's Participation (Hart 1992). Den är indelad i åtta steg där tre steg inte har någon egentlig delaktighet och fem steg som har olika mycket delaktighet (Hart 1992). De åtta stegen är: Manipulation (manipulation), Dekoration (decoration), Symbolvärde (tokenism), Tilldelad men informerad (assigned but informed), Konsulterad och informerad (consulted and informed), Vuxnas initiativ med delade beslut med barn (adult-initiated, shared decision with children), Barns initiativ och ledning (Child-initiated and directed), Barns initiativ och delade beslut med vuxna (Child-initiated, shared decisions with adults) (Hart 1992).

Francis och Lorenzo (2002) går igenom olika trender genom historien inom barns deltagande i sin artikel Seven realms of children's participation. I artikeln presenterar de hur synen på barns deltagande har ändrats och gått från en romantisk syn att bara barn planerar och gestaltar det offentliga rummet så blir det bra, till att mer innefatta att barn ska få vara just barn och formen för att delta eller ta plats ska formas efter barnens be-

hov (Francis, Lorenzo 2002). Jansson (2015) menar att barns deltagande i förvaltningen av lekplatser är en bra startpunkt för att möjliggöra barns delaktighet. Hon menar att det kan vara ett sätt att öka barns påverkan i den demokratiska processen (Jansson 2015), vilket då skulle kunna bli ett sätt att skapa situationer för barns deltagande. Jansson (2015) menar också att barns delaktighet på plats i den faktiska förvaltningen kan vara bidra till att barnen knyter an till platsen mer (Jansson 2015) och känner ett ägandeskap för platsen. Även Clark och Percy-Smith påpekar vikten av en annan typ av delaktighet:

“Having a say is insufficient to achieve effective and meaningful participation for young people. Instead there is a need to more fully consider the complexity and interplay of values and interest in local decision-making and everyday social processes”

(Clark & Percy-Smith 2006, s. 2)

Vi behöver omvärdera hur vi ser på barns deltagande, från att påverka policyarbete på högre mer teoretiska nivåer i samhället till att skapa rum för barn, att på ett självständigt sätt skapa och leda sina egna agendor och processer (Clark & Percy-Smith 2006) för att på riktigt lyckas med barns deltagande. Clark och Percy-Smith (2006) påpekar att det är i vardagslivet och på den lokala nivån som barns deltagande kan få störst genomslag och få ett så demokratiskt resultat som möjligt. Då krävs fler sätt för barn att vara delaktiga i deras vardag, ett kan vara det skapa förutsättningar för barns platsskapande. Genom att låta barn ta plats i den fysiska miljön och nyttja den efter deras behov och intresse kan barn på ett vardagligt och lokalt sätt vara delaktiga i samhället. Ett annat sätt kan vara att låta barn initiera sina egna projekt utifrån sina egna prioriteringar och be-

hov istället för att ta över projekt som initierats av vuxna såsom är fallet för många delaktighetsinsatser (Clark & Percy-Smith 2006). För att öka barns möjlighet till att ta plats i den fysiska miljön krävs kunskap om barns platser och platsskapande och framförallt nya metoder i planering, gestaltning och förvaltning för att göra det möjligt.

Synen på barn är direkt kopplad till hur barns synpunkter och roll värderas i samhället (Björklid 2000). Om inte barn och vuxna värderas som likar finns det en risk att den kunskap och erfarenhet barn besitter inte tas till vara på. Utan en mer jämställd syn på mellan vuxna och barn är det svårt att implementera nya metoder för delaktighet. Björklid (2000) menar även att det är utvecklande för barn att påverka i frågor som rör dem för deras skull men också för samhället. Det är i leken som barnen lär sig verktygen för samarbete och samplanering (Björklid 2000). Det gör att leken är ett viktigt verktyg för demokrati. Barn behöver och har rätt till att tränas i att vara delaktiga i samhället.

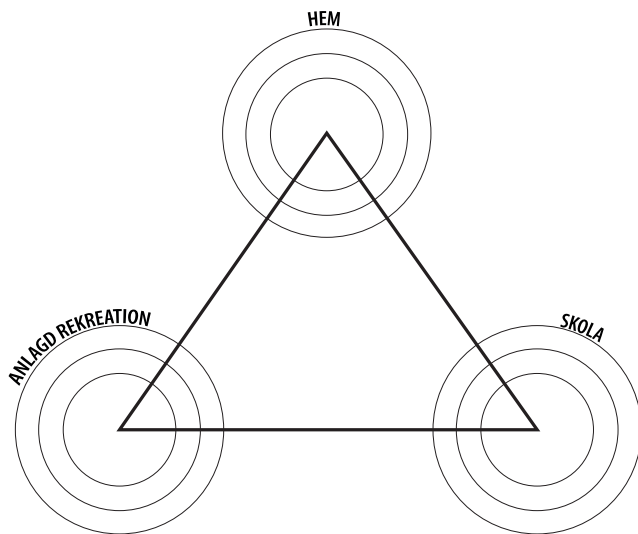
Synen på barn har gått från att barndomen endast är en period i livet för att förbereda sig inför vuxenlivet, till att barn värderas mer som egna individer. Denna förändringen började ske i mitten på 1900-talet (Boverket 2000). Tidigare har det studerats hur barn på bästa sätt skulle anpassas till samhället och hur de skulle kunna ta del av samhällets kultur men nu har inriktningen bytts till att se barnen som egna aktörer och hur inläring och medinflytande kan utvecklas (Clark & Smith-Percy 2006). Sedan attitydförändringen har allt fler platser som tillägnas barn vuxit fram. Dessa platser är exempelvis fritidshem, lekutrymmen i butiker och lekplatser och så vidare (Clark & Smith-Percy 2006). Att skapa plats

och göra det möjligt för barn att använda den byggda miljön är viktigt (Clark & Smith-Percy 2006). Men samtidigt finns det en motsättning i att skapa dessa speciella platser för barn eftersom det kan bidra till att barn blir ännu mer marginaliserade i samhället och att deras liv blir desto mer institutionaliserade. Det skapas då en kulturell förskjutning av barn till specifika platser i de vuxnas världsbild som då kan krocka med barns behov, vilja och rätt att använda hela det urbana landskapet (Clark & Smith-Percy 2006).

Barns platser och platser för barn

Forskaren Kim Rasmussen (2004) har arbetat med begrepp som han kallar Platser för barn och Barns platser. Dessa platser kan delas upp i den Institutionaliserade triangeln, där ingår *hemmet, skolan och anlagd rekreation* av olika slag, såsom lekplatser och fritidsområden (Rasmussen 2004). Genom att definiera och särskilja dem ått belyser Rasmussen ett fenomen av att vi institutionaliserar barndomen och skapar Platser för barn. Det är vuxna som skapar dessa miljöer som utgör de tre hörnen i den institutionaliserade triangeln (Rasmussen 2004), se figur *Den institutionaliserade triangeln*.

Platserna har som syfte att vara just platser för barn där barn ska på ett tryggt och säkert sätt kunna använda i sitt vardagsliv. Dessa tre hörnstenar utgör en mängd olika platser för barn. Mellan varje hörnsten: *Hem, skola och anlagd rekreation* återfinns platser som är sammankopplade av en resa som oftast består av hjälp från vux-

Den institutionaliserade triangeln

na. Det Rasmussen (2004) understryker i sin artikel att anlagd rekreation och skolan är framtagna för att vara just platser för barn. Inom dessa tre hörnstenar finns det någon typ av professionalisering på ett eller ett annat sätt, såsom exempelvis pedagoger och lärare (Rasmussen 2004). Däremot understryker Rasmussen att de platser som barn gärna använder och anknyter till är andra platser än dem som är skapade för barn. Det är de platser som Rasmussen kallar för barns platser. Platser som barnen själva tar i anspråk och gör till sina. Ibland sammanfaller dessa platser med varandra och platser för barn även är barns platser. En stor skillnad i att särskilja de två från varandra är att barns platser har en speciell betydelse för barnen. Det kan vara att ge platsen en identitet som ett exempel i Rasmussen (2004) studie där några barn har skapat en stad som de kallar "Bumbleby". Platsen är inte speciellt häpnadsväckande men för barnen har den en stor betydelse och en stark identitet (Rasmussen 2004). I studien förtydligar Rasmussen vad som definierar barns platser genom användning och syfte. Dessa är:

- ANVÄNDNINGEN SOM SKA VARA BÅDE FYSISK OCH SOCIAL
- KUNSKAP OM PLATSEN KOMMER FRÅN SPECIELLA UPPLEVELSER PÅ PLATSEN
- ATT PLATSEN HAR FÅTT EN SPECIELL BETYDELSE FÖR BARNET
- ATT PLATSEN VÄCKER SPECIELLA KÄNSLOR
- ÅTERKOMMANDE ANVÄNDNING

(Rasmussen 2004 s. 161)

Barns egna platser är enligt Rasmussen (2004) oftast inte lika framträdande som platser för barn och går oftast vuxna förbi. De kan exempelvis upplevas av vuxna som oordnade, stökiga, felanvända eller förstörelse (Rasmussen 2004; Jansson 2015). Denna konflikt kan påverka om barns platsskapande sker och sådana fall var. Både Rasmussen (2004) och Cele (2006) beskriver hur barn kommunicerar sina platser. De båda konstaterar att det inte är verbalt utan att det handlar om interaktion med den fysiska miljön, att använda kroppen och alla dess sinnen. Rasmussen (2004) menar också att hans begrepp 'barns platser' inte ska sammankopplas med när barn använder begreppet plats. Rasmussens begrepp är en akademisk term och när barn berättar om exempelvis identitet och mening med en plats, då talar de om om platser som kan definieras med begreppet 'barns platser' (Rasmussen 2004).

Barn till skillnad från oss vuxna använder alla sina sinnen till att uppleva en plats (Cele 2006). Det är efter denna sinnesförnimmelse och fysiska interaktion som barn kan börja skapa kontakt med en plats och ge den mening, betydelse och lära sig om platsen (Rasmussen 2004). Detta är intressant då varken barn eller vuxna som oftast får interagera med den fysiska miljön på gr-

und av sociala normer som bestämmer hur vi ska agera i den urbana miljön. Exempelvis är det få fontäner, träd, planteringar, eller murar i den offentliga miljön som det anses socialt acceptabelt att interagera med. Det kan även vara så att det inte är möjligt att interagera med miljön på grund av stängsel, design eller skötsel. Exempelvis genom att stamma upp ett träd minskar chansen för att det skulle kunna bli ett klätterträd även om det skulle vara socialt acceptabelt på den platsen. Rasmussen (2004) ställer frågan om barns platser finns utanför hörnstenarna och platser för barn och det kan tänkas finnas men att de resterande delarna av det urbana landskapet är delvis hårt styrda av sociala normer som inte uppmanar till interaktion men också är hårt influerat av trafik och infrastruktur som motverkar barns interaktion och i sin tur platsskapande.

Att ta en plats i anspråk - Barns olika typer av platsskapande

Barn tar platser i anspråk på olika sätt, deras platsskapande består av olika sorters processer och ageranden för att testa och lära känna platsen. Platserna och platsskapandet kan vara både temporära och mer bestående och barnen kan använda sig av flera strategier samtidigt. De olika typerna av platsskapande som har identifierats genom litteraturstudien är:

- GE PLATSEN NYTT SYFTE ELLER FUNKTION
- GE PLATSEN MENING OCH SPECIELL BETYDELSE
- MANIPULERA MILJÖN FYSISKT
- SKAPA EN HEMLIG PLATS ELLER KOJA
- FANTASILEK
- TERRITORIELLT PLATSSKAPANDE
- TEMPORÄRT PLATSSKAPANDE

Att ta en plats i anspråk genom att omdefiniera syftet på platsen kan exempelvis vara när barn använder en paviljong, en typ av uteplats till att vara fotbollsmål i deras fotbollsmatch (Rasmussens & Smidt 2003) eller leka med statyer, trottoarer eller portar (Heurlin-Norinder 2005). Ett annat sätt att ta en plats i anspråk är att ge den en mening eller speciell betydelse exempelvis genom att bygga eller skapa lekar på en plats och på så sätt ge platsen en identitet (Rasmussen 2004). Meningsfullhet kan också komma av den sociala interaktionen på platsen, att ha den tillsammans med någon och känna samhörighet (Heurlin-Norinder 2005).

Manipulering som sätt att ta en plats i besittning handlar om att manipulera material på platsen eller platsen själv. Det kan vara mer eller mindre bestående förändringar men också variera i skala (Jansson 2015). Det kan

handla om att skapa med växtmaterial, måla på marken eller att fylla ett däck med sand (Rasmussen 2004; Jansson 2015). Barn bygger även kojor där en del av momentet är just att manipulera miljön men det som skiljer sig åt är syftet. Kojor skapas oftast för sociala konstellationer såsom att ha en klubb eller liknande och den är oftast hemlig (Kylin 2003). Detta är en social process som oftast sker nära hemmet och påverkas starkt av hur den fysiska miljön ser ut och om det finns löst material (Kylin 2003, Kylin 2004).

Fantasilek är en typ av lek där barnen låtsas som om något är eller händer på ett speciellt sätt (Mårtensson 2004). Leken kan innebära att barnet själv gör något eller att andra gör något. I leken kan även innehålla att barnet byter identitet och kan även byta ut låtsashandlingar mot ord (Mårtensson 2004). Det kan exempelvis vara ett några stora snöbollar som barnen fantiserar är ett skepp för att sedan utvecklas till något mer (Mårtensson 2004). Den fysiska miljön är viktig för att fantasileken ska kunna ta plats. Barnen blir med hjälp av leken medskapare av platsen och dess funktioner (Mårtensson 2004). Det handlar om ett upptäckande av platsen med hjälp av fantasileken och som oftast i miljöer som är odefinierade, flexibla och innehåller växtmaterial (Mårtensson 2004). Dessa miljöer bortses ofta av vuxna (Mårtensson 2004; Rasmussen 2004). Det territoriella platsskapandet kan beskrivas som att antingen medvetet eller omedvetet avgränsa ett territorium, en plats, genom att bruka platsen (Kärrholm 2004). Ett vanligt exempel är unga som åker skateboards på bänkar eller liknande miljöer (Vermeulen 2015). Skillnaden mot att ge ett nytt syfte är att det finns en tydlig social gränsdragning som hindrar andra att använda samma plats. De olika sätten att ta en plats i anspråk kan antingen vara helt renodlade men de kan också vara sammanvävda i olika kombinationer. Det kan vara exempelvis fantasilekar som inkluderar manipulerande moment

(Mårtensson 2004) eller att bygga kojor som både är att manipulera den fysiska miljön och skapa ett rum för en social konstellation (Kylin 2003; Johnson 2013). Barns platsskapande är en process som handlar om att relatera, interagera och eller ge ett syfte åt den fysiska miljön på olika sätt. Det är ett samspel mellan barnet och den fysiska miljön där platsens miljöerbuande och barnets behov måste sammanvävas för att en aktivitet ska ske (Kyttä 2004). Tiden är en faktor som stärker bandet mellan barn och plats likt det van der Burgt menar:

“Tiden man tillbringar på en plats är därför viktig. Det tar tid att ”rota sig” på en plats. Ju längre man bor på en plats desto mer hinner platsen laddas med erfarenheter, minnen och sociala relationer som ger mening åt platsen“
(van der Burgt 2006 s. 46)

En viktig aspekt i diskussionen handlar om att barns platser inte är ständiga (Rasmussen 2004). De kan som ofta vara väldigt temporära som en plats med markmålning (Rasmussen) eller där barnen ställt i ordning soptunnor för att göra en fotbollsplan (Vermeulen 2015). Materialet är en avgörande faktor hur temporär platsen blir men också det sociala engagemanget. Exempelvis kan en plats bli viktig under vintern då det finns löst material som snö som kan alterneras, manipuleras och skapas med men som vid våren försvinner.

Platsens fysiska egenskaper och kulturella normer

Platsens utformning har betydelse för hur och om en plats tas i besittning av barn. "Affordances" är ett begrepp som används inom forskningen och kan översättas till miljöerbjudanden. Begreppet innebär att landskapet erbjuder något som individen kan uppleva som en uppmaning för aktivitet (Kyttä 2004). Ett exempel är att ett träd har lågt sittande grenar vilket inbjuder till att klättra i det. Miljöerbjudande innefattar ett samspel mellan individens fysiska egenskaper, behov, personliga intentioner och landskapets egenskaper. Det är när det samspelet är i linje som det uppstår en aktivitet. Däremot bör inte miljöerbjudande ses som något som är eller inte är utan mer som en process eller ett stadium (Kyttä 2004). Framför allt eftersom det innebär att individens behov och intentioner ska vara i fas med vad landskapet erbjuder. Kyttä (2004) presenterar i sin studie ett system som förklarar begreppet Miljöerbjudande (Affordances) olika stadium. Första delen av miljöerbjudande är potentiella miljöerbjudanden (Potential Affordance), vilket innebär den möjliga upplevelsen av miljön som är relativ till individen. Aktualiserade miljöerbjudanden (Actualized Affordances) är resultatet av första steget (Potential Affordances) och det som individen upplever, använder eller skapar (Kyttä 2004). Aktualiserade miljöerbjudanden kan bevitnas genom aktiviteter. Aktualiserade miljöerbjudande kan även delas upp i aktiva och passiva. Aktiva aktualiserade miljöerbjudanden grundar sig i att göra eller skapa och de passiva innebär att uppfatta. Kyttä (2004) menar att det även här handlar om en stegrande process där det först upplevs/uppfattas för att sedan används eller skapas.

Jones (2000) beskriver en typ av plats som är skapad av vuxna för vuxnas intressen men som har egenskaper som

tillåter barn att ta platsen i anspråk och förändra syftet med platsen till att passa deras behov. Delvis beskriver han situationer där barn skapar egen infrastruktur för rörelse som inte förhåller sig till det system som är en del av den vuxna verkligheten och gränsdragning (Jones 2000). Dessa genvägar och rörelsemönster behöver inte förhålla sig till vuxnas teoretiska gränser såsom fastighetsgränser (Jones 2000). Men för att detta ska kunna ske krävs både en kulturell acceptans och såklart en flexibilitet i landskapet. Jones (2000) beskriver fyra olika situationer/faktorer där barn tar rum och platser, skapade av vuxna i anspråk. Första typen av rum är övergivna platser som vuxna har antingen lämnat funktionslösa i planeringen eller som med tiden har förlorat sitt syfte, dessa menar han ofta tas i anspråk av barn och blir just barns platser (Jones 2000). Den andra typen av plats är vad han kallar för polymorfiska platser, som besitter en flexibilitet att husera två funktioner och behov, både vuxnas och barns (Jones 2000). Den tredje situationen eller typen av plats syftar till platsens ombytthet och lätthet att manipuleras (Jones 2000). Den fjärde faktorn är hur lättgenomträngliga gränser till de vuxnas platser är, ju mer lättgenomträngliga de är desto lättare tas de i anspråk av barn (Jones 2000).

I beskrivningen av övergivna platser tar Jones (2000) upp ett exempel från andra världskriget där delar av London raserades av bombattacker och skapade övergivna bombplatser. Han menar på att det landskap som skapades efter attackerna hade fått en flexibilitet och saknade en rigid funktionsuppdelning som tidigare hade skapats av vuxna (Jones 2000). Att den tidigare strukturen, funktionen och gränsdragningen inte gav barnen möjlighet att ta platsen i anspråk på det sättet de ville (Jones 2000). Detta övergivna landskap menar han var idealt för barns lek och platsskapande (Jones 2000). Det kan också tänkas finnas minimalt med normer för hur en övergiven plats ska användas. Ser vi till dagens situa-

tion och samhällskontext som finns i Sverige idag gäller detta framför allt de platser som lämnats funktionslösa i planeringen. De platser som alltså inte har programmerats och i sin tur inte någon förväntan på hur de ska brukas. Dessa platser har visat sig vara meningsfulla för barn (Heurlin-Norinder 2005 ss.133,140) och kan exempelvis tas i anspråk av barn genom att bygga kojor på platsen. En av de viktigaste aspekterna för barns kojbyggande är att kovan ska kunna vara hemlig (Kylin 2003). En av de vanligaste anledningar till att barn slutar använda sina kojor är på grund av att den inte är hemlig längre (Kylin 2003). Johnson (2013) beskriver ett exempel där två flickor flyttar sin koja på grund av att andra barn använder samma plats även till sina lekar. Han beskriver även en situation där återkommande vandalisering av flickornas koja har skapat ett uppbrott i den väldigt tydliga vänskapsrelation som tidigare utspelat sig kring kovan (Johnson 2013). De övergivna platserna har tack vare att de just erbjuder det övergivna eller funktionslösa en möjlighet att ge barnen en hemlig plats att ta i anspråk. Eftersom platserna är just funktionslösa eller övergivna ser inte heller vuxna till dessa platser vilket stödjer kojskapandet.

Polymorfiska platser kan husera andra funktioner och besitter en flexibilitet för att användas på ett annat sätt än vad tanken var (Jones 2000). Motsatsen till polymorfiska rum eller platser är monomorfiska rum eller platser (Jones 2000). Skillnaden dem emellan är att monomorfiska rum enbart besitter en tydlig funktion som inte tillåter rent fysiskt eller kulturellt en annan typ av användning (Jones 2000). Dessa platser eller rum kan vara vägar, jordbruksmark, trädgårdar som är för "fina" för att brukas av barn (Jones 2000). Även andra delar av det offentliga rummet kan också klassificeras som monomorfiska rum såsom fontäner och planteringar som inte får lekas i och statyer som inte får klättras på. Dessa platser har enbart en funktion och genom

normer eller gestaltning exkluderar annan typ av nyttjande (Jones 2000). Eftersom de kulturella normerna kan vara en anledning till att användandet begränsas, kan det variera vad som är en polymorfisk respektive monomorfisk plats. En typ av plats kan vara polymorfisk för ett barn medan för ett annat är det monomorfisk på grund av att kulturella normer skiljer sig mellan barnen. De miljöer som erbjuder platsskapande är framför allt gröna miljöer (Kylin 2003; Jansson 2015; Jansson, Sundevall, Wales 2016) men även platser som kan omdefinieras och användas som gömställen eller andra funktioner (Jansson 2015). Det kan tolkas som att det är i det odefinierade som möjligheten ligger till att bli medskapare av platsens funktion och identitet (Mårtensson 2004). Det ger landskapet och dess egenskaper en viktig roll i om det är möjligt att ta platsen i anspråk eller inte.

Den tredje typen av faktor enligt Jones (2000) indelning är de ombytliga och varierade miljöer som lätt kan manipuleras. En varierad miljö är en grundförutsättning för att barn ska kunna skapa egna världar som passar deras behov (Jones 2000; Jansson, Sundevall, Wales 2016). Mårtensson (2004) beskriver det med begreppet 'mångtydig möjlighetskaraktär' vilket kan anses vara en av de viktigaste aspekterna för att leken ska uppstå och barnen ska interagera och skapa mening till en plats. Variationen ska innefatta allt från skala, storlek, material, möjligheter, rumsliga och tidsmässiga aspekter (Jones 2000). Möjligheten till att kunna manipulera sin miljö och skapa platser till sig själv är självutvecklande (Jones 2000; Heurlin-Norinder 2005). Ett av de vanligaste sättet för barn att bruka en lekplats på sitt egna sätt är genom att just manipulera sin miljö (Jansson 2015). Däremot kan det vara så att manipulation inte passar in i de vuxnas förväntningar hur en plats ska brukas (Jones 2000; Kylin 2003; Rasmussen 2004). Detta kan skapa konflikter vilket kan leda till att denna typ av agerande regleras och begränsas. En viktig faktor för att barn

ska kunna manipulera sin miljö är materiella aspekter såsom löst material som på ett enkelt sätt kan bli en del i att förändra och manipulera en plats (Jones 2000). En annan viktig aspekt är just normer om vad som tillåts att förändra och manipulera (Jones 2000). Det finns fler platser i det offentliga rummet där miljön erbjuder en materiell möjlighet att kunna förändra platsen men där normer begränsar själva aktiviteten. Det kan exempelvis vara i parker där barn inte får leka i buskagen eller på en bostadsgård där barn inte får bygga kojor i planteringar. Jones (2000) menar att just vegetation är ett nyckelmaterial bland löst material och möjligheten till att manipulera en plats.

En väldigt manipulerbar miljö med löst material, framför allt vegetation, kan stödja barns fantasilek och sociala interaktion (Jones 2000, Mårtensson 2004), vilket är viktiga faktorer i barns utveckling. Även i barns kojskapande är löst material viktigt för att definiera rummet, möblera kovan och fungera som fällor för oinbjudna gäster (Kylin 2003). Sådant material kan vara både naturmaterial men även mattbitar, paraplyer och kartonger etc. Liknande resultat har Johnson (2013) fått i sina studier om platsskapande och relationsbyggnaden på en förskola i Australien. Både det lösa materialet och möjligheten till att avskärma kovan ser både Kylin (2003) och Johnson (2013) som viktiga aspekter i barns kojskapande. Förskolan som Johnson har studerat har en policy som uppmuntrar barnen och ger dem tid att ha upplevelser samt ger dem möjlighet att manipulera sin skolgård. Skolgården erbjuder löst material och ett varierat landskap såsom varierad topografi med vallar, hål och kanaler samt vegetation genom skogsdungar och annat naturmaterial (Johnson 2013). Johnsons (2013) studie visar på ett exempel där de kulturella normerna stödjer barnen istället för att hämma dem i deras skapande.

Både yta och en bra planerad rumsuppdelning påverkar barnens lek och skapande positivt (Norén-Björn 2016). Ibland räcker det inte med yta för att barnens lek ska kunna ske, utan den rumsliga uppdelningen är viktig för att barnen ska kunna leka ostört (Norén-Björn 2016). Därför blir en variation av rum viktig för att flera olika typer av behov ska kunna ta plats på samma plats utan att påverka varandra för mycket. Dessutom skapar variation och mångfald på en plats en ökad möjlighet för barn att nyttja en plats återkommande med olika typer av behov och intentioner. Det krävs tid och uppmärksamhet från barnen för att lek ska uppstå vilket påverkas av om det sker avbrott eller inte (Norén-Björn 2016). Norén-Björn beskriver samma typ av situation som Johnson att "När en lekplats upplevs som en genomgångsled, saknar välfungerande innehåll eller olika rum för valfrihet uppstår inte någon fördjupad lek." (Norén-Björn 2016, s. 28). Även Mårtensson (2004) understryker dispositionen av lekmiljön påverkar vilka typer av platser som tas i anspråk och nyttjas av barnen. Klätterställningar som inte relaterar till omkringliggande landskap blir självständiga objekt och dras därför inte med i den vidlyftiga leken (Mårtensson 2004).

Gränsdragningar och strukturer är viktiga för alla människor, inte bara för vuxna. De hjälper oss att orientera oss i den värld vi lever i. Dessa strukturer eller gränser kan vara allt från fysiska strukturer till sociala konstruktioner och normer som styr hur vi agerar eller förhåller oss till en plats. Både barn och vuxna behöver förhålla sig till och foga sig till dessa gränser och strukturer. Skillnaden mellan barn och vuxna i den här situationen är att barn som oftast saknar helt eller delvis ett deltagande i beslutsprocessen om dessa gränsdragningar eller strukturer. Barn är sällan medskapare av de sociala konstruktioner och normer som styr hur vi ska förhålla oss på en plats. Desto mer rigid som denna struktur eller gränsdragning är, desto svårare blir det att se till flera

olika personers behov av att strukturera sin egna verkligheter i befintlig struktur. Jones (2000) menar att om dessa gränser eller strukturer både i den fysiska miljön men också i de normer vi lever efter är flexibla, kan barn ha en möjlighet att skapa sin egna verklighet och sina egna platser i, på eller mellan de gränser och strukturer som vuxna skapat.

Rörelsefrihet

Barns rörelsefrihet påverkar vilka platser som de kan använda, ta i anspråk och göra till sina. Den påverkar även vad barnen gör på platserna (Heurlin-Norinder 2005). Barns rörelsefrihet är viktig för att barnet ska kunna utveckla platskänsla (Heurlin-Norinder 2005) och en av faktorerna enligt Rasmussen (2004) för att knyta an till en plats är att återkommande använda platsen. Utan rörelsefrihet blir den möjligheten begränsad och beroende av någon annan. Rörelsefrihet leder till ökad självständighet och känsla för säkerhet (Heurlin-Norinder 2005). Rörelsefriheten skapar möjligheter för barn att spontant möta platser och skapa erfarenheter som bidrar till barnets platsidentitet och barnets sociala och mentala utveckling (Heurlin-Norinder 2005). Hur barns platser relaterar till varandra i olika skolor är viktigt för barns rörelsefrihet. Chatterjee (2005) beskriver ett fenomen som kallas för *Outward pull*, vilket innebär att platser som är sammankopplade på ett säkert sätt, lockar till att fortsätta att utforska, det är som en kraft som drar barnet utåt. När barnen blir äldre och rörelsefriheten ökar kan barnen med hjälp av minnen och erfarenheter från platser få en bättre förståelse av sig själva (van der Burgt 2006). Därför är rörelsefriheten viktig faktor i barnets utveckling. Rörelsefriheten i sig

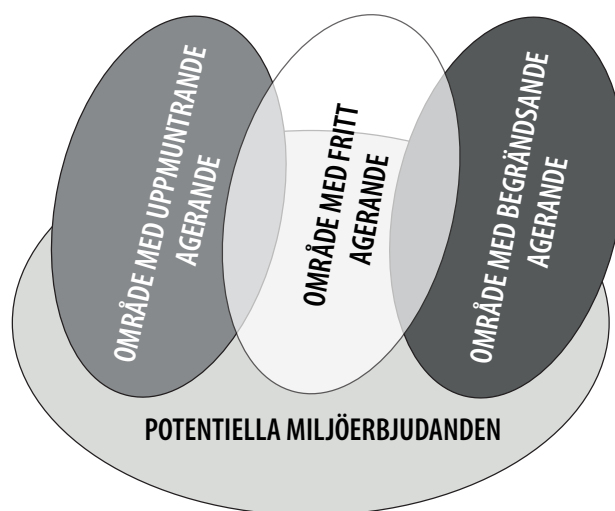
garanterar inte barns utveckling utan variationen av miljöerbjudanden samt mycket annat påverkar också (Kytta 2004; Heurlin-Norinder 2005). Heurlin-Norinder (2005) ser en korrelation mellan utvecklingen som rörelsefrihet ger och barns förmåga att ta platser som inte är i direkt mening avsedda för barn i anspråk. Hon beskriver hur barn med mer rörelsefrihet är mer benägna att ta platser såsom statyer, portar och affärer i anspråk (Heurlin-Norinder 2005). Hur den fysiska miljön är gestaltad kan påverka barns rörelsefrihet, både negativt och positivt. Det innefattar både den övergripande strukturen på bostadsområdet såsom trafiksituation och byggnadsstruktur, men också hur enskilda platser är gestaltade (Heurlin-Norinder 2005).

Det finns många faktorer som påverkar barns rörelsefrihet och den ökar ju äldre barnen blir (van der Burgt 2006). Däremot kan vi se att barns rörelsefrihet har minskat drastiskt under senare delen av 1900-talet fram tills nu (Boverket 2015). Faktorer som påverkar barns rörelsefrihet är både fysiska och psykiska. De fysiska barriärerna som påverkar är i de flesta fallen trafikrelaterade (van der Burgt 2006, Heurlin-Norinder 2005). Heurlin-Norinder (2005) visar i sin avhandling att barns minskade rörelsefrihet beror på den ökade trafiken men också att trafikolyckor hade minskat men att det beror på att barnen har begränsats till platser utan trafik. Trafik har även en påverkan på de sociala faktorerna. Där föräldrar upplever trafiken som ett hinder för barnen att exempelvis själva gå till skolan eller kompisar (Heurlin-Norinder 2005). De sociala faktorerna kan emellertid handla om föräldrars oro för exempelvis "Stranger Danger", alltså risken för barn att bli kidnappade (O'Brien et al 2000). Det är en rädsla som till stor del finns i andra länder som England och USA. O'Brien et al (2000) visar även att kön hos barnet kan påverka rörelsefriheten. Flickor hade mindre rörelsefrihet på grund av att deras heder inte skulle påverkas negativt

av allmänhetens beskådan eller att vistas på platser som pojkar eller män vistas på (O'Brien et al 2000). Van der Burgt (2006) visar dock på studier i sin avhandling där flickors rörelsefrihet var större för att de ansågs mer ansvarstagande. I samma studie dras slutsatser om att det är kulturbetingat (van der Burgt 2006), vilket det även verkar vara i studien från O'Brien et al (2000). Platser kan också vara av olika karaktär vilket påverkar om barn får vara på platserna eller inte. Om platserna ansågs som farliga eller osäkra, både fysiskt men också socialt kunde de vara områden som barnen inte fick besöka (van der Burgt 2006). Dessa restriktioner av barns rörelsefrihet leder till att barn inte utforskar den offentliga miljön i lika hög grad som tidigare genom den ostrukturerade leken (van der Burgt 2006). Det är inte bara föräldrarnas restriktioner som påverkar var barn leker eller hur de rör sig i ett bostadsområde, sociala faktorer som var vänner bor eller var läskiga äldre personer finns, är också faktorer som påverkar barnen (van der Burgt 2006).

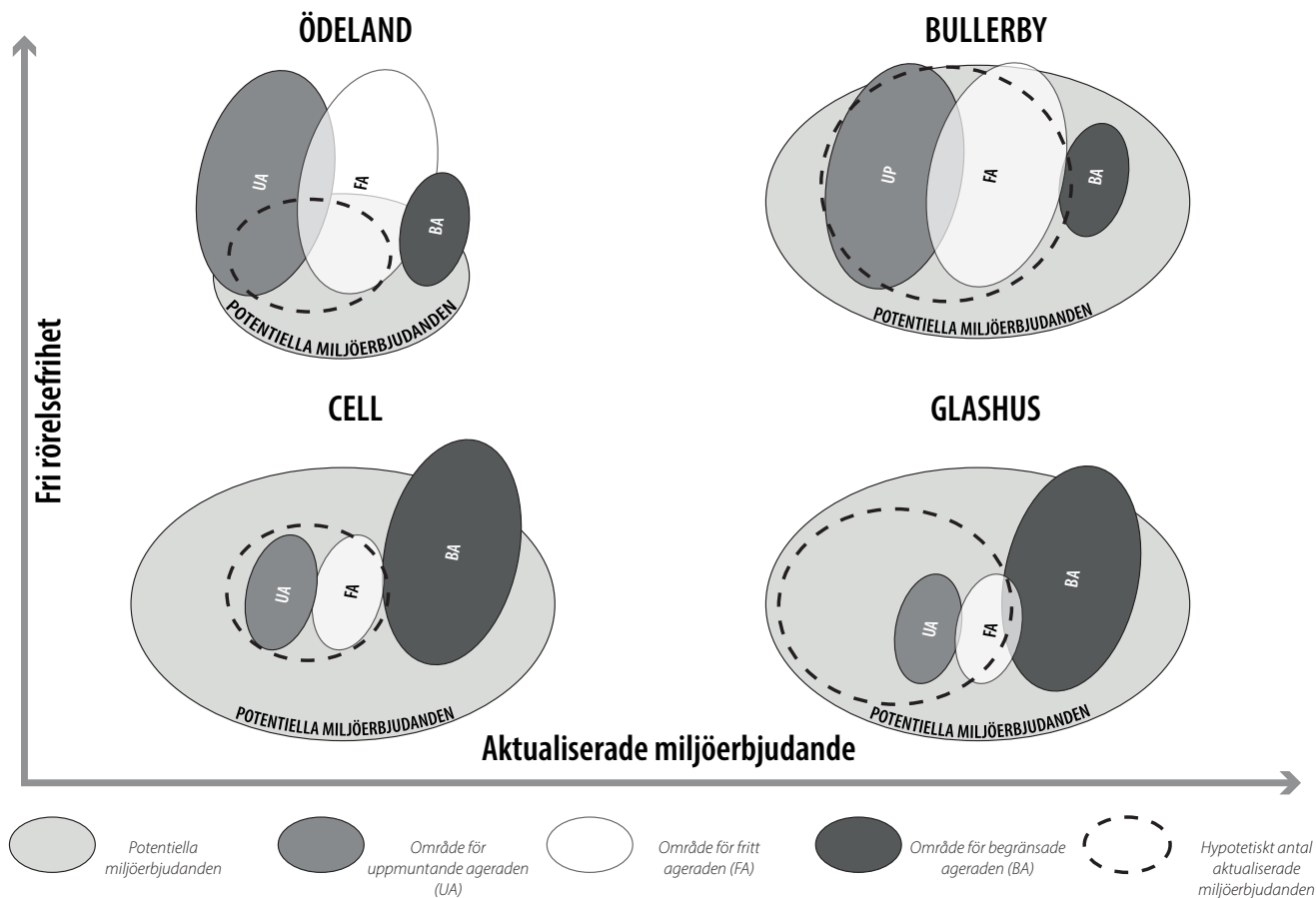
Barnvänlighet och barnvänliga miljöer

Det finns alltså en rad olika faktorer som påverkar var barn befinner sig, var de leker, vilka typer av lekar de leker och vilka platser de tar i besittning och kallar för sina. Dessa faktorer och många fler kan kokas ner till vad som brukar kallas för Barnvänlighet och Barnvänliga miljöer. Marketta Kyttä har tagit fram en modell som kallas Bullerby-modellen där hon undersöker en koppling mellan barns rörelsefrihet och miljöerbjudande och applicerar dem i samma analys (Kyttä 2004). Kyttä

Potentiella miljöerbjudanden och dess uppdelning enligt Kyttä (2004)

(2004) har producerat ett schematiskt system som hanterar de faktorer som påverkar aktualiserade miljöerbjudanden. Det består av en uppdelning av potentiella miljöerbjudanden i tre kategorier: Område med uppmuntrade ageranden (Field of promoted action - FPA) som handlar om de miljöerbjudande som är kulturellt och socialt godkända. Område med begränsade ageranden (Field of constrained actions - FCA) innefattar miljöer som aktivt begränsar processen mellan barn och miljöerbjudande, alltså samspelet mellan barnet och den fysiska miljön som skapar en aktivitet. Det kan innebära både begränsningar som är från kulturella normer men som också kommer av design. Område med fritt agerande (Field of Free actions - FFA) (Kyttä 2004, ss. 181-182) innebär miljöerbjudande som barnen upptäcker själva utan föräldrars eller andra vuxnas uppmaning.

Bullerby-modellen enligt Kyttä (2004)

För att kunna undersöka kopplingen mellan fri rörelsefrihet och aktualiserade miljöerbjudanden har Kyttä i studien skapat en modell som består av fyra typer av miljöer som kallas: Bullerby, Ödeland (Wasteland), Cell och Glashus (Glasshouse) (Kyttä 2004). De förhåller sig till två skalor: antalet aktualiserade miljöerbjudanden och nivå av rörelsefrihet. Miljön Bullerby har både högt antal miljöerbjudanden och barnen har stor rörelsefrihet, vilket leder till att många miljöerbjudanden kan upplevas och även hittas av barnen själva (FFA). Det finns få hinder eller begränsningar i landskapet eller från kulturella normer. Ödeland har ett lågt antal miljöerbjudanden men hög rörelsefrihet och få begränsningar vilket gör att landskapet upplevs som tråkigt och tomt. Glashus har ett högt antal miljöerbjudanden men

låg rörelsefrihet, en motsats till ödelandet. I Glashuset finns det många begränsningar som hindrar barnet från att själv kunna ta tillvara på alla miljöerbjudanden som finns i området (Kyttä 2004). Sådana begränsningar kan vara trafik, sociala faktorer eller den fysiska miljön (Heurlin-Norinder 2005, van der Burgt 2006). Det som skiljer sig mot Cellen är att här finns det en vetenskap om möjliga miljöerbjudanden som kan komma från en andrahandskälla eller liknande. Cellen däremot har ett lågt antal miljöerbjudanden men också så pass låg rörelsefrihet att andrahandsinformation inte når barnet och får därför ingen vetenskap av vad miljön runt omkring kan erbjuda (Kyttä 2004).

Kyttä (2004) tillägger att denna modell alltid beror på barnets egna kontext och individuella upplevelser vilket

betyder att samma landskap eller miljö kan upplevas som motsatser (Bullerby och Cell) för två olika barn. Faktorer som påverkar är den fysiska, sociala och kulturella miljön som också är sammankopplat med barnets egna karaktär (Kytä 2004).

Med tanke på hur Rasmussen (2004) definierar barns platser kan det tänkas mest troligt att barns platskapande sker inom Området med fria aktiviteterna (FFA). Framför allt kojbyggandet (Kylin 2003; Johnson 2013) men också den typ av platskapande som Mårtensson (2004) har bevittnat i sin avhandling som är kopplat till fantasilek och att ge en plats ett nytt syfte.

RESULTAT

INDUSTRISTADEN

Övergripande - Urbana Industristaden

Industristaden är ett nyligen utvecklat bostadsområde i de centrala delarna av Uppsala, ca 1 km från Stora torget, det mest centrala torget i Uppsala. Området är byggt på gammal industrimark i stadsdelen Kungsängen. Industristaden har sedan början av 1900-talet dominerats av industrilokaler, både små- och storskaliga. Bostadsområdet är fortfarande under utveckling vilket gör att delar av området upplevs som ofärdigt. Det gäller framför allt den södra delen av området där byggprocessen för flera flerbostadshus fortfarande är pågående. I Industristaden finns det fortfarande kvar en del verksamhet som genererar en del tung trafik.

Området är idag till stor del utbyggt med slutna bostadskvarter med byggnader på ca 6 våningar och en del verksamhetslokaler i bottenvåningarna. Det varierar mellan husen om första våningen ligger i bottenplan, en halv eller en hel våning upp, samt mängd förgårdsmark. Kvarteren kopplas mot omkringliggande gator med hjälp av portiker. Kvarteren inordnar sig till den centrala stadens rutnätsstruktur och är en förlängning av centrum. År 2017 var området bostad till ca 4500 invånare (Uppsala kommun 2018a). Den tillgängliga offentliga friytan blir ca 4,4 m² per person. I den uträkningen ingår parker, torg och andra grönytor inom området. Det är blandade upplåtelseformer men hela beståndet är flerbostadshus. Genomgående personbilstrafik är tillåtet i hela området förutom på en central torgbildning som bryter trafikstrukturen och längs gatorna finns kantstensparkering. Området är tydligt funktionsuppdelat och har en tydlig urban karaktär med allé- och buskplanteringar längs gatorna, förgårdsmark och tydliga gränser för vad som är privat och offentligt. Bostadsgårdarna varierar i storlek från 1 200m² till 3 500m² men major-

iteten av gårdarna är ca 2500m² stora till ytan. Gestaltningen skiljer sig åt mellan gårdarna men privata uteplatser i bottenvåningen är vanligt.

Idag finns enbart ett fåtal förskolor i området och inga skolor. Det är ganska få grönområden i Industristaden och de parker som finns heter Anna Petrus park, Mjölmarparken, Tullgarnsparken samt Stadsträdgården som är belägen på andra sidan Fyrisån. De offentliga rummen är gatorna, trottoarerna, torgbildningen och de anlagda parkerna. Anna Petrus park beskrivs som en park för lek och aktivitet (Uppsala kommun 2016a). Den innefattar storskalig lek såsom parkour, skateboard och sociala ytor såsom bord och en grillplats (Uppsala Kommun 2016a). Målsättningen är att skapa en attraktiv kvarterspark för alla åldrar med stadsmässig utformning av lek och aktivitetsytor (Karavan u.å.). Tullgarnsparken, är en långsmal park som går längs med Fyrisån. Den är en del i ett längre cykel- och promenadstråk. Parken kan mer upplevas som ett grönt stråk än en vistelsepark. Längs med vattnet finns ett antal träbryggor som används av privata båtägare för att förtöja sin båt vilket kan göra att parken kan upplevas mindre offentlig. Parken har även ett litet utegym. Mjölmarparken kan beskrivas som en fickpark med en amfiteater, perenner och rosor (Uppsala kommun 2016b). Stadsträdgården är Uppsalas stadspark och även kallad Stadsparken i folkmun. Det är en gammal och anrik park från slutet av 1800-talet. Parken har flera funktioner såsom parksnäckan som är en friluftsteater, en lekplats, en äppelträdgård, sommarcafé, dansbana, gästhamn, gräsytor för lek och picknick och bryggor längs fyrisån (Uppsala Kommun 2018b). Däremot ligger inte parken inom områdets gränser

Flygfoto över Industristaden med området utmarkerat. Mer har byggts sedan flygfotot togs.

PROMENADINTERVJUER - INDUSTRISTADEN

Grundläggande information intervju 1 Industristaden

ANNA

Ålder: 8 år

Skola: Går i skolan i ett annat område

Tar sig till skolan: Går tillsammans med en vuxen.

Rörelsefrihet: Runt kvarteret men får inte korsa vägen

Anledning till begränsningar: Bilar som kör runt, området känns lite osäkert och lastbilar som dyker upp i området pga den verksamma industrin.

Bott i området: 8 år

Fritidsaktiviteter: Simning, 1 timme/vecka

ALMA

Ålder: 7 år

Skola: Går i skolan i ett annat område

Tar sig till skolan: Gång och cykel (Saknar uppgift om hon går själv)

Rörelsefrihet: Får röra sig två kvarter åt vardera håll.

Anledning till begränsningarna: Trafik och hennes egna medvetande om säkerhet.

Bott i området: 6 år

Fritidsaktiviteter: Piano och simning, totalt 2 timmar/vecka

Det är slutet av november och den första frosten har kommit men vädret upplevs inte speciellt kallt tack vare att solen värmer. Vi träffas hemma hos Anna så att flickorna hinner lugna ner sig och bekanta sig lite med mig eftersom de inte har träffat mig innan. Jag spenderar lite tid i början med att gå igenom studien med föräldrarna och barnen spelar lite spel tillsammans. Därefter är det dags att gå ut och påbörja intervjun.

Väl ute är de båda flickorna ganska blyga men det dröjer inte lång tid innan den första nervositeten har gått över. Min första fråga som jag ställer är vilken favoritplats de har i området och de är båda överens om att det är Anna Petrus Park, vilket då blir första platsen vi besöker.

Vägen till Anna Petrus Park som visar trottoaren och förgårdsmarken

Vägen till parken går vi på trottoarer som varierar lite i bredd och kantas av buskplanteringar på vardera sida. På ena sidan har vi bilvägen med låga buskplanteringar och trädrader och den andra flerfamiljsbostäder där första våningen ligger en halv trappa upp och avskärmas med högre buskplanteringar. Båda flickorna promenerar väldigt ordentligt när vi tar oss till parken samtidigt som vi konverserar om hur långt de får gå själva i området utan föräldrar. De båda flickorna har begränsad rörelsefrihet men det skiljer sig lite mellan dem. På väg till parken stöter vi på en kompis till Alma och vi stannar och pratar lite med hennes kompis mamma. Detta

utmynnar i att Alma stolt berättar var hennes kompisar bor i området, var de går i skolan och hur man på bästa sätt tar sig till Anna Petrus Park från hennes bostad. Hennes lokalkännedom för området är bra och hon är även den av de två som har störst rörelsefrihet. Även Anna stämmer in i diskussionen kring hur man på bästa sätt tar sig till parken.

Anna Petrus Park

Väl i Anna Petrus Park händer det något med deras engagemang för miljön och platsen. Det är tydligt att det här är en plats som de brukar leka på och som har en speciell betydelse för dem. Deras rörelsemönster blir mer fritt och avslappnat och de verkar känna sig trygga på platsen. Däremot finns det en övergripande försiktighet hos de båda flickorna men framför allt hos Anna som återkommande säger saker som "Jag tror inte vi borde klättra någonstans för att det är så halt.". Det är flera situationer under promenaden som hon ser hinder eller risker i att använda antingen lekutrustningen eller platsen i sig men just risken att halka och göra illa sig är återkommande. De nämner även att de inte använder Anna Petrus Park speciellt mycket under vintern vilket kan vara en anledning till att de är försiktiga i att använda platsen. En annan aspekt kan vara att materialet i parken kan upplevas halt i sig. En stor del av klätterutrustningen i parken är gjort av metallrör och markmaterialet är till stor del slät betong.

En plats i parken som de använder kallar de Kullarna. Det är små låga kullar gjorda av gummi-asfalt blandat med studsmattor i marknivå, där de leker en regellek som de kallar *Krokodil*. Det är en social lek som är lik *Tagare (Kull)* som de brukar leka tillsammans med Almas lillebror. Flickorna använder platsen samtidigt som vi samtalar om den. Det märks att de använt den flera

Platsen Kullarna där de leker leken Krokodil

gånger och att den betyder något för dem, inte hur de berättar om platsen för det gör de på ett väldigt sakligt sätt såsom "Vi brukar hoppa på kullarna." eller "vi brukar vara på kullarna". Däremot den glädje, skratt och fysiska interaktion som de har med platsen påvisar att de tar och har tagit platsen i anspråk. Det är även den första platsen under intervjun som de börjar interagera med fullt ut. Tidigare har det funnits en tvekan och nästan på gränsen till osäkerhet till att använda miljön. Delvis kan det bero på att det inte har gått speciellt lång tid och de är osäkra på intervjuformatet samt att de inte känner mig. Det kan också bero på att kullarna är första platsen de visar av platserna som de tagit i anspråk. Exempelvis finns det en verbal tvekan till att använda Kullarna för de kan vara hala, däremot finns ingen fysisk tvekan då de snabbt börjar hoppa, springa och skutta på platsen. Barnen berättar att de inte har möjlighet att använda gräsmattan som finns i

parken och att de inte har gjort det sedan i somras. Det blev nämligen alldeles för högt slitage på den under de varma sommarmånaderna så det har behövts anläggas en ny gräsmatta. Delvis visar detta att det är för hög belastning på parken, att ytan inte riktigt räcker till för antalet barn som finns i området men också att skötseln av platsen inte har rätt förutsättningar. Vilket då också kan vara en anledning till att flickorna inte har platser som de känner är deras, det finns helt enkelt inte tillräckligt mycket yta för att de ska känna att platsen är deras.

Den hemliga platsen

I Anna Petrus Park visar de mig var de gömmer sig och har en hemlig plats i en buskplantering. De visar platsen med stolthet och stort engagemang. På vägen till buskaget springer dem och skrattar ljudligt. De berättar om rumsliga aspekter såsom att det finns små hål man kan gå in i och att de brukar prata inne i deras hemliga ställe. De brukar även leka Mamma, Pappa och barn i buskarna men är oense om vad leken ska kallas. Det visar sig även att de inte använder det hemliga stället längre eftersom platsen har blivit svår att använda. Buskarna har vuxit för mycket vilket har gjort att de inte kan gå in längre. Däremot visar det sig när de testar att de faktiskt kan gå in på platsen. Den här begränsningen till att använda platsen skulle kunna anses bero på både ett skötselaspecter eller sociala normer. När det kommer till skötseln av grönyrtorna skulle de kunna skötas för att uppmuntra till lek i buskarna. En annan aspekt som bör lyftas är möjligheten till att ändra platsen själv. Möjligheten att kunna manipulera miljön för att passa barnens behov. I det här fallet handlar det om att själv kunna skapa en större öppning för att lättare kunna gå in i buskarna. Genom att knäcka några grenar hade de enkelt haft en större öppning till sin hemliga plats. Det-

Den hemliga platsen i buskplanteringen

ta kan i sin tur vara begränsat av normer, att de inte får bryta kvistar eller på något sätt påverka växtmaterialet.

Övergripande är Anna Petrus Park en social plats med flera mindre platser inom sig som definieras av funktioner eller lekutrustningar. Parken har en öppen gestaltning, där det är enkelt att röra sig kors och tvärs över hela parken. Det är enbart i utkanten av parken som den mindre skalan och rumsligheten återfinns. Det är även där det mesta av vegetationen och det lösa materialet går att hitta. Parken bjuder in till mycket fysisk aktivitet genom all klätterutrustning, stora ytor för spring och möjligheten att använda skateboards men saknar varierad skala och rumslighet.

Stadsparken

Den andra platsen som de använder är Stadsparken, en plats som Alma snabbt påpekar att hon enbart använder på sommaren. Redan från början finns det en tvekan till att gå till Stadsparken av den anledningen att de tycker att det är för långt. Det är ca 750 m mellan parkerna och det finns en naturlig barriär mellan Industristaden och Stadsparken i form av Fyrisån. Platsen kan även tänkas ligga för långt bort i relation till flickornas rörelsefrihet. Under promenaden betar sig flickorna väldigt ordentligt precis som på vägen till Anna Petrus Park. Skillnaden är att de har blivit betydligt mer lugna och trygga i situationen och med formatet av promenadintervjun. Väl på plats i Stadsparken och i närheten av lekplatsen börjar barnen springa mot lekutrustningen. Under hela besöket i stadsparken är det framför allt lekutrustningen som de både använder och berättar om. De använder varje lekutrustning väldigt kort tid innan de går vidare till nästa. Även på den här platsen återkommer Anna till att analysera risker och är rädd för att halka och göra illa sig. Dessutom berättar Anna att hon är rädd för att gå över bron som korsar Fyrisån med risk för att den ska öppna sig och hon ska ramla i. Rädslan blir i det här fallet också ett hinder för att ta sig till parken.

Utöver att använda gungorna, snurrkarusellen, klätterställningen, bollen i klätterställningen, skeppet och rutschkanan leker de flertalet regellekar under tiden såsom olika ramsor. Både i Anna Petrus Park och Stadsparken börjar en del lekar som fantasilekar men övergår efter en stund till regellekar. Exempelvis leker de *Storm* i en av lekutrustningarna som är gestaltad som ett skepp. Det börjar som en fri lek om hur havet stormar och skeppet är ett piratskepp men som sedan övergår till en regellek; *Ett, två, tre, FRYS!* Detta sker enbart i samband med lekutrustning. Det kan upplevas som att barnen testat att ta platsen i besittning och des-

Flickorna använder gungställningen i Stadsparken

sutom testar platsens miljöerbjudanden genom fantasileken. De testar platsens möjlighet att bidra till mer än vad den är för att sedan kanske inse att den inte erbjuder vad de söker.

I Stadsparken berättar de om de gånger de hittar saker på olika platser både i parkens sandlåda men även på skolan, de berättar med stor inlevelse. Att hitta saker som har varit gömda, glömda eller borttappade verkar vara ett sätt att knyta an till en plats eller skapa mening och ett sätt att uppleva delaktighet med platsen. Det lösa materialet och det dynamiska landskapet kan därför innebära miljöerbjudanden som gör det möjligt för barn att knyta an till en plats och känna sig delaktig med plat-

sen. Dessutom beskriver flickorna det som sociala aktiviteter som de gör med sina vänner. Det dynamiska lösa materialet bidrar till att skapa mening och betydelse till platsen. Det bidrar till en spännande miljö som triggar fantasin och att upptäcka saker och miljön.

Stadsparken ligger i ett centralt läge i Uppsala vilket gör att många rör sig till och från olika målpunkter och verksamheter i anknytning till Stadsparken. Flera gånger under vår vistelse i Stadsparken uppmärksammar Alma cyklister från Foodora som passerar förbi. Hon kallar dem för *Rosa Skurkar* eftersom de har stulit allt rosa och många bär skidmask under vintern. Varje gång hon ser en cykla förbi utbrister hon "En rosa skurk!" med mycket inlevelse och känslor. Att platsen ligger så centralt i Uppsala bidrar till att skapa dynamik, gör platsen spännande och intressant. Det dynamiska vimlet av olika funktioner och människor kan skapa möjligheter för barnen som i Almas fall bygga en fantasivärld kring att Foodoras cyklister skulle vara skurkar som stjäla allt rosa. Den här typen av faktorer gör det möjligt för fantasilek att uppstå lite varstans så länge barnen känner sig trygga. Ett dynamiskt och tillåtande offentligt rum kan då ge upphov till att barn tar platser i anspråk och lek kan uppstå i stunden.

På väg från Stadsparken stannar vi vid ett gammalt pilträd med flera hål i stammen. Det finns flera saker med trädet som fascinerar flickorna, det är allt ifrån rötterna till hålen i stammen. Efter att trädet har blivit undersökt så kallar Anna trädet för ett hus. "Jag ska bara kliva in i det här huset." säger hon och drar isär Pilens lågt hängande grenar. Det är en kort stund som hon undersöker platsen med hjälp av fantasileken för att sedan återgå till oss i gruppen. Hon skapar sig en egen värld där trädet blir ett hus, hon ger platsen ett syfte en annan funktion än tidigare och hon använder den fysiska miljön för att bygga vidare på sin fantasi.

Pilträdet som blir ett hus i fantasileken

Den övergripande bilden av Stadsparken är att det är en plats som de endast använder en liten del av och det är lekplatsen och det närmaste området runt omkring. De använder till stor del bara den färdiga lekutrustningen trots att stadsparken är stor och har mycket att erbjuda. Det är en plats som flickorna besökt tidigare med förskolan och med andra. Det verkar som att Stadsparken är en plats i barnens liv som de besöker och använder vid speciella tillfällen, inte något spontant eller till vardags. Delvis för att de inte får gå till platsen själva. Det verkar göra det svårt att skapa anknytning till platsen, men platsen verkar i sig ha tillräckligt mycket miljöerbjudanden och upplevs tillräckligt trygg för att det temporära platsskapandet ska ske såsom med pilträdet.

Området i sin helhet

Båda flickornas rörelsefrihet är begränsad av trafiken i området. Anna är den med minst rörelsefrihet. Hon får inte gå själv till någon av de platser de visar. Det gör henne beroende av att vuxna följer henne till och från platserna vilket då också minskar möjligheterna till att upptäcka nya platser eller att själv bestämma när, hur och vilka platser hon vill använda. Det kan också vara en bidragande orsak till att hon ser många risker i och känner en rädsla för utemiljön. Hennes egna och fria deltagande i den yttre miljön minskas genom att hon begränsas av att vuxna måste följa henne till platserna.

Deras lokalkännedom för området varierar mellan de två flickorna. Anna verkar ha begränsad lokalkännedom vilket kan ha och göra med att hon nästan inte har någon rörelsefrihet utan enbart får gå själv runt sitt egna kvarter och inte korsa någon väg. Alma är den som vet var kompisar i området bor och var olika platser ligger och dessutom har mer rörelsefrihet än Anna. Alma är även den som leder intervjun och vill visa platserna vilket kan bero på just rörelsefriheten.

Bostadsgården är något vi pratar om men inte besöker under intervjun. De båda använder sin egna och varandras men det verkar vara sällan. När de använder bostadsgårdarna använder de framför allt lekutrustning som finns på plats samt leker Kurragömma. Gårdarna verkar inte erbjuda speciellt mycket.

Under promenadintervjun nämner de andra platser som betydelsefulla eller pratar om dem som att de har ett stort värde i deras liv. Delvis är det Superpark som är en aktivitetshall med mängder av sporter och aktiviteter att göra. Där hade de varit på kalas en gång och anser att den är betydelsefull för dem. De nämner sin skola och skolgård flera gånger under intervjun och vill gärna visa

Buskarna barnen tar i anspråk

upp sina skolor, både deras nuvarande och deras gamla förskolor och skolor. Eftersom de inte har speciellt stor rörelsefrihet eller många platser som de använder i området, kan det tänkas att skolgården får en stor betydelse för barnen. Skolan och skolgården beskrivs som en social plats där det är lätt att träffa sina kompisar. Dessutom spenderar barnen stor del av sin dag i skolmiljön. Det ökar också möjligheten att knyta an till en plats. Flickorna går i olika skolor och båda ligger utanför bostadsområdet. Skolorna ligger för långt bort för att vi ska hinna besöka dem under promenadintervjun.

När intervjun har avslutats och vi är på väg tillbaka hem till Alma så sker något som inte skett under intervjun.

Helt plötsligt börjar de interagera med miljön som vi rör oss igenom. Tidigare har de rört sig väldigt ordnat och strukturerat och enbart gått. Framför allt är det en buskplantering som har ett flertal upptrampade gånger som aktiverar Anna och Alma mest. Ett annat objekt som intresserar barnen mycket är en lapp om en bortsprungna katt som de gärna stannar vid och försöker läsa. Det är nästan som att trycka på en knapp för att så fort vi sa att vi var klara och var på väg tillbaka, började barnen att interagera med miljön på ett helt annat sätt. De tog mer plats i miljön, rörde sig mindre stelt, och framför allt fanns det mer glädje, nyfikenhet och engagemang till den fysiska miljön. Upplevelsen var som natt och dag.

Grundläggande information intervju 2 Industristaden

FABIAN

Ålder: 8 år

Skola: ligger inte i området

Tar sig till skolan: Bil, alternativt gång med förälder

Rörelsefrihet: De närmaste kvarteren men gränsen var inte så skarp

Anledning till begränsningar: Förtroende för miljön

Bott i området: 5-6 år

Fritidsaktiviteter: 2 timmar/vecka

SARA

Ålder: 6 år

Skola: Ligger inte i området

Tar sig till skolan: Bil, alternativt gång med förälder

Rörelsefrihet: Runt kvarteret och parken.

Anledning till begränsningar: Förtroende för miljön

Bott i området: 5-6 år

Fritidsaktiviteter: 1 timmar/veckan

PETTER

Pappa till barnen

Intervjun genomförs i början av januari och de är några minusgrader och lite blåsigt men det är en behaglig kyla som inte påverkar genomförandet. Ingen av barnen verkar frysa under promenadintervjun eller bli påverkade av vädret.

Barnen i den här intervjun är syskon och verkar umgås mycket med varandra. Innan vi börjar med själva promenadintervjun sätter vi oss ner tillsammans och fyller i formuläret och både pappa Petter och barnen är väldigt nyfikna på studien. När det var dags att klä på sig vill inte Sara gå med utan att pappa följde med. Vi kom fram till att pappa Petter skulle följa med men hålla sig i bakgrunden för att ge barnen möjlighet till att yttra sig. Jag är dock väldigt medveten om att det kommer påverka resultatet på intervjun. Det var lättare sagt än

gjort och flera gånger så delar Petter med sig av sin syn på frågor eller berättar om någon typ av problematik, dessutom hamnar vi i diskussioner tillsammans några gånger under promenadintervjun.

Den största skillnaden i att Petter följer med kan vara hur barnen förhåller sig till miljön och till promenadintervjun. De är ganska uppgiftsorienterade och interagerar inte speciellt mycket med miljön även om de visar flera platser som verkar ha stor betydelse för dem. De pratar mer om platserna än visar. Det kan också ha att göra med vilka miljöer vi vistas i men till stor del beror det nog på Petter deltagande i promenadintervjun.

Förskolan och bostadsgården

Den första platsen som vi besöker är deras bostadsgård som även huserar en förskola. Det gör att hela bostadsgården inte kan användas när som helst under dagen eftersom förskolan har sin verksamhet igång. Gården är en plats som barnen uppskattar och använder med sina vänner. Då använder de hela gården även om bostadsdelen av gården är skral i sin gestaltning.

En annan aspekt som påverkar deras användande av bostadsgården är att det finns en styrelse för bostadsrättsföreningen som bestämmer vad som får användas eller ej och under vilka tider. Anledningen till det är att det låter för mycket vilket då skulle störa de boende. Fabian berättar även att de inte får flytta på saker trots att de har fått tillåtelse av pedagogerna på förskolan. Han berättar även att de har byggt saker på förskolegården som uppskattas av förskoleverksamheten men inte av

Del av förskolegård och förhållningsregler från styrelsen

styrelsen som i sin tur har bestämt att de inte längre får fortsätta bygga saker. Sara är också medveten om problematiken kring att olika intressen i användningen av bostadsgården krockar. Hon berättar exempelvis att läsa tidningen på sin balkong samtidigt som barn vill leka på gården kan skapa konflikt.

Det är en ganska skral förskolegård men det som lyfts fram som de använder är framför allt kullen av plastgräs. Den lekutrustningen som finns riktar sig framför allt till yngre barn och gården i sig är ganska öppen och saknar rum i mindre skala.

Resten av bostadsgården

Senare i intervjun när vi är i Anna Petrus Park ställer jag en fråga om var de bygger kojor. Fabian och hans kompisar brukade bygga kojor inne på förskolegården. Det var “jättecoola kojor med träplankor. De kunde vara kvar i flera dagar.” berättar Fabian med stor entusiasm. Efter ett tag blir de dock förstörda av barnen på förskolan. Att skapa något som blir bestående verkar ha stor betydelse för Fabian då han tydligt berättar att “de kunde vara kvar i flera dagar.”. I det uttrycket finns det också en förväntan att kojorna skulle förstörts tidigare och en förvåning över att faktiskt inte hände. Anledningen till att de slutat bygga kojor på förskolegården är dock att de blir förstörda av andra barn.

Anna Petrus Park

I Anna Petrus Park har Sara sin favoritplats och det är vid klätterställningen där hon brukar hänga upp och ned. Hon brukar leka i parken tillsammans med sin bror och sina vänner. I parken finns det en gräsplan som de båda gillar att använda väldigt mycket. På gräsmattan brukar Sara göra gymnastik med sina kompisar. Däremot har de inte kunnat använda gräsplanen sedan sommaren förra året då gräsmattan har blivit allt för sliten på grund av värmen.

Sara berättar även att hon och hennes vänner brukar leka i *Gropen* som är en nedsänkning av platsgjuten betong. På vintern brukar de tävla om vem som kan göra de största snöbollarna. På sommaren brukar de mest vara på gräsmattan men de leker även kurragömma i buskarna samt andra regellekar såsom *Sandis* (en kombination av Kull och Inte nudda mark) vid klätterställningen. De har även lekt att de bor i buskarna, någon typ av fantasilek.

När vi är i Anna Petrus Park ställer jag frågan om de brukar bygga några kojor i området och då berättar de om både kojorna på förskolegården men också att på vintern brukar de bygga snögloos på gräsmattan men det var förra året när de fick använda platsen. De beskriver ett temporärt platskapande som är årtidsbaserat tack vare det lösa materialet som i det här fallet är snö. Övergripande är platsen en social plats som barnen använder med vänner.

Besöket i Anna Petrus Park blir stelt, styltigt och uppdelat. Det kan delvis bero på att vi inte riktigt lärt känna varandra men också att Fabian och Saras pappa är med. Båda barnen, men mest Fabian, söker ett godkännande från sin far att de gör rätt. Barnen verkar därför se intervjun som en uppgift vilket gör att de är sakliga i sin

Gropen och den instängslade gräsplanen i bakgrunden

beskrivning av den fysiska miljön. De interagerar inte speciellt mycket med miljön men Sara är den som interagerar mest och hon är även den som bryr sig minst om sin fars närvaro. De nämner flera aktiviteter och platser som de beskriver på ett betydande sätt men som de inte agerar med. Delvis kan de inte eftersom gräsmattan är avstängd men buskarna interagerar enbart Sara med genom att balansera genom dem på balansutrustning.

Den hemliga platsen under balkongen och bakom buskplanteringen

Under balkongen

När jag ställer frågan om de har några hemliga platser i området är de snabba med att berätta om platsen *Under balkongen*. Platsen de berättar om och visar är drop-zonen under deras balkong, bakom en buskplantering intill trottoaren. Platsen kan anses helt ointressant för den som passerar förbi men för syskonen har den stor betydelse. Platsen fyller egentligen inget annat syfte, utan skulle kunna definieras som spillyta eller nästan en övergiven plats. Det är en plats som de båda syskonen tillsammans använder men som också föräldrarna vet om. Deras pappa stämmer till och med in och säger att det är deras hemliga ställe men det blir aldrig bekräftat eller dementerat av barnen. Det här hemliga stället använder de främst på sommaren. På platsen har de en klubb som har som uppdrag att ta reda på varför ett klistermärke sitter på undersidan av deras balkong. På platsen leker de fantasilekar såsom pirater eller guldletare. Även om interaktionen med platsen har ökat betydligt sedan vi

var i Anna Petrus Park är den fortfarande ganska vag med tanke på hur de berättar om platsen.

På den hemliga platsen visar de hur de brukar peta in stenar och blommor i fogarna på tegelfasaden. De visar flera sätt de brukar förändra och manipulera platsen, som genom att måla med orangea stenar eller kriter som de också kallar dem. Stenarna är ett krossmaterial av terrakotta som används som täckmaterial till planteringsytor. De samlar även på de orangea stenarna under en större sten på platsen. Med hjälp av stenarna brukar de måla på grunden och fasaden men även på betongplattorna utanför den hemliga platsen. Det är alltså en plats de känner att de har rätt att manipulera och ändra. Det verkar inte finnas några begränsande normer som hämmar dem i sitt skapande. Dessutom verkar att samla på material som de sedan använder för att peta in i fogarna på fasaden vara en stor del av platsens funktion och en del av deras skapande. Eftersom platsen har sin

Sara som målar på husgrunden med en av de orangea stenarna

informella karaktär finns också möjligheterna att spara saker där utan att förvaltningen städar bort materialet vilket också kan bidra till deras förankring till platsen.

På deras hemliga ställe har de också en del olika husdjur. De har två spindlar men också myror och getingar. Myrorna och spindlarna bor på platsen men getingarna brukar komma dit och hämta små blommorna som de hade tryckt in i fogarna på fasaden. Sara tycker att getingarna är lite läskiga. Platsen har sociala aspekter såsom att de har husdjur som bor där och som de leker med. Det är också en plats de har en klubb på som är en social konstellation som består av Fabian, Sara, Pappa och möjligtvis deras mamma eftersom hon vet om platsen och klubben. De känner också stort ägandeskap för platsen och att det verkligen är deras plats. Barnen berättar att det inte är några andra barn som använder platsen för att det ligger för nära en bostad men detta hindrar inte Fabian och Sara eftersom det är deras bostad. Det

Barnen visar var de brukar peta in stenar i fogarna

här är också första platsen som Sara började använda i området när hon kände sig trygg att gå dit helt själv.

Oskars gård

Den här platsen är en ganska vanlig innergård med privata uteplatser i bottenvåningarna. Fabian uttrycker att det inte finns så mycket att göra men det som går att göra på Oskars gård är att gunga, sitta på statyer som är formade som kycklingar och ha kalas i växthuset. Däremot finns det en aktivitet som tar oss till platsen och det är Fabians och hans kompis banbyggande för radiostyrda bilar. De använder sig av pinnar, stenar och byggmaterial som kommer i från byggarbetsplatsen som ligger precis utanför bostadsgården för att bygga banor till Oskars radiostyrda bil. De brukar även använda det överblivna gruset från vinterns sandning för att sladda i.

Vi spenderar inte speciellt lång tid på platsen men det är tydligt att Fabian använder och förknippar den här plats med att bygga bilbanor till den radiostyrda bilen tillsammans med sin kompis. Det lösa materialet såsom pinnar, stenar och liknande spelar stor roll för barnens platsskapande som dessutom är starkt kopplat till skötseln av bostadsgården. Både Sara och Fabian lyfter fram olika sociala aspekter med den här bostadsgården såsom att ha kalas i växthuset men också att bygga bilbanor tillsammans.

Barnen fortsätter med att beskriva platser på ett sakligt, faktabaserat och resonerande sätt. De fortsätter att söka uppmärksamhet och ett godkännande för att de har svarat rätt på frågorna som ställs.

Det sociala växthuset där det går att ha kalas

Byggarbetsplatsen

Oskar och Fabian brukar även bygga bilbanor invid byggarbetsplatsen som de hämtar material från till bostadsgårdens bilbanebyggnad. Den här platsen är en restyta som blivit över när de spärrat av byggarbetsplatsen för att bygga ytterligare ett kvarter med bostäder. Det ligger lite löst material utslängt över platsen och det ser ut att ha legat där ett tag, Fabian berättar att “ ... plankan som ligger där har också legat där ett år”.

Till den här platsen går de för att både bygga banor och hitta material. Materialet som de använder är till största del övergivet byggmaterial såsom olika typer av skivmaterial, plankor och stenar. När vi är på platsen går Fabian runt och pekar på vilket typ av material som de brukar använda. Även om vi är där utan Fabians kompis nämner han att de bygger tillsammans. Det är tydligt att det är en plats som de delar och använder gemensamt.

Det märks att pojkarna har tagit den här platsen i anspråk och givit den ett nytt syfte, som delvis en plats för att hämta material men också en plats för deras bilbanebyggnad. Det är inte en plats skapad för barn men pojkarna använder den efter deras vilja och behov. Platsen är inte iordningställd och har ingen fast funktion vilket verkar bidra till att barnen har lätt att den i anspråk. När Fabian berättar om platsen eller materialet finns det inga tecken på att pojkarna är begränsade av några normer eller restriktioner men efter ett tag när Fabian har berättat om platsen uttrycker sig både Sara och deras pappa om vad en får och inte får göra.

S: Man ska inte ta byggarbetarnas grejer.

N: Om man lånar kanske man kan göra det. Om man inte har sönder det.

P: Får man lov att gå in på byggarbetsplatsen?

F: Nej.

N: Det är tur att de här sakerna ligger utanför.

F: Ah.

Byggarbetsplatsen

Robins gård

När vi lämnar Byggarbetsplatsen och är på väg mot Ormstatelyerna som är nästa plats, börjar barnen förhålla sig mer fritt till miljön. De börjar mer och mer att skutta, hoppa och springa i förväg. De visar ett mer ledigt förhållningssätt till både miljön och trafiken.

När vi går mot Ormstatelyerna tar vi en genväg genom en av bostadsgårdarna. De är nämligen öppna mot gatan med hjälp av portiker som blir en entré in till gårdarna. När vi går igenom portiken börjar Fabian att springa och det märks att den här genvägen är något som han brukar använda. Han springer med bestämda steg mot gungorna. Den här bostadsgården brukade de leka på men eftersom kompiserna har försvunnit, antagligen flyttat, har de slutat att leka på gården. När de lekte på gården brukade de använda den fasta lekutrustningen såsom gungorna och bollplanen som är helt omsluten av staket. Vistelsen blir dock mycket kort men informationsrik. På den här platsen verkar den sociala relationen vara viktigare än miljön. Platsen erbjuder kanske inte något annat än vad som går att hitta någon annanstans utan det är den sociala med just den kompiserna som är det viktiga på den här platsen. Det kan vara en anledning till att de slutat använda platsen. En annan aspekt som måste tilläggas är att använda en annan bostadsgård utan att någon som bor i kvarteret är med kan kännas fel eftersom gårdarna, trots portikerna, är tydligt privata. Vilken anledning som än ligger till grund för att de inte använde platsen längre, beror det antagligen på sociala faktorer.

Fabian som springer genom portiken

Ormstatyerna

Efter det korta och genande besöket på Robins gård har vi kommit till den sista platsen under promenadintervjun vilket är den lilla torgbildningen mitt i Industristaden. Det är en plats med hög urban karaktär med alléträd i hårdgjord yta och perennplanteringar i upphöjda planteringsytor. I mitten av torget finns en nedsänkt gräsyta med ett konstverk i och det är det som Fabian kallar för Ormstatyerna. Det är också konstverket som barnen springer till först. Konstverket består av skruvade Corteen-rör som står i gräsmattan i en formation med en metallglob på toppen.

Barnen börjar klättra lite i statyerna och Sara glider nerför ett rör och slår i backen och säger "Alltså det här är väldigt farligt, man kan åka ner och sen så slår man i sig.". Även om hon uttrycker att det finns en risk med det hon gör så fortsätter hon ändå. Det verkar som att hon letar efter en utmaning, något som kan upplevas farligt men som hon klarar av. Petter är snabb med att försöka avvärja barnen från att klättra med att säga att dem är för ömtåliga och tål inte att klättras i.

Fabian hittade platsen när han inte hade någon att leka med, vilket gjorde att han började upptäcka området. Han gick dit själv och lekte Inte nudda mark i den nedsänkta delen av torget. Han berättar att platsens lugn och möjlighet till ro är vad han gillar med den och där brukar han mestadels titta på statyerna. Det är från den här platsen som de orangea stenarna kommer ifrån, det är planteringsytornas täckmaterial. Sara visar stolt upp en sten som hon har varit och plockat från den närmaste planteringen. Vi går och tittar på platsen med stenarna tillsammans och då börjar Sara intressera sig för träden som finns på torget. "Vad är det här för träd? Är det Björkar?" säger hon och vi börjar samtala om växtmaterialet på platsen. Det är fyra delar på den här

Sara som springer mot Ormstatyerna med i nedsänkta gräsytan

De orangea stenarna

platsen som barnen intresserar sig för vilket är konstverket (ormarna), de orangea stenarna, träden och den aspekten att där råder lugn och ro.

Området i sin helhet

Barnen har bra lokalkännedom i området. De visar vägen genom hela promenadintervjun, de pekar ut var kompisar bor och tar genvägar till platser. Fabian som är äldst bland syskonen har mest rörelsefrihet och är framför allt den som visar vägen till och från de olika platserna. Trots att de båda har ganska stor rörelsefrihet för sin ålder och område samt verkar vara trygga med att hantera trafiksituationer, har de ett ganska restriktivt beteende mellan platserna. Deras restriktiva beteende till miljön kan beror på två olika faktorer, pappans deltagande eller osäkerheten med formatet och den nya gruppen eller en kombination av de två. Avslutet av promenadintervjun är en tydlig gräns för hur mycket barnen interagerar med omgivningen. När vi har bestämt att vi ska avsluta intervjun börjar barnen direkt att interagera mer med miljön. Antagligen upplever de att uppgiften är slut och kan därför börja leka.

I området verkar det vara lätt att knyta sociala kontakter. Fabian berättar om att han träffar andra barn utomhus och nu är de vänner och leker mycket.

“...När Sara fyllde fyra eller fem så var Sam här ute med sin lillasyster och sen så träffades jag och Sam och började leka och sedan dess har vi lekt väldigt mycket”

Dessutom verkar alla platser som vi besöker förutom torget vara platser de använder antingen med varandra eller tillsammans med andra vänner. Vikten av de sociala kontakterna på en plats blir tydlig då Fabian berättar att han slutat använda en plats för att hans kompis Robin har försvunnit.

Sara som leker med en orange sten

Även om de har haft relativt få platser att visa upp har de ändå visat upp dem med stolthet. De interagerar inte mycket med platserna men däremot pratar de om dem på ett sätt som gör att det märks att de har betydelse för barnen. Alla platser vi har besökt verkar vara tydliga platser i deras medvetande. Efter varje fråga jag har ställt så har de direkt haft en plats att visa.

FLOGSTA

Övergripande - Suburbana Flogsta

Flogsta är ett bostadsområde beläget ca 2,5 km från Stora torget i centrala Uppsala. Området är byggt under slutet på 1960-talet och bostadsområdet är kanske mest känt för sina studentboenden som ligger i området i form av lamellhus med sju våningar och lägre flerbostadshus med tre våningar. Bostadsområdet är inte enbart ett studentområde utan det finns även radhus med små egna trädgårdar. Flogsta är huvudsakligen uppbyggt av en ringväg som kantar bostadsområdet och några säckgator. I området bodde ca 7000 invånare år 2017 (Uppsala Kommun 2018a), dock inkluderar det även boende i bostadsområdet Ekeby. Den tillgängliga offentliga friytan blir ca 27,4 m² per person. I den uträkningen ingår parker och andra grönytor inom området. Flogsta som bostadsområde är väldigt grönt och kantas av naturmark och ett odlingslandskap. Bostäderna är placerade längs ringvägen och de centrala delarna av området utgör ett större grönområde som även ramar in de högre lamellhusen. Området är någorlunda topografiskt varierat och karaktäriseras stort av den stora mängd och variation på grönområden. De offentliga rummen saknar tydliga gränser, de övergår och kopplas samman på ett smidigt sätt. De gränser som finns är ringvägen som omringar området och de privata tomterna annars är gränserna ganska vaga i området.

I bostadsområdet finns få namngivna parker. Flogstaparken är den största namngivna och den har Uppsalas största lekställning (Uppsala kommun 2018c). Flogstaparken ramar in av de lägre studentbostäderna i västra delen av området. Parken har stora öppna ytor av gräs. Flera trädrader styckar av gräsytorerna och delar upp dem i mindre fast fortfarande stora rum. Den norra delen av parken möter en skogsriddå som ramar in de höga lamellhusen. I nordvästra delen av parken finns även

ett koloniområde som möter bebyggelsen. Parken är topografiskt varierad. Södra Flogstaparken ligger i södra delen av bostadsområdet och ramar in av radhus. Även den är topografiskt varierad men annars ganska sparsam i sin utformning. Båda parkerna är sammankopplade av det välutvecklade cykel- och gångvägnätet. De offentliga rum som finns i området utgörs av park- och naturmark och återfinns inkilade mellan bebyggelsen. I området finns flertalet lekplatser som ofta återfinns i direkt anslutning till radhusen men även på några av bostadsgårdarna för de lägre flerbostadshusen. I området finns service såsom en matbutik, tre pizzerior och en närlivs. Flogstaskolan som är en lågstadieskola ligger i nordöstra delen av området och fyra förskolor ligger utspridda över hela området.

Flygfoto över Flogsta med bostadsområdet utmarkerat.

PROMENADINTERVJUER - FLOGSTA

Grundläggande information promenadintervju Flogsta 1

ADAM

Ålder: 7 år (8 år i januari)

Skola: Skolan ligger i området

Tar sig till skolan: Bil, cykel eller gång och hälften av tiden med en vuxen

Rörelsefrihet: Stort område inklusive park, bostadsområde och skog. Avgränsat av naturliga gränser som större bilväg och skogens slut

Anledning till begränsningar: Trafik

Bott i området: 6 år

Fritidsaktiviteter: 3 timmar/vecka

ASSAR

Ålder: 7 år

Skola: Ligger i området

Tar sig till skolan: Gång med vuxen

Rörelsefrihet: De närmaste bostadsområde inklusive lite skog.

Anledning till begränsningar: Vägar, trafik och var kompisar bor

Bott i området: 7 år (familjen har bott i 9 år)

Fritidsaktiviteter: 2-3 timmar i veckan

EMANUEL

Ålder: 8 år

Skola: Ligger i området

Tar sig till skolan: Cykel med.

Rörelsefrihet: ca 200 m

Anledning till begränsningar: nyinflyttade och föräldrarna tror att Emanuel inte hittar så bra ännu.

Bott i området: Ca 3 mån

Fritidsaktiviteter: Inte här ännu

Pojkarna känner varandra ganska väl och de är redan samlade när jag kommer hem till Adam som vi samlas hos. Det regnar och är ca 7 grader varmt men det är bra stämning. Pojkarna leker för fullt ute med paraplyer. Jag går in och presenterar studien för föräldrarna och de får fylla i enkäten medan pojkarna är ute och leker lite.

Eftersom att det regnar har barn fått paraplyer att ha med sig som de också leker med när jag kommer ut efter att ha presenterat vad promenadintervjun kommer att innebära. Jag berättar för barnen vad vi kommer göra och vad jag vill veta. Första frågan är vilken som är deras favoritplats. De nämner flera olika platser såsom Lekplatsen utanför Assar, Flogstaparken, att vara hemma, Flogstaskolans skolgård. Under tiden de försöker enas om vilken plats vi ska besöka först springer de runt och leker med paraplyerna.

Lilla lekplatsen

Den första platsen vi besöker är en liten lekplats precis vid Adams hus. För Adam verkar det vara en betydelsefull plats då han brukar använda den med sina kusiner. De brukar gunga och spela fotboll. De andra två pojkarna är inte speciellt intresserade av den här platsen utan leker mest med sina paraplyer och säger att vi borde gå vidare. Assar är väldigt tydligt med att han tycker att det finns alldeles för lite att göra och att han tycker den är tråkig eftersom den bara har en sak man kan göra vilket är att spela fotboll mot ett plank. Han använder den bara som en passage att springa igenom när han ska till Emanuel eller Adam.

Efter besöket på den Lilla lekplatsen bråkar de om vilken som ska bli den andra platsen vi besöker. I diskussionen pratar de mycket om vad som ligger närmast. Emanuel är den som vill gå till Flogstaskolans skolgård medan Assar vill gå till Flogstaparken. I diskussionen orienterar de sig kring ICA Väst. Det verkar vara både ett riktmärke och en måttstock på vad som är långt att gå. Till slut enas dem om att vi ska gå till Flogstaparken först.

Ringarna

På väg till Flogstaparken avbryter Emanuel och tar oss till en annan plats som jag väljer att kalla Ringarna. Det är en plats som någon har tagit i anspråk och hängt upp gymnastikringar i ett träd. Platsen ligger precis bredvid en fotbollsplan och i en korsning av gång- och cykelvägar samt väldigt nära Emanuels bostad. Både Assar och Adam berättar att de brukar spela fotboll där men understryker att det är det enda man kan göra där. Emanuel som har tagit oss dit tycker att ringarna är roliga men han har bara varit där en gång tidigare. Eftersom Emanuel endast har bott i området i några månader kan den här platsen antas vara en av de första platserna som Emanuel har upptäckt på egen hand, eftersom den ligger så nära hans hem. När han berättar om platsen innan vi har besökt den använder han ordet ställe, såsom "Jag kan visa ett nytt ställe nu" Eller "Jag kan visa ett annat ställe". Den här platsen, likt den förra, väcker inte speciellt mycket engagemang hos någon av pojkarna. Däremot verkar den betyda något speciellt för Emanuel, likt Lilla lekplatsen betyder något för Adam. Besöket blir väldigt kort och vi är snabbt på väg vidare.

Platsen Ringarna

Berghällarna och Berget

När vi är på väg till Flogstaparken genom ett ganska informellt grönt rum börjar helt plötsligt pojkarna att springa in i en dunge och upp över några kullar. Väl framme börjar de åka rutschkana på några berghällar. De skrattar och stojar väldigt mycket. Det är dock en plats de inte brukar använda speciellt ofta och Adam menar att de aldrig tidigare varit där. Men det är tydligt att de uppskattar den och att den uppfyller deras behov. Platsen är uppe på en höjd med släta berghällar i dagen. Det finns några enstaka träd som växer i små grupper eller helt fristående, annars är det en del gräs och lägre vegetation som finns på platsen. Trots enkelheten är det en plats som verkligen får igång barnen och de har väldigt roligt. De åker flera gånger nerför hällarna och springer snabbt tillbaka upp. Det här är första gången under intervjun som det uppstår den här typen av engagemang och interaktion med en plats. Eftersom de inte använder platsen speciellt ofta skulle det kunna kallas att temporärt ta platsen i besittning eller temporärt platsskapande. Eftersom glädjen och interaktionen är så stor är det tydligt att platsens miljöerbjudande fyller barnens behov och att de samspelar med varandra. Pojkarna ger platsen en betydelse och en mening genom att ta den i besittning som de gör. Även om de använder platsen under bara ett kort tag yttrar sig barnen exempelvis verbalt att "Det är SKITKUL!" men de kommunicerar också väldigt mycket fysiskt med och om platsen under tiden som de använder den.

De springer snabbt över cykelvägen upp på nästa plats som de kallar Berget. Det är början på en större höjdskillnad som leder upp till höghuset i området. Den här platsen har, precis som platsen innan, berg i dagen men desto mer träd och vegetation. De klättrar uppför Berget och in mellan träden och det är svårt att höra vad de säger men det kommer mängder med skratt och

Berghällarna som barnen snabbt tar i anspråk

ljud från barnen i grupp. De undersöker platsen väldigt spontant. Det går att höra saker som "Här kan man åka, tror jag. Här är ett störtfall!". Assar beskriver platsen som "Det är mycket roligt här! Det finns alltid roliga grejer här. Och faktiskt alltid nya grejer.". Assar verkar också se dessa platser som en del av ett större område där också Flogstaparken tillhör för han pratar om dem tillsammans. Detta kan bero på att gränserna mellan de olika platserna är vaga.

Den stora gungställningen, där barnen turas om att gunga men fortfarande leker tillsammans

Flogstaparken

När vi lämnar Berget och går mot Flogstaparken börjar pojkarna återigen springa och den här gången är det mot stora gungor. Det märks att på den här platsen får barnen sätta normerna och reglerna, här får de vara högljudda och leka på det sättet som dem vill. På platsen turas de om att gunga på de två gungorna och jag ger fart till allihopa. Gungorna är en social plats som aktiverar barnen mycket, där barnen gungar och fantiserar om att de exempelvis flyger. Samtidigt som de leker och gungar blandar de in agerande från dataspel eller sociala medier såsom:

AS: Det där var en riktigt gungföreställning. Hallå! Nu ska de lyssna på det här, kan ni lyssna! Kan ni inte likea, snälla!
skratt

AD: Vadå likea? *Skratt*

EM: Okej vi likear inte, vi klickar på tummen ner. Klick!

AS: NEJ!

....

EM: Jag likear nu Assar.

Den stora gungställningen, där barnen turas om att gunga men fortfarande leker tillsammans

Denna typ av blandning mellan den virtuella världen och den fysiska miljön har uppstått tidigare under prom-

enadintervjun, men det har inte varit så tydligt som nu. Dessutom har inte samspelet mellan de tre varit så tydligt. Denna typ av fantasilek kan till första början uppfattas som helt oberoende den fysiska miljön, men Assar använde den stora gungställningen för att visa sin gungföreställning. Gungan har en betydande roll i leken även om "Att likea" och inblandningen av det virtuella tar upp mycket av samtalet.

Efter att barnen har gungat ett tag börjar Emanuel att interagera med löst material, en pinne. Han ger pinnen en ny betydelse som säkerhetsbälte. Han börjar att leka med pinnen som ett säkerhetsbälte som sedan inkluderar Assar också som har hittat sig en egen pinne. Leken utvecklas från att handla om en pinne som är ett säkerhetsbälte till att bli ett Ondhetsbälte som tänker mörda en. I den här leken är återigen den fysiska miljön och löst material en språngbräda för fantasileken. Flertalet fantasilekar utspelar sig i ganska korta intervaller under användningen av gungorna. Delvis leker Assar att han är Superman men han föreslår också att de borde leka att de befinner sig i ett dataspel.

Barnens interagerande med gungorna är intensiv. Här inkluderar de även mig och vill att jag är en del av leken. De vill att jag ska ta fart och gärna mycket fart. De utstrålar mycket glädje och samtalet varvas med skratt och skrik som förstärker leken. Eftersom det enbart finns två gungor och de är tre, turas de om men den som inte gungar är fortfarande en del av vad som händer. Även om de gungar individuellt på sin egna gunga gör samspelet i leken platsen social.

När vi lämnar gungorna börjar barnen leka Tagare och jag får också vara en del av leken. Detta sker nästan mitt i parken på gräsmattan men i närheten av lekplatsen. Det är nästan som att vi har passerat en gräns till vad som tillhör lekplatsen som avgör när barnen börjar leka.

De tre barnen i helt vitt skilda aktiviteter

Leken varar inte så länge för att Emanuel inte vill vara med. Snabbt springer killarna vidare till klätterställningen och väldigt snabbt är de i full gång med att klättra, leka, skrika, skratta och inkludera löst material såsom pinnar och grus som finns på platsen. De är snabba med att vilja leka regellekar på lekplatsen, både Tagare och sedan Sandis i klätterställningen. Sandis är en lek där den fysiska miljön är viktig för lekens dynamik och utveckling.

I klätterställningen leker de inte med varandra på samma sätt som de gjorde vid gungorna. Alla har sin egna process på platsen och inkluderar varandra ibland men

det är framför allt tre separata lekprocesser som sker till en början. En klättrar utanpå klätterställningen och vill bli fotograferad, någon slänger löst material upp för rutschkanan och en annan klättrar i andra delar. Det är inte förrän de bestämmer sig för att leka Sandis som de samlas i samma lekprocess och leker tillsammans. Däremot leker de inte speciellt länge. Delvis beror det på att Emanuel inte riktigt är en del av leken utan leker sin egna lek samtidigt som han försöker vara en del av Sandis. Han hittar på egna regler och får höra från de andra att han gör fel och inte väljer strategiska beslut. Att Emanuel behöver gå på toa gör att vi inte använder eller upptäcker andra delar av lekplatsen eller Flogstaparken utan börjar gå mot Emanuels hem. Han går i förväg och visar tendenser till att distansera sig till de andra killarna eftersom han inte förhåller sig till reglerna till Sandis utan skapar egna. Delvis kan det bero på att han inte vill vara med och leka Sandis eller inte känner till reglerna och inte vill verka okunnig och dessutom verkar han under leken vara lite nedstämd.

På väg hem till Emanuel för att gå på toa är killarna snabbt tillbaka på Berghällarna och rutschar ner för dem med samma energi och inlevelse som innan vi gick till Flogstaparken, även Emanuel. Det enda som skiljer sig mellan besöken är att andra besöket är kortare än det första. Den odefinierade naturmarken som berghällarna utgör ger barnen en möjlighet att ta platsen i anspråk och inte bara en gång utan i det här fallet två gånger. På den här platsen delar det återigen samma lekprocess och har ett socialt utbyte med varandra. De leker med varandra även om de rutschar separat. Det finns ett samspel mellan dem själva och platsen.

Precis i anslutning till berghällarna hittar Emanuel en pinne som han kallar för den Legendariska pinnen. Den bär han med sig hem för att spara. Han samlar på pinnar och har flera från skolgården och han förvarar dem i ett

sopskjul hemma hos sig. Att samla på löst material från platser kan tänkas vara ett sätt att knyta an till platser, att ha ett minne koppla ihop med platsen och ge den en speciellt betydelse. De pinnar han tidigare hade samlat på var från skolan, som han ofta nämner under intervjun och den verkar ha en speciellt betydelse för Emanuel.

Kojan - hemliga platsen

Assar har en koja, en hemlig plats i skogen som han delar med sina kompisar Nox och Intris. Det är tydligt att kojans eller den hemliga platsens tydliga sociala avgränsning och tagen i anspråk av de tre kompisarna eftersom Assar säger att Adam har varit gäst där. I det uttrycker han en skillnad i användandet och rätten till platsen. Att vara gäst innebär att besöka någon annans hem eller plats vilket då blir en tydlig markering av att platsen är deras och alla andra är gäster och besöker platsen. Assar nämner även en annan hemlig plats som inte är en koja men fortfarande hemlig som är en taggrosbuske som ligger nära Noxs hus. Dock besöker vi inte den platsen utan enbart den hemliga platsen i skogen.

Den hemliga kojans i skogen ligger en bit in och Assar visar hur vi tar oss dit. Assar: "Så ska jag visa hur man går för att komma dit. Och så måste man göra en speciell grej för att få komma in och så måste båda klara den för att komma in." Denna inträdesritual kan också vara ett sätt att markera att den här platsen tillhör de tre kompisarna och för att visa sig värdig att komma på besök är en tvungen att klara av inträdesprovet. Vi får dock inte göra något inträdesprov eftersom Assar istället uppmärksammar att kojans har förstörts. Detta verkar vara förknippat med att det har röjts inne i skogsdungen på väg till kojans där ritualen skulle genomföras. Dessutom saknas material såsom serietidningar, lådor och andra möbler de köpt på loppis och plockat dit. Det kan vara Nox, Assars kompis som har plockat materialet därifrån, men han är inte säker. Det verkar finnas mycket investerad betydelse till det lösa materialet som de tagit till platsen som i sin tur bidrar till anknytningen till platsen. Materialet och platsen upplevs höra ihop även om barnen själva tagit materialet dit.

På väg in i kojans

Väl inne i kojans visar han upp den med stolthet och vill gärna att jag ska ta bilder av kojans och rummet. Det är tydligt att den här platsen har haft en speciell mening och varit betydelsefull för Assar. Kojans är tydligt rumsuppdelad tack vare vegetation och växtmaterial och avskärmad från gångstråken som går utanför. Assar poängterar avskildheten och rumsligheten som något positivt, både den mysiga atmosfären som rummet skapar och att de får vara ifred inne i kojans. Ett av rummen i kojans verkar däremot ha vuxit igen så det går inte att använda längre.

Den slygga miljön som kovan utgörs av och avståndet till bebyggelsen

sen är tydligt social och på gränsen till exkluderande om du inte är en av kärnanvändarna av platsen, alltså Assar, Nox och Intris, eftersom om du ska använda platsen måste du komma på besök och dessutom klara inträdesprovet. Kovan beskrivs tydligt med hjälp av rumsliga aspekter och inte som tidigare då de olika platserna har beskrivits till mestadels med hjälp av aktiviteter. På den här platsen, verkar den fysiska miljön ha stor betydelse i anknytningen till platsen. Sociala aspekter, det lösa materialet, de rumsliga aspekterna och avskildheten verkar ha stor påverkan på anknytningen till platsen.

Assar beskriver det med en nostalgisk och lite nedstämd ton “Jag kommer ihåg på den gamla goda tiden när det var roligt här.”. Det är mycket som har förändrats sedan han senast varit där. Delvis går det inte längre att genomföra inträdesritualen, inredningen de hade på platsen saknas, platsen upplevs förstörd och förändrad och hans kompis Nox har flyttat. Detta verkar vara de mest bidragande faktorerna till att platsen upplevs som tråkigare och mindre betydelsefull. Att platsen och dess sociala dynamik förändras utan att barnet själv är delaktiga i processen verkar påverka hur anknytningen till platsen ser ut och i sin tur om platsen tas i anspråk. Plat-

Området i sin helhet

Pojkarnas rörelsefrihet varierar lite men framför allt är det Emanuel som har lite rörelsefrihet i jämförelse med de andra. De andra pojkarna har bra lokalkännedom om området. De vet var kompisar bor, använder ICA som riktmärke när de orienterar sig i området, har både gen- och omvägar samt har bra koll på platserna vi besöker.

När vi är vid gungorna vid Flogstaparken går Emanuels Mamma och syster förbi och han vill hemskt gärna springa och krama om sina familjemedlemmar. Att Emanuel enbart har bott i området i ca tre månader har märkts av under promenadintervjun. De platser som han gärna vill visa som verkar ha stor betydelse är framför allt skolan han går på och dess skolgård. Det är den miljön som han har spenderat mest tid på sedan han flyttade till området vilket sannolikt har påverkat att han inte hunnit skapa flera egna platser i området. Han återkommer till att vilja gå till platsen flera gånger under intervjun. Däremot går vi inte dit eftersom resten av gruppen inte vill, då de tycker att det är för långt. Dessutom visar han en plats som han enbart besökt en gång vilket också kan tyda på att han inte hunnit skapa några starka band med platser i området. Efter att han träffar sina familjemedlemmar ändras något hos Emanuel, det märks inte på en gång men när vi börjar gå från gungorna vill inte Emanuel vara en del av gruppen och han tar avstånd till nästan allt som de andra vill göra eller visa. Strax därefter behöver han gå på toa och han uttrycker det tydligt att det ska vara en toalett som han är van med och som han känner till. Han uttrycker sig på det här sättet:

“Jag vill kissa på en riktig toalett.”

“En toalett som jag är van med.”

“Kan vi inte bara gå en kort stund hem till mig så kan jag bara få kissa.”

Emanuelns avståndstagande kan bero på hans osäkerhet i området men det kan också vara en markering att han inte riktigt vill fortsätta med promenadintervjun. Emanuelns kunskap om området är begränsad och det verkar påverka hans upplevda trygghet i området och framför allt i en situation som gäller de basala behoven som att gå på toa. Det påverkar också hans tillgång till den fysiska miljön i sitt bostadsområde. Efter toalettpausen vill inte Emanuel följa med längre vilket gör att han avbryter intervjun inför sista platsen vi besöker.

Under hela promenadintervjun pågår lekar konstant. På väg till och från platser, på platserna och det verkar inte finns något som begränsar leken. De leker med paraplyerna de har tagit med sig på promenadintervjun, de leker med miljön och varandra. Det kan vara lekar som att de flyger, leker krig, har vapen, startar en klubb eller befinner sig i ett dataspel eller en virtuell värld. Det är ett konstant pendlade in och ut ur leken. Pojkarna har ett väldigt fritt förhållningssätt till utemiljön och de verkar inte vara speciellt begränsade av några normer eftersom de gärna interagerar med miljön, springer hit och dit och är väldigt trygga i sitt område. Under hela promenadintervjun rör vi oss igenom deras område som är helt bilfritt vilket kan vara en stor anledning till att de fritt kan röra sig i och interagera med den fysiska miljön som de gör.

Det finns få saker som hindrar barnen från att använda miljön. Däremot när vi är på väg tillbaka hem till Emanuel för att ha toapaus genar Assar och Adam över Emanuelns grannars tomt vilket Emanuel snabbt kom-

menterar "Alltså ni får inte gå över på deras tomt.". Även detta påvisar hur lätt både Adam och Assar ser på gränser i sitt bostadsområde. De förhåller sig inte till tomtgränser eller liknande utan verkar känna ett ägandeskap för hela sitt bostadsområde vilket gör att de snabbt och enkelt kan gena över någons tomt. Gränserna är dessutom låga stenmurar som lätt går att hoppa över eller balansera på. De använder även smitvägar genom häckar i början av intervjun då vi ska besöka den lilla lekplatsen. Men detta fria förhållningssättet har inte Emanuel vilket gör honom mer begränsad i sitt bostadsområde än sina två kompisar.

Det ter sig ganska uppenbart att pojkarna fått höra innan intervjun att de ska visa upp lekplatser i området för att när vi går igenom de platser som vi har varit på så nämner de bara de iordningställda lekplatserna. De mer informella platser såsom berghällarna och berget nämner de inte, de nämner inte heller platsen med ringarna. Ordet Ställe återkommer i den här intervjun när barnen pratar om platser som har specifik betydelse exempelvis kallar Emanuel platsen med Ringarna för ställe och Assar kallar sin koja för det Hemliga stället.

Grundläggande information promenadintervju Flogsta 2

MICKE

Ålder: 8 år

Skola: Skolan ligger i området

Tar sig till skolan: Går utan vuxen men med två klasskamrater

Rörelsefrihet: Hela bostadsområdet, inklusive stora områden i anslutning till bostadsområdet.

Anledning till begränsningar: Bilvägar som är mer trafikerade, att han hittar och känner igen sig. Lite olika om han är ute själv eller ska transportera sig från en kompis.

Bott i området: Hela sitt liv och hela familjen 9 år.

Fritidsaktiviteter: Nej.

ISAK

Ålder: 8 år

Skola: Ligger i området

Tar sig till skolan: Går med kompisar, cyklar när vädret tillåter.

Rörelsefrihet: Hela bostadsområdet, inklusive stora områden i anslutning till bostadsområdet.

Anledning till begränsningar: Hans intresse.

Bott i området: 3 år.

Fritidsaktiviteter: 2 timmar i veckan

Det är en fin vinterdag, några minusgrader och strålande sol. Jag går igenom enkäten med frågor med Mikes förälder som ska gå igenom det med Isaks förälder eftersom de inte kan närvara när detta presenteras. Medan jag gör det leker pojkarna med snö och så fort vi är klara med genomgången sätter vi igång. Det är lättare sagt än gjort. Det tar ganska lång tid i början att få kontakt med pojkarna och de är ganska skeptiska till situationen. De försöker utmana mig på lite olika sätt såsom att inte svara på frågor eller svara med en motfråga. Till slut har de accepterat situationen och vi kan börja gå och när vi väl är igång med intervjun så är det inga tveksamheter.

Pansarvagnen

Vi hinner inte långt innan Isak stannar och vill visa sin pansarvagn som han har med sin kompis Assar. Pansarvagnen är en stor snöhög som kommer av snöskottningen i området. Den är placerad i ena hörnet på en vändplan. Snön som Pansarvagnen består av har packats och frysts och har en stabil struktur. För Isak och nu också Micke är snöhögen en pansarvagn som de snabbt börjar leka och interagera med. Det brukar skottas till en snöhög på den här platsen under vintrarna men bara om det är mycket snö och i år har pansarvagnen precis skottats fram. Isak är tydlig med att det är hans och Assars pansarvagn men verkar inte ha något emot att Micke använder platsen.

Isak berättar om de olika delarna av pansarvagnen. Han visar upp granatkastarstället, blinkersen och backen och hur man använder de olika delarna. "Bip, bip bip, och det här är spaken man drar sönder när den ska backa." säger Isak när han visar backen. Även om snön har packats och fryst och blivit stabil och hård har pojkarna ändå en möjlighet att förändra platsen eftersom materialet tillåter det och är så pass föränderligt. Det finns en stolthet hos honom när han visar upp sin pansarvagn och dess delar. Han är detaljerad och utförlig i sin beskrivning. Pojkarna kallar aldrig platsen för något annat än pansarvagn, deras inlevelse och säkerhet i att det är en pansarvagn är tydlig. Isak har verkligen givit den här platsen ett nytt syfte och betydelse. När vi är på väg från pansarvagnen ursäktar sig Isak att han visade upp den, som att han har gjort fel. Det är ett kort men informativt besök vid pansarvagnen.

Pansarvagnen

Genvägen

När vi går från Pansarvagnen passerar vi något som barnen kallar för Genvägen. Det är en plats eller en passage som de använder för att ta sig snabbare till ICA eller lekplatsen i parken. Det är en gångväg som kantas av berghällar i dagen med både träd och buskar. Det är stora höjdskillnader på båda sidor av gångstråket vilket ramar in gång- och cykelvägen. När vi kommer i närheten av platsen börjar barnen springa och direkt interagera med miljön. Energin ändras väldigt snabbt och de börjar klättra på varsin sida av gångstråket och möts återigen i slutet på gångstråket. "Micke! Det är väl typ

Barnen springer åt varsitt håll när vi kommer till Genvägen

här det brukar finnas mest roliga saker?" ställer sig Isak frågandes till Micke. Det märks att de brukar gå här tillsammans för att det sättet de interagerar med miljön verkar vara något som de brukar göra, det kan nästan upplevas som en koreografi. Det känner till miljön bra och hittar på ett vant sätt mellan träden och buskarna.

Platsen visar sig dock vara ganska stor och inkludera även andra platser i angränsning till Genvägen. De andra platserna är en del av naturmiljön i området, de består berghällar och träd och vegetation. Där går det att kolla in i ljusarmaturen som belyser ett stort träd under kvällstid, det går även att åka ner för en berghäll

som ligger i anslutning till trädet. På platsen nämnder de även att det finns vänner och då refererar det till myror och myrstackar. Däremot verkar det huvudsakliga syftet vara att gena till parken eller för att köpa godis på ICA. Isak beskriver den här platsen som en av hans favoritplatser.

Lådan

Nästa plats som vi besöker är en plats som de kallar för Lådan eller Ny-lådan. Det är en typ av byteslåda där vem som helst kan ta och lämna saker. I Lådan finns alla möjliga saker som kokosolja, kläder, kuddar, böcker och olika typer av mat. Lådan ligger i anslutning till studentområdets kolonilotter och är antagligen ett initiativ av studenterna i Flogsta. När de beslutar sig att gå till Lådan blir de båda väldigt exalterade.

- I: Ah LÅDAN!
 N: Vilken låda?
 M: ja, Lådan! Menar du den lådan?
 I: Den lådan!
 M: Ja den lådan.
 I: Ny-lådan!
 I: Den är jättebra.

De springer snabbt till lådan som har ett informellt intryck. Platsen är i sin tur någon annan som har tagit i anspråk med genom att bygga lådan. Pojkarna är medvetna om de sociala koderna om att om man tar en sak måste man lämna tillbaka någon annan sak vilket de gärna berättar för mig. Isak säger vid ett tillfälle "Den skulle jag vilja ha längre fram till ICA så att gamla personer och dem som inte har så mycket pengar och tigger kunde ta från." och det visar på att han ser inte bara det roliga med att det är en dynamisk plats som ändras efter olika personers interagerande med platsen och materialet i lådan utan också att det är en plats med en hjälpfunktion. Han ser en potential och en stor betydelse i

Lådans hemgjorda karaktär

platsen och relaterar det till hela området. Det märks på hur de pratar om platsen att det är en speciell plats i deras bostadsområde. Att den både har en speciell karaktär men också funktion. Den energi som de har när det börjar att prata om Lådan återfinns inte på någon annan plats under intervjun förutom när de pratar om Kullarna. Det är dock två olika betydelser som platserna har för barnen.

Innehållet i Lådan

Luna - Restaurangen

Det här är en plats som vi enbart går förbi och kollar på eftersom restaurangen inte har öppnat än. Det är en byggnad som består av baracker och som ligger inne på en bostadsgård i studentområdet. Det är en pizzeria som båda pojkarna uppskattar. De beskriver den som "Världens bästa restaurang!" eller "Det här är inte dåligt på något sätt." Det är en plats som de verkar besöka tillsammans och även busa på. De berättar att de har frågat om de kan få gratis pizza här. Det är tydligt att restaurangen är en speciell plats i deras liv. "Ah men det är ändå en jättebra restaurang. Stänger dem ner den

Barnen som leker rutschkana på en av många små höjdskillnader

kommer jag att bygga upp den." säger Isak tydligt. Det finns en nyfikenhet och fascination över restaurangen och att handla mat.

ICA

Precis som med Luna, har pojkarna en fascination över att handla mat på ICA. Dessa platser med någon typ av serviceverksamhet och själva agerandet, att handla intresserar dem mycket. Isak brukar gå själv till ICA och handla men det gör inte Micke för han har inget kort, båda pojkarna får dock gå hit själva. På väg till ICA lek-

er de väldigt lätt och ledigt och det är framförallt på den öppna gräsmattan. Samma lediga sätt att förhålla sig till miljön fortsätter ända fram till ICA. De leker med varenda höjdskillnad som finns att hitta, de glider på de samtliga isfläckar vi passerar och det fortsätter även när vi är precis vid ICA där tempot och rörelsen av människor är helt annat.

De får en fråga på om det finns något annat än att handla just mat som är bra med platsen och Micke svarar "Typ inte.". Senare berättar Micke att han även gillar att sitta i kundvagnarna. Precis som Luna är det ett kort besök vi gör på platsen. Det är nästan som att både ICA och Luna är symboler för något mer såsom en självständighet, att få gå själv eller att få göra något vuxet som att handla. Att platserna i sig inte är intressanta utan att det är vad verksamheten genererar för typ av agerande.

Pumpen

Påväg från ICA går vi förbi en allmän cykelpump som de på en gång börjar interagera med. Det verkar som att dem inte brukar använda den här platsen eller cykelpumpen för de undersöker den på ett sätt som upplevs som främmande för dem. Även om de inte har använt just den här platsen tidigare, visar det framförallt på ett förhållningssätt till deras bostadsområde. Det finns inte mycket begränsande normer som håller dem tillbaka i sitt utforskande. Det visar även på hur nyfikna de är och villiga till att utforska miljön och hitta nya platser.

När vi är på platsen använder de pumpen väldigt fysiskt, de klänger och hänger på den och testar hur den fungerar. Det är ett fysiskt och nyfiskt utforskande som aktiverar hela kroppen. Platsen med pumpen börjar få mer

Cykelpumpen

och mer betydelse för pojkarna. " Ah, den här ska vi ha med tycker jag. Den här måste vi också ha med. Pumpen!" säger Isak precis innan vi lämnar platsen. Barnen har på ett temporärt sätt tagit platsen i anspråk.

Cykelleken på väg till skolan

Cykelleken är ingen plats utan en lek som barnen leker på väg till skolan på gång- och cykelbanan. Leken går ut på att de sjunger en melodi och när cyklisten är nära kastar de sig i snön och skriker och sedan ger pojkarna poäng för hur stort cyklisterna ler. De leker cykelleken mestadels under vintern då det är för halt att själv cykla. Det är Isak, Micke och Assar som brukar gå tillsammans på skolan och leka den här leken.

Det som barnen beskriver är inte en plats de tar i anspråk utan ett sätt de gör det på. Tillsammans har de skapat något som de har gemensamt som de gör tillsammans som på ett sätt inkluderar okända personer men också distanserar sig till dem. Det finns ett spännande moment i och med att de inte vet hur cyklisterna ska reagera. "Det har hänt att en person har skrikit tillbaka" säger Isak och beskriver de oförutsägbara med leken. Miljön som de leker leken i måste vara så pass trygg och tillåtande att de inte känner sig hämmade. Det blir ett temporärt platsskapande som har mer koppling till en situation än en plats. Isak berättar att pojkarna enbart leker cykelleken när de är på väg till skolan och kontexten måste stämma.

Barnen visar hur de kastar sig i snön när det kommer en cyklist

Kullarna

Den här platsen nämns flera gånger under intervjun och varje gång de gör det ökar engagemanget. På Kullarna träffades nämligen pojkarna för första gången. Det är en plats som verkar betyda mycket för dem och även blivit en symbol för deras vänskap.

I: Och vi måste ha med kullarna, kullarna!

N: 2010?

I: Micke, kullarna!

M: Precis när jag föddes.

I: Micke vi måste ha med Kullarna.

M: Kullarna?

I: Ja, kullarna, där borta vid oss.

M: Ah.

I: Det var där vi träffades första gången.

De beskriver platsen med stor entusiasm och faktorer som att de ligger nära deras hem. Utöver händelsen att de träffades där som ger platsen en stor betydelse för pojkarna brukar de även åka pulka på vintern, bygga snöfort, rulla ner för kullarna. Under sommaren brukar de leka vattenkrig, grilla och ha olika typer av gårdsfester. Gårdsfesterna kan vara allt från kräftsvisor till korvfester eller bara en grillning. De verkar variera i storlek och hur uppstyrda dem är. De berättar om ett tillfälle då det har hyrts in ett tält till festen. Platsen verkar vara till stor del en social plats som pojkarna kopplar till sociala tillställningar som gårdsfester eller då de träffades för första gången. Platsen verkar ha ett stort samlingsvärde för hela grannskapet med tanke på de olika gårdsfesterna. Framför allt verkar pojkarna fascinerade över att det går att samla många personer samtidigt. De har fått plats med upp till 20 bord på en kräftsvisa.

Kullarna, där de träffades första gången och har alla gårdsfester

Barnen visar hur det såg ut när de träffades första gången

Området

Pojkarnas lokalkännedom är stor. De vet när exempelvis Flogstaparken byggdes om, de hittar bra i området, de tar genvägar, de använder ICA som riktmärke och vet var kompisar i området bor. Det kan antagligen bero deras rörelsefrihet och deras nyfikenhet och trygghet för omgivningen. Under intervjun är det ibland svårt att få kontakt med pojkarna för att de är upptagna med att undersöka exempelvis cykelpumpen. De interagera och testar miljön konstant, de båda är väldigt fysiska i hur de använder utemiljön. De förmedlar en grundad trygghet när de rör sig i området, de kan sitt område, exempelvis hur de agerade vid ICA trots att det var mycket som hände på platsen.

Under sommaren brukar de använda utemiljön mer än på vintern då de inte riktigt gillar kylan. Det gör att de oftast leker hemma och inomhus under vintern. När de leker ute brukar de vara i lekparken och några andra platser.

Under promenadintervjun nämner de få begränsningar i användning av platser eller området. De begränsningar som de nämner är kopplat till ägandeskap såsom att ha en egen tomt. De berättar att de inte kan bygga några kojor för att de inte har tillräckligt med träd på deras egna tomt. Träden som finns i den offentliga miljön verkar de uppleva alldeles för offentliga. När pojkarna besvara frågan om de bygger kojor någonstans svarar de såhär:

I: Vi har tänkt på det.

M: vi borde göra en koja. Det är bara lite jobbigt när man bor i radhus.

N: Varför det?

M: För vi delar träd kan man säga.

I: Micke, Micke! Vi kan bygga en trädkoja där.

M: Fast det är ju inte vårt?

I: Men det är allas träd.

M: A det är det nog.

JÄMFÖRELSE AV OMRÅDENA

Rörelsefrihet och deras platser

Barnens rörelsefrihet skiljer sig mycket mellan de två bostadsområdena, men också inom varje område. Det påverkar i sin tur möjligheten att hitta platser. Resultatet visar att ju större rörelsefrihet barnen har desto fler platser visar dem under promenadintervjuerna.

I Industristaden har barnen en generell begränsad rörelsefrihet. Det skiljer sig mellan individerna men i jämförelse med barnen i Flogsta är den betydligt begränsad. Det som är intressant är att enbart en av platserna som vi besöker under intervju 1 i Industristaden återfinns inom ena barnets område för rörelsefrihet. Resterande platser behöver barnen besöka med hjälp av en vuxen.

Rörelsefriheten i Flogsta är betydligt större än i Industristaden. Kartunderlaget som föräldrarna fick rita ut rörelsefriheten på räckte inte till för att markera hela rörelsefriheten för barnen i intervju 2 i Flogsta. Det gör

INDUSTRISTADEN	KOMMENTAR
Anna Petrus Park	PFB
Bostadsgården	PFB, Besöker ej
Stadsparken	PFB, Utanför området
Anna Petrus	PFB, Dubbel
Anna Petrus	PFB, Dubbel
Förskolan/bostadsgården	PFB
Ormstatyerna	
Oskars gård	PFB
Robins gård	PFB
Under balkongen	
TOT: 10 (7st PFB)	PFB= Platser för barn

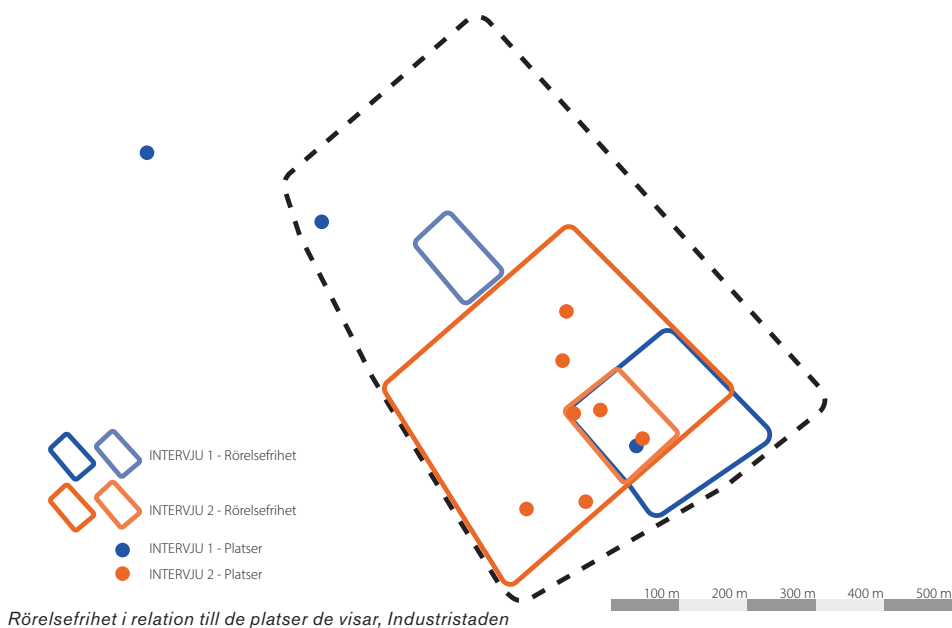
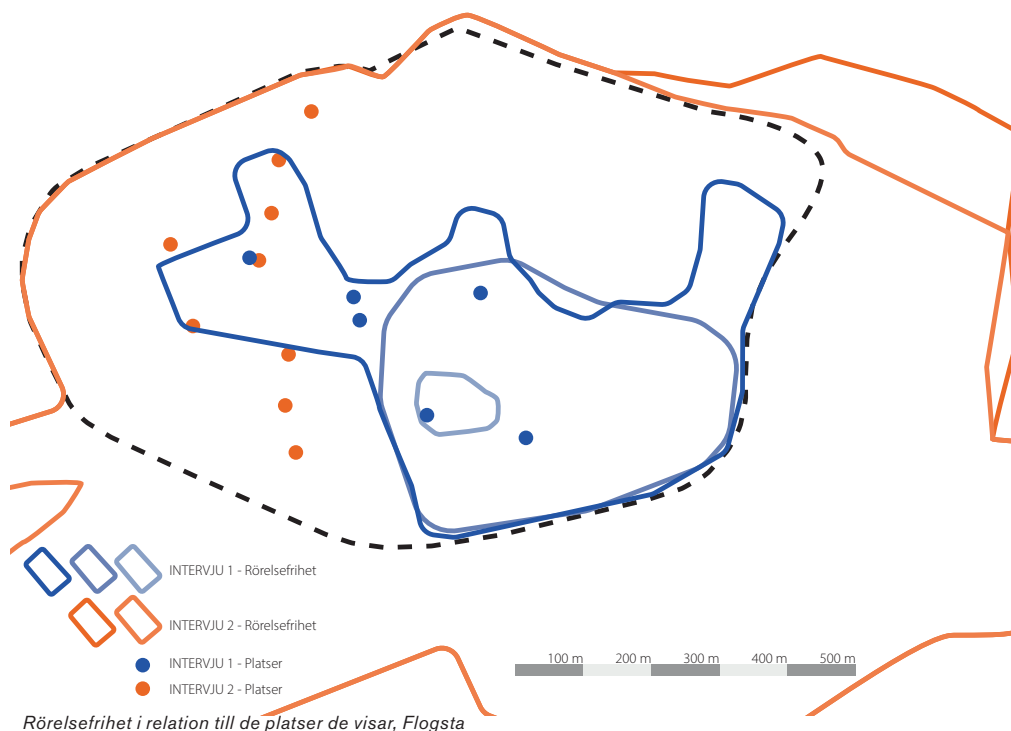
Tabell 1: Antal platser vi besöker i Industristaden

att uträkningen för rörelsefriheten per person, se Tabell 3, och område är det minsta värdet men egentligen är resultatet större.

Det skiljer sig mellan de olika områdena i hur många platser barnen visar upp under promenadintervjuerna. Ett annat tydligt resultat är skillnaden mellan antalet platser som skulle kunna kategoriseras som *Platser för barn*, alltså platser iordningställda med ett syfte för just barns användning exempelvis lekplatser eller parker med lekutrustning. De platser som barnen i Industristaden visar är i stor utsträckning platser för barn medan förhållandet i Flogsta är det motsatta.

FLOGSTA	KOMMENTAR
Lilla lekplatsen	PFB
Ringarna	
Berghällarna	
Berget	
Flogsta parken - lekplatsen & gungorna	PFB
Kojan i skogen	
Cykelleken på väg till skolan	På väg till skolan
Genvägen	
Ica	
Kullarna	PFB
Lekplatsen	PFB, Besöker ej
Luna restaurang	
Lådan	
Pansarvagnen	
Pumpen	
TOT: 15 (4 st PFB)	PFB= Platser för barn

Tabell 2: Antal platser vi besöker i Flogsta

RÖRELSEFRIHET			
INDUSTRISTADEN	383 340 m ²	FLOGSTA	636 004 m ² / person
Anna	8 629 m ²	Micke	1 414 521 m ² *
Alma	37 231 m ²	Isak	1 378 785 m ² *
Fabian	130 605 m ²	Assar	142 347 m ²
Sara	14 211 m ²	Adam	236 145 m ²
		Emanuel	8 222 m ²
MEDELVÄRDE	47 669 m ² /person	MEDELVÄRDE	636 004 m ² / person
Skillnad= 558 335 m ² /person mer i Flogsta			
*Underlaget räckte inte till, alltså är rörelsefriheten större än redovisat			

Tabell 3: Rörelsefrihet uträknat per område och barn

Jämförelse med stöd av den tematiska analysen

Omdefiniera/Manipulera

Skillnaden mellan de två områdena är inte speciellt påtaglig när det gäller att omdefiniera platsen syfte eller att fysiskt manipulera den. De har ungefär lika många koder utplockade från intervjuerna, Flogsta 8 st och Industristaden 12 st. Det som skiljer sig åt är att i Flogsta är de flesta koder sammankopplade med att barnen ger ett nytt syfte till platsen såsom att berghållar blir rutschkanor eller att en snöhög blir en pansarvagn, vilket är starkt kopplat till ett temporärt platskapande. Däremot återfinns liknande situationer i Industristaden men det är mer påtagligt i Flogsta än i Industristaden. Att manipulera platsen eller att bygga saker återfinns desto mer i Industristaden än i Flogsta. Det kan vara att bygga bilbanor eller snöigloos samt att peta in blommor och stenar i fogarna på fasaden. Denna typ av manipulering, byggande eller skapande återfinns nästan inte i resultatet från Flogsta även om det kan tyckas att miljön har förutsättningar för att erbjuda det.

Aktivitet

I jämförelsen mellan de olika bostadsområdena är antalet utplockade koder väldigt lika, Flogsta 58 st och Industristaden 57. Trots att antalet platser skiljer sig mellan områden är antalet aktiviteter i området lika. Det som skiljer sig mellan områdena är förhållandet regellekar och fantasilekar. I Industristaden ser förhållandet ut fantasilekar 8 st och regellekar 6 st medan i Flogsta är antal fantasilekar 11 st och regellekar 3 st. Detta kan ha en korrelation med antalet lekutrustningar som finns i området då det är oftast är i samband med lekutrustning

som regellekar leks. Utöver regellekar och fantasilekar visar studien att barnen gillar att samla på och hitta saker, oavsett område. Flera lekar och aktiviteter har som syfte att antingen hitta något i exempelvis sandlådan eller att samla på något material såsom pinnar. En skillnaden mellan de två områdena är att i Flogsta återfinns fler direkt sociala event och sociala aktiviteter såsom att ha fest, ha gäster och så vidare där syftet är att samla folk. Dessutom är många av de aktiviteter som barnen i båda bostadsområdena utövar sammankopplade med att göra något tillsammans med någon såsom att gunga tillsammans. En sak som utmärker sig i resultatet är Industristaden där ett barn uppsöker lugn och ro och att vara själv i från andra barn. Detta återfinns inte i någon annan intervju.

Lokalkännedom

I jämförelsen mellan de två områdena har Flogsta dubbelt så mycket koder som Industristaden i analysen av deras lokalkännedom. Skillnaden mellan de två områdena är inte bara antalet koder utan att de verkar orienterar sig på olika sätt. I Flogsta orienterar de sig efter en del målpunkter i området såsom ICA och Flogsta parkens lekplats. Den typen av beskrivning återfinns inte i Industristaden. Likheten återfinns i att barnen i båda bostadsområdena gärna pekar ut var kompisar bor och verkar även orientera sig i området med hjälp av det.

Årstid

De båda områdena är påverkade av årets olika säsonger däremot verkar Industristadens barn vara mer negativt påverkade av effekterna av olika årstider vilket kan härledas till en förvaltnings- och skötselproblematik såsom sandning och saltning. I både Industristaden och Flogsta är snö som löst material positivt för barnens platskapande.

Sociala aspekter

Den största skillnaden mellan de två områdena när det gäller sociala aspekter kopplade till utemiljön är att i Flogsta har barnen både en social infrastruktur som får ta plats i utemiljön såsom olika typer av gårdsfester såsom, korvfest, kräftskiva, vattenkrig och så vidare. Denna typ av sammanhang återfinns inte i Industristaden. Däremot nämns det ett växthus som kan användas för att ha kalas i. Aspekten att få vara själv och finna lugn och ro nämns endast i en intervju i Industristaden. Likheter mellan bostadsområdena finns i de olika sociala normerna som barnen beskriver och är medvetna om. Däremot skiljer det sig mellan områdena om de sociala normerna är uppmanande eller begränsande. I industristaden blir barnen ofta tillrättavisade både av föräldrar och av andra medan i Flogsta verkar det finnas en tillåtande kultur och social trygghet bland föräldrar och andra som mer uppmuntrar än begränsar barnens agerande.

Begränsningar

Det skiljer sig mellan de två olika bostadsområde när det gäller begränsningar i att använda platser eller områden. Delvis skiljer det sig mellan antalet begränsningar där Flogsta har 18 st koder medan Industristaden

har 34 st. Det skiljer sig också vilka typer av mönster och samband som går att ses i respektive område. Bland de koder som kategoriserats i Industristaden går det att hitta underkategorier såsom trafik, olika typer av rädslor, normer och regler, skötsel, distans och rörelsefrihet. I sorteringen av koderna i underteman blir det hyfsat jämn fördelningen men begränsningar som kopplas till olika typer av rädslor och normer och regler är de underteman som är överrepresenterade i promenadintervjuerna för Industristaden. Till stor del handlar det om rädslor om att ramla och slå sig för att det är halt, vilket till största del kommer från första intervju i Industristaden där ena barnet yttrar sig mycket om risker och rädslor, vilket i det fallet leder till minskad användning. De koder kopplade till normer och regler är till största del från intervju 2 i Industristaden och handlar om att barnen inte får använda platserna på det sättet de vill. Det finns tydliga regler som vuxna satt upp hur de ska förhålla sig i utemiljön som i sin tur begränsar deras användning. Exempelvis får de inte använda förskolegården när och hur de vill på grund av de regler styrelsen i bostadsrättsföreningen och de boende har skapat. Begränsningar som påverkas av skötsel och slitage nämns i båda intervjuerna i Industristaden. Alla barnen i intervjuerna i Industristaden verkar negativt påverkade av att gräsmattan är avstängd på grund skötselarbete. Barnen uttrycker också att de känner sig begränsade på grund av att det är för trångt och för hög belastning. När det är snö, är det alldeles för många som vill åka pulka och dylikt för att kunna få plats.

Till skillnad mot Industristadens begränsningar är det inte lika tydligt att kategorisera de koder som är kopplade till begränsningar i underkategorier för Flogsta. En del underkategorier går att se såsom distans, rädsla och trygghet, samt att det är tråkigt. Att barnen begränsas av att utemiljön upplevs tråkig av olika anledningar återfinns i båda områdena på liknande sätt. Det är både

att utemiljön inte erbjuder tillräckligt, att det inte finns mycket att göra. Dessutom inkluderar det också till att barnen har slutat att använda en plats på grund av att platsen har förändrats så att det inte längre är roligt att använda den. Det kan vara som exempelvis både Industristaden och Flogsta där kojorna blivit förstörda. En faktor som nämns i båda intervjuerna är att de slutat använda en plats på grund av att en kompis har flyttat. Det sociala samspelet verkar vara viktigt för användandet av platsen.

Fysisk miljö - Skötsel och förvaltning, lekutrustning och löst material

När förvaltningen av utemiljön jämförs mellan områdena skiljer sig resultatet en del. Delvis nämns skötsel aspekter nästan inte i Flogsta och när de väl nämns är de oftast positiva, två av tre. Medan i Industristaden nämns det ganska ofta och då till största del negativt, fem av åtta. Det gemensamma mellan område är möjligheten att hitta saker. Antingen för att samla på det materialet eller för spänningen att hitta saker. Detta kräver att det finns löst material vilket är en skötsel fråga. En annan aspekt som de har gemensamt är att växtmaterial har vuxit så att användningen av platsen blir svår. Men platserna där detta återfinns är däremot helt olika. I Industristaden är det en buskplantering i en park och i Flogsta är det en en koja i en skogsdunge.

När det kommer till lekutrustning är det stor skillnad i användningen mellan de olika bostadsområdena. I intervjuerna i Industristaden är lekutrustning använd och nämnd betydligt fler gånger än i Flogsta. Det kan kopplas ihop med vilka typer av platser som besöks i respektive område. I Industristaden är majoriteten av platserna platser som skulle kunnas kategoriseras som Platser för barn medan förhållandet i Flogsta är tvärt om.

Under intervjuerna interagerar barnen med eller pratar om löst material. Det skiljer sig mellan bostadsområdena och resultatet visar fler antal koder i Industristaden än i Flogsta, mer än dubbelt så många. Löst material som består av något typ av naturmaterial utgör hälften av alla koder i båda bostadsområdena. Det lösa materialet har starka kopplingar till förvaltnings- och skötsel aspekter i utemiljön. Dessutom nämns snö som är ett säsongsbundet löst material i båda bostadsområdena. Majoriteten av koderna från intervjuerna i industristaden kommer från intervju 2.

Likheter och skillnader i platsskapandet

Eftersom barns platsskapande analyseras genom att beskåda hur barn interagerar med en plats, hur de kommunicerar kring platsen, kommer resultatet till stor del från observationer från promenadintervjuerna.

Det är stora likheter i hur barnen i respektive område tar en plats i anspråk. Till stor del handlar det om att de skapar en relation med platsen och verkar känna en stolthet inför platsen. Det handlar ofta om att ge platsen ett syfte och betydelse. Det kan vara ett nytt eller ett annat syfte som barnen ger platsen och då hjälper till att omdefiniera platsens syfte. Att platsen får en stor betydelse av barnen är en viktig del i att ta en plats i anspråk. Det är tydligt i båda bostadsområdena när barnen visar upp sina platser, de gör det med stolthet och både visar och berättar om platserna med stor inlevelse och betydelse.

I båda bostadsområdena bygger barnen kojor och platserna de skapar är väldigt tydligt socialt avgränsade. I det fallet betyder att de skapar ett tydligt vi och dem, vi som använder platsen och de andra. Barnen känner ett tydligt ägandeskap för sin koja och det är det gemen-

samma ägandet som är viktigt. Det märks tydligt i exemplet med kojan i Flogsta där ett av barnen som hade byggt kojan har flyttat, vilket gör att intresset för att fortsätta använda kojan minskar stort. De sociala relationerna kopplade till platserna är viktig, inte bara för kojorna utan även till andra platser barnen tar i anspråk. Exempelvis i fallet där en bostadsgård helt har slutat användas i Industristaden för att kompiserna hade flyttat. Kojorna är också hemliga vilket också bidrar till den sociala avgränsningen.

I båda bostadsområdena är aktiviteten att samla på löst material, antingen från eller till platsen, vanligt förekommande som ett sätt att definiera en plats. Detta sker till stor del i kojor men interaktionen med löst material är viktigt för att bygga och manipulera andra platser såsom byggarbetsplatsen där de bygger bilbanor och på det sättet definierar platsen och tar den i anspråk. Snö är ett löst material som kan hjälpa barnen med att ta en plats i anspråk under en del av året, som Pansarvagnen i Flogsta intervju 2. Där kunde barnen tack vare snön kan ta platsen i anspråk och använda den för att skapa en ny plats. En annan aspekt som syns i båda bostadsområdena är att fantasileken både är kopplat till ett mer permanent platsskapande såsom kojbyggande men även det mer temporära platsskapandet såsom Pansarvagnen av snö i Flogsta. I båda typerna av platsskapande är fantasileken en viktig beståndsdel i att ta platsen i anspråk.

En annan likhet som går att urskilja mellan de två bostadsområdena är att de barn som har begränsad rörelsefrihet och ett färre antal platser som de tagit i anspråk beskriver hur betydelsefull deras skola och skolgård är. Men också att de få platser som barnen har tillgång till blir desto mer betydelsefulla och viktiga.

En skillnad mellan Industristaden och Flogsta är det temporära platsskapandet. Detta återfinns till största del i Flogsta. Flera exempel är när barnen börjar att åka rutschkana på berghällarna, börjar springa och klättra på platsen Genvägen, Cykelleken som verktyg att ta en plats temporärt i anspråk och Pumpen som de fysisk börjar undersöka med hela kroppen. Det finns två tillfällen som barnen i Industristaden tar en plats i anspråk på ett temporärt sätt. Delvis är det genom fantasilek och det är Pilträdet som ett av barnen börjar leka är ett hus, där är fantasileken och miljön en katalysator för just det temporära platsskapandet. Plats nummer två i Industristaden är buskarna som barnen kort tar i anspråk på väg hem från Stadsparken. Det är genom fysisk aktivitet, att springa och hoppa igenom buskarna som de definierar platsen, precis som med barnen i Flogsta som definierar berghällarna genom att göra om dem till rutschkanor och att fysisk aktivera dem.

Resultatet från promenadintervjuerna visar även att bygga saker är mer vanligt i Industristaden än i Flogsta. Det inkluderar både att bygga kojor eller snöigloos men också bilbanor som de gör i en intervju i Industristaden. Men att manipulera platsen fysisk men med mindre förändringar återkommer i båda bostadsområdena. Med mindre förändringar menas att exempelvis peta in stenar i en fog i en fasad, rita på marken eller använda löst material på en plats. Däremot är även det vanligare i Industristaden.

Det finns två resultat som utmärker sig mellan alla intervjuer. Ett av dem är att ett av barnen söker upp en plats med syftet att hitta lugn och ro och att vara ensam. Detta återfinns enbart i en intervju i Industristaden, ett platsskapande som inte inkluderar en social relation eller någon typ av social kontext visar sig endast i den intervjun. Ett annat resultat som även utmärker sig är Cykelleken som egentligen saknar en fast plats, utan är

en typ av platsskapande som är situationsbaserat och temporärt. Leken tar sig i uttryck endast på vintern och påväg till skolan och när det kommer cyklist. Denna typ av temporärt platsskapande definierar platsen de just då befinner sig på men inkluderar också hela sträckan mellan hemmet och skolan där det är möjligt att de kommer möta en cyklist. Dessa två olika typer av platsskapande skiljer sig från varandra men de skiljer sig också till resten av resultatet.

Det skiljer sig hur barnen förhåller sig till området i stort. Det finns en betydligt större trygghet och ägandeskap i Flogsta än i Industristaden till den fysiska miljön. En sak som skiljer sig mellan områdena är att barnen i Industristaden har så fort intervjuerna avslutats börjat interagera mer miljön. Barnen verkar ha haft ett tydligare uppgiftsorienterat syfte till att medverka än vad som återfinns i Flogsta.

DISKUSSION

RESULTATDISKUSSION

Resultatdiskussionen förhåller sig till arbetets frågeställningar och diskuteras i två delar, barns platser och platsskapande, begränsande och stödjande faktorer för barns platsskapande. Den tredje frågeställningen diskuteras under metoddiskussion för att få en så sammanhängande metoddiskussion som möjligt.

- HUR SER BARNS PLATSER OCH PLATSSKAPANDE UT I TVÅ OLIKA TYPER AV BOSTADSOMRÅDEN?
- VAD BEGRÄNSAR RESPEKTIVE STÖDJER BARNS PLATSSKAPANDE I DEN URBANA RESPEKTIVE SUBURBANA KONTEXTEN?
- HUR FUNGERAR BARNLEDDA PROMENADINTERVJUER SOM METOD FÖR STUDERA BARNS PLATSER OCH PLATSSKAPANDE I URBAN OCH SUBURBAN KONTEXT?

Barns platser

De olika områdena skiljer sig åt när det kommer till både struktur, hustypologier och tillgänglig friyta för vistelse vilket är en effekt av den tidens normer och förväntningar på stadsplaneringen. Det resulterar i att barns platser ser olika ut i olika bostadsområden. Resultatet från promenadintervjuerna visar att det finns skillnader mellan de olika bostadsområdena. En skillnad är att det finns en överrepresentation av det som Rasmussen (2004) kallar för Platser för barn bland de platser som besöks i Industristaden. Sju av tio platser som barnen visar är platser som skulle kunna definieras som platser för barn. I Flogsta visar resultatet att enbart fyra av femton platser skulle kunna definieras som platser för barn. Skillnaden kan med största sannolikhet tänkas bero på skillnaden i den fysiska miljön såsom programmering, funktionsuppdelning och vilka typer av rum som finns att tillgå samt tillgänglig friyta. I Industristaden återfinns tydligt avgränsade och programmerade rum såsom bostadsgårdar, parker och gator och dessutom är de rekreativa rummen få eller svåra att använda. I Flogsta är det offentliga rummet istället stort och flödande, parker och stråk går in i varandra och det finns många rum som inte är programmerade.

Platserna som barnen tar i anspråk i Flogsta är flexibla eller polymorfiska som Jones (2000) kallar dem. Alltså med möjlighet att ha flera funktioner och syften tack vare den fysiska gestaltningen och kulturella normer. Detta ser vi tydligt i Flogsta, då exempelvis Berghällarna som kunde användas som rutschkana av barnen för att platsen inte har en tydlig funktion. Dessa platser saknar också tydliga gränser vilket gör det lättare att ta platsen i anspråk (Jones 2000). På samma sätt som att lekutrustning som inte relaterar till det omkringliggande landskapet blir individuella objekt och svåra att relatera

till (Mårtensson 2004) kan också platser med för tydliga gränser och för tydlig programmering vara svårt för ett barn att ta i anspråk. I Industristaden har platserna tydliga gränser såsom Anna Petrus Park, bostadsgårdarna eller lekplatserna och den offentliga miljön i Flogsta är inte heller speciellt funktionsuppdelad eller definierad. De tydliga gränser eller funktioner som finns är mellan privat och offentligt men där verkar barnen förhålla sig vagt till den typen av gränser.

I Industristaden är platserna som barnen visar i majoritet tydligt programmerade platser för barn däremot finns det en plats som inte följer mönstret och det är platsen som kallas för Ormstatyerna. Det är ett offentligt rum med hög urban karaktär. Det är varken en plats för barn eller en ödeplats men ändå tagen i anspråk av barnen och med syfte att hitta lugn och ro. Det är ett exempel på ett offentligt rum som är polymorfiskt (Jones 2000) som kan ha flera funktioner för både vuxna och barn. Gränserna till den här platsen skulle också kunna klassas som permeabla (Jones 2000) då både vägar, gångstråk och bostadsgårdar är kopplade till den här platsen. Platsen är vag i sin programmering då den både är en plats för rörelse men också vistelse. Att barnen kan ta den här platsen i anspråk visar på en viktig aspekt av delaktighet i det offentliga rummet. Att det är möjligt, att på en lokal nivå vara med och ta plats i det offentliga visar på barns delaktighet (Clark, Percy-Smith 2006) och även antyder till barnvänliga miljöer (Kyttä 2004). Den här typen av plats kan komma bli allt viktigare i framtiden för att stärka barns delaktighet i samhället men också för att bygga mer barnvänliga boendemiljöer. Det i sin tur skapar miljöer där fler möts vilket stärker den sociala infrastrukturen i området (van der Burgt 2006) samt blir mer yteffektivt då fler funktioner och behov kan ta plats på samma yta.

Däremot finns det en motsättning i att blanda olika funktioner. Resultatet från studien visar att det kan uppstå konflikter och andra typer av begränsningar då funktioner av olika slag ska utnyttja samma yta. Exempelvis bostadsgården i Industristaden som både är förskolegård, bostadsgård och offentligt rum. Detta går i linje med andra studier som visar att i de mer tätta och urbana bostadsområdena (Cele 2005) uppstår konflikter lättare när barn och vuxna delar samma plats (Rasmussen & Smidt 2003). Kan det vara så att gården har för många definierade funktioner som ställer för många och olika krav? Är problemet att funktionerna är definierade från början och inte med hjälp av brukarna? Kan det vara så att funktionerna inte kan samexistera eller handlar det om yta? Det som däremot skiljer sig åt mot andra platser i studien som har flera funktioner är det privata ägandet, alltså att den här platsen är en bostadsrättsförening. Kan det privata ägandet skapa en minskad flexibilitet i vilka funktioner som kan samsas och samutnyttjas? Vad är anledningen för dessa konflikter blir utmaningen för framtida planerare och gestaltare att skapa miljöer som är flexibla och polymorfiska utan att tappa tydlighet eller enbart skapa ödeplatser (Jones 2000).

Barnen i de olika bostadsområdena har olika förhållningssätt till utemiljön. I Flogsta verkar barnen uppleva hela det offentliga rummet som deras medan barnen i Industristaden har ett mer fragmenterat upplevt ägandeskap. Deras platser kan mer eller mindre upplevas som separata öar med dålig förbindelse. Medan platserna i Flogsta är betydligt tydligare sammanlänkade med varandra vilket verkar ge bättre förutsättningar för platsskapande. Detta kan också påverkas av den lilla mängd tillgänglig friyta som finns att tillgå.

Barns platser och rörelsefrihet

Barns rörelsefrihet påverkar hur de lever sina liv (Zeicher 2003). Barnen i Industristaden har en begränsad rörelsefrihet och flera av barnen kan inte röra sig själv till de få platser som finns i området. Detta påverkar att barnens platser och vardag blir isolerade öar som är beroende av föräldrars möjlighet att binda dem samman. Detta bidrar inte till barnets fysiska och psykiska utveckling (van der Burgt 2006). Finns inte möjligheten att röra sig själv mellan platserna i sitt bostadsområde minskar också möjligheten till att hitta nya samt den fria leken blir påverkad. Resultatet från den här studien visar även att barns rörelsefrihet stärker barnens sociala nätverk i området, vilket också Rasmussen (2004) visar. Resultatet från promenadintervjuerna visar även att barnen har betydelsefulla platser som de inte kan nå på egen hand. Det kan även vara platser längre bort såsom platser för fritidsintressen eller liknande. En intressant aspekt är att barnen i intervju ett i Industristaden visade platser som inte låg inom deras fria rörelsefrihet. De visade dock upp dem med mycket energi och glädje. För ena barnet ligger alla platser vi besöker utanför hennes fria rörelse. Det är även samma barn som återkommande yttrar sig med osäkerhet kring platserna. Dessa tendenser går i linje med både Heurlin-Norinder (2005) och van der Burgt (2006) som menar på att barnen utvecklar både sig själva och sin självkänsla tack vare rörelsefrihet.

Skillnaden mellan Flogsta och Industristaden är att barnen i Flogsta har sin skola i området. Har de inte redan möjlighet nu att gå till skolan själva kommer de inom snar framtid kunna det. En ökande rörelsefriheten ger möjlighet att hitta nya platser och upptäcka större delar av sin bostadsmiljö. Att ha skolan i sitt bostadsområde minskar också distansen mellan de två hörnen av den Institutionaliserade triangeln (Rasmussen 2004). Det

motverkar en fragmenterad och isolerad vardag (Zeicher 2003), och stärker barnets position i sitt bostadsområde. I de fall där barnen berättar att skolan är en viktig plats och gärna vill visa upp den under promenadintervjun, har också en begränsad rörelsefrihet i sitt bostadsområde.

Rörelsefriheten verkar också bero på avståndet till närmaste plats som barnen kan gå till själv på ett tryggt och säkert sätt. Är avståndet för långt eller osäkert krymper barnens aktionsradie. Barns rörelsefrihet skulle därför kunna ökas successivt desto fler platser som barnen kan ta i anspråk med olika distans till deras bostad. Det betyder också att antalet platser, typ av plats och hur de relaterar till varandra påverkar barns rörelsefrihet i bostadsområdet (Chatterjee 2005). Ju fler lockande platser som går att nå på ett tryggt och säkert sätt i gränslandet till barns rörelsefrihet, desto mer rörelsefrihet kan barn få och i sin tur utvecklas på flera olika sätt (Chatterjee 2005). Dessutom skapar en bred variation av platser en bättre möjlighet för barn att tillfredsställa sina behov (Chatterjee 2005). Detta stärker argumenten för fler platser och inte färre, både barns platser och platser för barn. Däremot om trenden är färre men större platser för barn (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016) skulle det kunna betyda mindre rörelsefrihet för vissa barn som då bor för långt ifrån dessa stora lekplatser.

Platser för barn

Resultatet visar att lekplatser är viktiga platser för barnen oberoende av bostadsområde. Att enbart skapa dessa platser för barn kan likt Jansson och Klintborg Ahlklo (2016) menar, leda till att barnen enbart begränsas till dessa platser. Den typen av tendenser går att se i den här studiens resultat där barnen i Industristaden till stor del är begränsade på olika sätt till lekplatser i området.

Det är även lekplatser som oftast är de första platserna som de visar under promenadintervjuerna. Lekplatser och platser för barn verkar dock vara tydliga platser i barnens medvetande och därför lätta att använda, desutom verkar barnen kunna ta dessa platser i anspråk och göra dem till sina på olika sätt. Delvis genom egna regellekar som ger platserna mening och ett nytt syfte likt Vermeulen (2015) eller genom fantasilek som Mårtensson (2004) beskriver i sin avhandling. Däremot visar det sig att fantasileken sällan används i kombination med lekutrustning. Dessa platser blir extra viktiga när det finns brist på andra offentliga rum där möten och interaktion kan ske såsom i exempelvis Industristaden. Däremot blir systemet med barns platser instabilt om barns platsskapande enbart kan ta sig i uttryck på dessa få platser. Exempelvis kan barnen i Industristaden inte kan nyttja Anna Petrus Park fullt ut på grund av den avstängda gräsmattan eller på vintern, på grund av halkrisk som beror på både materialval för lekutrustningen och förvaltningsaspekter såsom brist på sandning. På ett sätt är det både ett förvaltningsproblem för att platserna inte vinteranpassas i sin skötsel men också en gestaltungsproblematik. Gestaltas de offentliga miljöerna och framför allt platser för barn enbart för sommarbruk får barnen ett ännu mindre deltagande i den offentliga miljön. Om barn enbart begränsas till få lekplatser och parker av olika anledningar ökar också risken för en begränsning av barnens lek och utveckling. Blir barn begränsade under delar av året på grund av årtidsförhållande riskerar barns liv att bli ännu mer fragmenterat.

Barns platsskapande

Barns platsskapande ser olika ut i olika situationer. Resultatet från den här studien visar att det är stora likheter i hur barnen tar platser i anspråk eller skapar platser mellan de två bostadsområdena. Stor del av platsskapandet visar sig vara fysiskt och socialt likt de aspekter som definierar barns platser enligt Rasmussen (2004). Det som dock skiljer sig åt är vilken typ av platsskapande som är mer eller mindre vanligt i respektive område och i vilka miljöer.

De olika sätten att ta platser i anspråk kombineras oftast men i varje situation verkar det vara någon av dem som är mer verksam än den andre. Exempelvis vid kojbygande där barn både gör plats för en social konstellation, manipulerar miljön, ger platsen ett nytt syfte men också ibland territoriellt avgränsar platsen. I det fallet verkar att skapa ett rum för den sociala konstellationen som det viktigaste för barnen. Det finns tendenser i resultat som visar att ju fler sätt som är verksamma desto mer förankring till platsen verkar barnen ha exempelvis den hemliga platsen under balkongen som innefattar flera sätt att ta platsen i anspråk. Däremot har just den meningsskapande delen av platsskapandet en stor inverkan på hur stark förankringen är och framför allt de sociala faktorerna som van der Burgt (2006) diskuterar.

Ett av de vanligaste sätten att ta en plats i anspråk verkar vara att ge den ett syfte, en ny funktion. Det kan vara ett nytt eller omdefiniera syftet som redan finns på platsen. Vilket skapar en speciell betydelse för barnet (Rasmussen 2004). För att detta ska ske krävs det att platsen är flexibel och polymorfisk som Jones (2000) kallar det, alltså att platsen kan ha flera funktioner och uppfylla flera olika behov hos brukarna. Den rena formen av detta sätt att ta en plats i anspråk kan exempelvis vara

att klättra på en staty. Då ändras syftet och funktionen av platsen men det kräver också att ursprungssyftet är definierat. Det här sättet att ta en plats i anspråk är ofta i kombination med någon av de andra sätten. Det kan exempelvis vara genom att bygga kojor, då handlar det om att skapa en plats för en social kontext och därigenom ge platsen ett nytt syfte. Dessutom är det tydligt att alla kojor och hemliga platser har en tydlig social gränsdragning som nästan är på gränsen till exkluderande och skulle kunna jämföras med det som Kärrholm (2004) beskriver som att medvetet avgränsa ett territorium. Att bygga kojor eller skapa rum för sociala konstellationer verkar också vara ett sätt som kombineras med andra.

Att bygga och manipulera med löst material är mer vanligt i Industristaden än i Flogsta visar den här studien. Jansson (2015) ser i sin studie att just manipulera sin omgivning kan ses som ett tecken på tristess men också ett vanlig sätt att använda en lekplats. I den här studien verkar det mer vara ett vanligt sätt att ta platsen i anspråk. Skulle det däremot bero på tristess skulle det till med stor sannolikhet bero på bristen på platser med en mångfald av miljöerbjudanden. Även om resultatet från den tematiska analysen visar att bygga och manipulera är vanligare i Industristaden, går det att konstatera att barnen i Flogsta konstant göra små manipuleringar av den fysiska miljön. De knäcker grenar, sparkar i gruset, gör snögubbar och plockar med löst material. Det är tack vare observationerna som detta har kunnat urskiljas.

Många av de platser som barnen tar i anspråk får ofta en speciell betydelse för barnen som har starka kopplingar till sociala relationer och att bruka en plats tillsammans med en kompis. Med vem som barnen brukar platsen med beskrivs på nästan samtliga platser vi besöker. Platsskapandet verkar vara en social pro-

cess där barnen tillsammans skapar något både det mer långvarigt och temporärt. Detta går i linje med det som Rasmussen (2004) beskriver som barns platser som sociala rum. Heurlin-Norinder (2005) och van der Burgt (2006) beskriver att det är genom att delta i den sociala processen som barnen skapar meningsfullhet till platser. Exempelvis fallet med pojkarna i Flogsta som på ett betydelsefullt sätt beskriver och visar platsen som de för första gången möttes på, en symbol för deras vänskap. Det märktes tydligt i den här studien att de sociala relationerna barnen har med vänner också är en viktig faktor för om de tar en plats i anspråk eller ej. För att detta ska ske krävs mötesplatser för barnen men också en möjlighet att på egen hand ta sig till platsen själv. Barnen i studien beskriver att de relationer de har skapat till stor del beror på att de spontant har träffats i utemiljön. Detta har lagt en grund till deras relation men verkar också påverka att de tillsammans tar platser och miljöer i anspråk. Det verkar också vara en vanlig orsak till att sluta använda en plats om de sociala relationerna ändras. Flera barn nämner aspekten att deras kompis flyttat och därför har de slutat använda platsen. Studien visar även att en plats med få miljöerbjudanden även kan ha stor betydelse såsom lilla lekplatsen i Flogsta som betyder mycket för ett av barnen för att han använder den tillsammans med sina kusiner medan de andra tycker den är riktigt tråkig. Detta visar vilken påverkan de sociala relationerna har på platsskapandet genom att de skapar mening och betydelse för en plats.

I en av intervjuerna återfinns även aspekten av att vara själv och hitta lugn och ro, som syftet med användningen av platsen. Den här aspekten kanske blir ännu viktigare att ta hänsyn till i framtiden då trenden går mot att skapa färre men större platser för barn (Jansson & Klintborg Ahlklö 2016). Dessutom arbetar många städer och kommuner efter förtätningsstrategier, vilket kan

leda till fler barn i samma område och en risk att det blir svårt för barnen att hitta platser för lugn och ro på grund av brist på friyta..

Fantasileken som platsskapande verkar både finnas som en temporär form men också som en mer långvarig och stabil form. Den är dessutom starkt kopplat till en miljö som är flexibel och/eller odefinierad (Mårtensson 2004). Vilket betyder att den fysiska miljön påverkar vilken typ av platsskapande som kan användas för att ta en plats i anspråk. Det syns också i resultat från den här studien där fantasileken är mer vanligt i det mer odefinierade landskapet som återfinns i Flogsta. Där gränser mellan rum är vaga och stora delar av det offentliga rummet är på olika sätt är grönområden. Dessutom verkar det som att barnen testar att ta en plats i anspråk med hjälp av fantasileken, det finns ett undersökande förhållningssätt i leken.

Det temporära platsskapandet är en av de aspekter som skiljer bostadsområdena åt. Det temporära platsskapandet är vanligare i Flogsta. Delar av det temporära platsskapandet beskrivs exempelvis av Rasmussen (2004) där han menar att barns platser inte är ständiga. Dessa platser kan exempelvis vara platser där barn målar på marken (Rasmussen 2004) eller ställer fram soptunnor som kan agera fotbollsmål (Vermeulen 2015). Den del av det temporära platsskapandet som visar sig i det här arbetet är ännu mer temporär såsom att snabbt ta över en plats som berghällarna och ändra platsens syftet till att bli en rutchkana. Platsskapandet är fysisk till sin karaktär genom att barnen undersöker platsen, nästan testar den med sin kropp som verktyg. Det sker under en ganska kort tid och med mycket inlevelse. På de platser som denna typ av platsskapande har skett, har varit i miljöer som skulle kunna kategoriseras som naturmiljöer eller odefinierade platser. De är oftast ganska informella i sin

gestaltning och även deras gränser. Detta går i linje med det som Jones (2000) beskriver som övergivna platser eller faktorn att det finns en flexibilitet i landskapet och en kulturell acceptans att testa miljön och se vad den kan erbjuda. Olika typer av naturinslag eller naturmiljöer karaktäriserar dessa platser och även vegetation. Det kan vara en av anledningarna till att detta är mindre vanlig i Industristaden med tanke på den tydliga programmeringen, den bristande acceptansen att fysiskt få interagera med platsen och den urbana karaktären samt bristen på friyta och rörelsefrihet.

En av faktorerna som definierar barns platser är att de ska användas återkommande av barnen själva (Rasmussen 2004), vilket är motsatsen till det temporära platsskapandet som visar sig i det här arbetet. Däremot är det temporära platsskapandet fysisk till sin karaktär, det väcker speciella och starka känslor och kanske i vissa fall även fått en speciell betydelse. Vilket gör att det ändå skulle kunna definieras som ett barns plats, just där och då. Det temporära platsskapandet verkar även påverkas av hur barnen förhåller sig till hela bostadsområdet och dess normer och förhållningsregler. Barns platsskapande i sig visar på barnvänliga tendenser men platsskapandet verkar kunna ske på alla möjliga platser medan de temporära platsskapandet enbart sker utanför platser för barn. Kan det temporära platsskapandet vara en ytterligare dimension av hur barnvänligt ett bostadsområdet är?

Stödjande och begränsande faktorer för barns platsskapande

De stödjande och begränsande faktorerna för barns platsskapande har identifierats till rörelsefrihet, miljöerbjudanden, normer och regler, förvaltning och skötsel, trygghet och rädslor, årtidsaspekter samt sociala faktorer. Alla dessa faktorer härleds på ett eller ett annat sätt till den byggda miljön och hur den ser ut och är planerad. Dessa faktorer sammanflätas och påverkar varandra och kan ibland både vara en förutsättning för platskapandet men också det som begränsar. Exempelvis förvaltning och skötsel kan både begränsa och stärka barns platskapande. Genom att göra det möjligt att använda löst material kan det stärka barns platskapande, då de har möjlighet att manipulera platsen med hjälp av det lösa materialet. Dessutom kan brist på skötsel begränsa barnen i deras platskapande exempelvis på vintern då det inte är möjligt att använda olika platser på grund av de inte är sandade.

Resultatet visar att barnen i Industristaden är betydligt mer begränsade i sitt platskapande än barnen i Flogsta. De vanligaste aspekterna som begränsar barnen i Industristaden är normer. Detta kan bero på den tydliga programmeringen av de friytor som finns i industristaden. Det verkar finnas en tydlig förväntan av hur platser ska brukas vilket gör det svårare för barn att kunna ta platsen i anspråk. Då en del av platskapandet är att just att definiera platsen syfte efter sitt egna behov och bruka den därefter. Detta visar sig skapa konflikter som vuxna ofta vinner vilket gör att barnen begränsas i sitt användande av platsen. Detta kan exempelvis vara att barnen inte får klättra på konstverk eller bygga kojor på förskolegården. Jansson (2015) beskriver fenomenet som missanvändning, att vuxna inte förstår barns behov och nyttjande av platser. Detta kan kopplas till det som Jones

(2000) beskriver att monomorfiska platser eller rum är platser som enbart kan husera en funktion. Alltså blir all annan användning sedd som missanvändning. Detta verkar i sin tur vara kopplat till mängd friyta, då en stor del av dessa konflikter även handlar om för många funktioner på samma yta där brukarna har för olika behov av platsen. Kan skillnaden mellan Industristaden och Flogsta även beror på de har olika karaktärer? Industristaden är byggd med en typisk kvartersstruktur med tydliga gränser mellan olika funktioner. Gestaltningen av de offentliga rummen i Industristaden är också av en mer urban och stadsmässig karaktär än de offentliga miljöerna i Flogsta. Kan det finnas en förväntan på att exempelvis manipulation och klättring inte är aktiviteter som hör hemma i den urbana rummet? Att förändra sina platser fysiskt är en viktig del i barnens platskapande och ett vanligt sätt att ta en plats i anspråk. Att barnen på ett fysiskt sätt manipulerar sin omgivning. Detta begränsas av normer och förutfattade meningar i området. Jansson (2015) belyser att just manipulation inte ses som en del av barns lek utan som just missanvändning, vilket då kan leda till att det antingen förbjuds eller städas bort. Det händer i både Industristaden och Flogsta.

Förvaltning- och skötselaserpekter har betydelse för barns platskapande. Med hjälp av löst material tar barnen platsen i anspråk genom att manipulera den likt den hemliga kovan under balkongen i Industristaden eller byggarbetsplatsen där de byggde bilbanor. Detta går i linje med resultatet från Jansson et al. (2016) studie där dem ser att barnen upplever mer frihet i både vad de kan göra på platsen men också hur mycket de kan manipulera platsen med löst material. Mårtensson (2004) beskriver även att det lösa materialet bidrar och hjälper fantasileken att utvecklas. Dessutom påverkar förvaltning och skötsel om ens platsen kan brukas eller inte såsom fallet med Anna Petrus Park, där barnen begränsas under vintern på grund av risken att halka eller

dylikt. Dessa aspekter är viktiga att ta hänsyn till i både planering-, gestaltning- och förvaltningskedan, annars finns risken att barns platsskapande hämmas. En förvaltningsproblematik kan även bero på platsbrist och överutnyttjande såsom i fallet med den överutnyttjade gräsmattan som i grunden är ett planeringsproblem med för få andra grönytor i området men tar sig i uttryck som ett förvaltningsproblem. Resultatet från promenadintervjuerna visar att olika typer av rädslor påverkar användningen av utemiljön. Denna rädsla är framför allt sammankopplad med att halka och ramla under vinterhalvåret. Detta kan både kopplas till ett förvaltningsperspektiv men det kan också kopplas till att hur platser är utformade. Denna typ av miljö skulle kunna kategoriseras för Glashus enligt Bullerby modellen (Kyttä 2004). En miljö där barnen är medvetna om vad de skulle kunna göra men inte kan nyttja den på grund av att designen och årstidsförhållanden inte linjerar med varandra.

En begränsad rörelsefrihet verkar även påverka hur barnen förhåller sig till miljön i stort, hur trygga de är i att vistas i miljöer de inte riktigt känner till och hur mycket de begränsas av andra normer. Likt flertalet studier visar stärker både en stor rörelsefrihet och barns platsskapande barnets självkänsla, självständighet och upplevd säkerhet (Kylin 2004; Heurlin-Norinder 2005; Cele 2006). Däremot är barns rörelsefrihet starkt kopplat till föräldrars upplevda trygghet i området. För att öka barns rörelsefrihet krävs det att gestalta miljöer som föräldrar anser är trygga. Resultatet från den här studien visar att trafik är en viktig aspekt som påverkar föräldrars upplevda trygghet, vilket går i linje med tidigare studier (Heurlin-Norinder 2005). Därför blir hur det övergripande trafiksystemet för området ser ut, viktigt för föräldrars upplevda trygghet. Dessutom att skapa fler mötesplatser där barn kan träffa andra barn och därmed utvidga barnens sociala kontaktnät som i sin tur leder till utökad social infrastruktur för föräldrarna och

större trygghet i området (van der Burgt 2006).

Den här studiens resultatet visar en koppling mellan rörelsefrihet och antalet platser som barnen tar i anspråk. Däremot garanterar inte stor rörelsefrihet barns platsskapande i sig självt utan precis som Kyttä (2004) Bullerby modell visar krävs det att utemiljön kan erbjuda en stor variation av miljöerbjudanden. Om barnen har stor rörelsefrihet men miljön inte kan erbjuda tillräckligt med miljöerbjudanden kategoriserar Kyttä (2004) det för Wasteland eller Ödeland. Början till sådana tendenser går att se i hur barnen i Flogsta beskriver delar av deras utemiljö. För att antalet miljöerbjudanden ska öka när barnens rörelsefrihet ökar krävs det att hela utemiljön är varierad och kan erbjuda något annat än det som redan finns inom barnens rörelsefrihet. Det ställer krav på en övergripande mångfald av platser och variation i bostadsområdet, vilket då tidigt måste lyftas i planeringsprocessen för att det ska kunna få genomslag. Miljöerbjudanden kan se ut på olika sätt, exempelvis i Flogsta handlar det till stor del om den odefinierade naturmiljön som är en katalysator för barnens platsskapande. I Industristaden finns aspekter av ett dynamiskt landskap där de urbana kvaliteterna bidrar till fantasilek exempelvis det fallet med de Rosa Skurkarna som ett av barnen skapar en fantasivärld kring. Dessa förutsättningar skapar olika typer av underlag för barnens platsskapande vilket också kan ses i resultatet.

Sociala faktorer kan både stödja och begränsa barnen i deras platsskapande. Precis som Rasmussen (2004) och Kylin (2003) beskriver, att barns platser är sociala platser, visar den här studien ett liknande resultat. Det stärker platsskapandet då en av de viktigaste aspekterna som skapar mening och betydelse till en plats är just de sociala relationerna som barnen kopplar till en plats. Det är också det som kan avgöra om barnen slutar att använda platsen. Resultatet visar att barnen slutar använda en

plats för att de sociala relationerna ändras exempelvis om en kompis flyttar. Detta återfinns i båda områdena som en anledning till att inte fortsätta använda en plats. Exempelvis en bostadsgård som barnen i Industristaden har slutet använda för att kompis som bodde på gården hade flyttat. Detta kan bero på att bostadsgården kan uppfattas för privat och deras förankring till platsen inte finns längre då deras vän har flyttat. Därför kan det anses vara viktigt att det finns en mångfald av platser och framför allt offentliga då barnen kan sluta använda de mer privata platserna om de sociala relationerna på något sätt förändras. Om det enbart finns få platser att tillgå utöver det privata finns det en risk att barnen blir begränsade i sitt platsskapande.

En del av resultatet utmärker sig och det är att ett av barnen i Industristaden söker en plats som kan ge lugn och ro för att få vara själv. En helt avsaknad av sociala relationer på en plats finns inte i det resterande resultat. Detta kan bero på det höga trycket på resterande platser i industristaden vilket gör att barnen behöver söka lugn och ro och möjligheten till att vara själv på andra platser. Detta kan med stor sannolikhet bero på den begränsade mängd tillgänglig friyta som finns att tillgå i Industristaden och varför detta inte återfinns i Flogsta där friytan är betydligt större. Platsen han hittar lugn och ro på är inte en plats som kan kategoriseras som en plats för barn vilket

METODDISKUSSION

Barns platsskapande är på många sätt fysisk och handlar om att barnen interagerar med den fysiska miljön. Vilket gör att använda barnledda promenadintervjuer som metod nästan är en förutsättning för att studera barns platsskapande. Genom att befinna sig på plats och ha möjligheten till att observera hur barnen interagerar med platserna går det att dra mängder av lärdomar om barns platsskapande. Andra typer av observationsmetoder hade säkerligen kunnat användas för att studera platsskapandet men det flerdimensionella perspektivet som metoden skapar, ger en bra bild av fenomenet.

I den här studien återfinns motsättningar, där barnen kan uttrycka en verbal tvekan till att använda en plats samtidigt som de använder platsen för fullt. Den verbala kommunikationen säger en sak medan den fysiska förmedlar en annan. Detta belyser den komplexa process som barns platsskapande vilket kan beskådas tack vare trianguleringen (Cele 2005). I det här fallet är även trianguleringen en viktig faktor för att kunna studera barns platsskapande. Enbart intervjuavaren från promenadintervjuerna ger en ensidig bild av barns platsskapande som baserar sig på verbala kommunikation av en plats. Eftersom barn inte kommunicerar sina platser på samma sätt som vuxna (Kylin 2004, Rasmussen 2004, Cele 2006) blir observationerna en avgörande del i att studera barns platsskapande. Ingen av delarna kan själv ge en bra bild av den komplexa process som barns platsskapande är. Intervjuavaren från barnen ger ett resultat där mening och betydelse av platsen visas, om det är en social plats eller ej samt vad som stödjer eller hindrar barnen i deras platsskapande. Observationer ger resultat som beskriver hur barn på ett fysiskt sätt tar en plats i anspråk. Observationer visar sig vara viktigare desto yngre barnen är, då de är mindre benägna att

kommunicera verbalt. Det temporära platsskapandet hade exempelvis varit svårt att upptäcka utan observationerna. För att få en så korrekt bild av platsskapandet som möjligt, krävs både intervjuerna och observationerna. Likt Cele (2006) beskriver; att en observatör kan få mycket information om hur barnen interagerar med platsen men aldrig de sociala samspelet eller betydelsen av platsen utan att ställa frågor.

Trots att trianguleringen är en förutsättning för att studera barns platsskapande kan det också vara svårt att genomföra med tanke på att det är två moment som ska genomföras samtidigt, vilket det också var stundtals. Forskaren ska samtidigt som en dynamisk intervjusituation garanteras genom att forskaren ska vara flexibel och reaktiv på vad som händer (Cele 2005), även analysera miljön och hur barnen interagerar med den. Detta kan bli för många uppgifter för en person, framför allt om många barn är närvarande i studien.

Eftersom intervjusituationerna är dynamiska och påverkas av många olika faktorer såsom väder och vind, den relationella utvecklingen som respondent och forskare har (Cele 2005), deltagargruppens sammansättning och många fler, kan det vara svårt att jämföra resultatet. Varje intervjutillfälle blir unikt och går inte att återskapa just med tanke på alla faktorer som påverkar. För att kunna jämföra resultatet från flera promenadintervjuer krävs ramar och en gemensam grund. I den här studien bidrar den tematiska frågeguiden, förhållningssätten kring forskarens roll och strukturen på intervjun till ramar och en tydlig grund. Däremot är det en fin avvägning mellan struktur och dynamik för att få ett resultat. En viktig aspekt att belysa när jämförbarhet diskuteras är att dynamiken och flexibiliteten är en sådan viktig

beståndsdel i metoden för att undersöka barns platsskapande samtidigt som det gör det svårare att jämföra intervjuerna. Styrkan i metoden kan också ses som dess svaghet. I den här studien har fenomenet barns platsskapande varit så tydligt och beroende av tidigare nämnda aspekter att de mer varit en förutsättning som skapat jämförbart material.

Det här arbetet har studerat två olika fall vilket kan kritiseras för att det inte går att dra några generaliserande slutsatser. Genom att göra medvetna val av fall menar Flyvbjerg (2006) att stor mängd information och kunskap ändå går att tillgå. Flyvbjerg (2006) menar också att det går att generalisera utifrån enskilda fall. Dessutom har två olika fall jämförts för att få största möjliga spridning av data för att förstå fenomenet barns platsskapande på bästa sätt. Dessutom är barns platsskapande ett sådan kontextbaserat fenomen vilket gör att stor förståelse för fenomenet ändå går att få. De olika fallen visar inte bara på en variation av barns platser och platsskapande utan visar även att olika planeringsideal och normer har påverkan på hur barns vardag och sin tur platser och platsskapande ser ut.

I ett av fallen är deltagarna i promenadintervjuerna enbart pojkar vilket kan ha påverka resultatet. I samma fall är även barnen något äldre, både ålder och kön är två faktorer som kan påverka exempelvis barns rörelsefrihet (van der Burgt 2006). Däremot är inte ålderskillnaden speciellt stor, dock kan mycket ändras under ett år för ett barn när det gäller utveckling. Vilket kan vara en potentiell svaghet i det här arbetet.

Att samla föräldrarna först och inte barnen kan ifrågasättas eftersom barnen ifråga är dem som är i fokus.

Däremot ger tiden som jag pratar med föräldrar, barnen möjlighet att komma till ro, börja leka med sina vänner och samtidigt beskåda mig på avstånd. Dock hälsar jag alltid på barnen innan jag pratar med föräldrar.

Cele (2005) beskriver att tryggheten som barnen behöver för att vilja och våga vara med i studien och den sociala process som måste ske för att barn ska visa sina platser, som viktig för resultatet. Hon beskriver också hur närvaron av en vuxen person påverkar intervjun (Cele 2006). En av utgångspunkterna i den här studien har varit att lyfta barns perspektiv på deras platsskapande och därför har avgränsningar gjort kring vuxnas närvaro i studien. Dessa avgränsningar har inte följts i alla promenadintervjuer. I en av promenadintervjuerna följde en förälder med för ett av barnen inte ville vara med utan dess sällskap. Förälderns närvaro påverkade resultatet på ett tydligt sätt genom att barnen under stor del av intervjun söker bekräftelse hos föräldern. Det tar längre tid i den här intervjun jämfört med de andra, innan barnen börjar interagera med den fysiska miljön. Barnen interagerar nästan inte alls med miljön men de kommunicerar om platserna på ett betydelsefullt sätt. Det positiva med att ha en förälder närvarande var att vissa aspekter som barnen pratar om kunde förklaras på ett sätt som gjorde det lättare att förstå. Det mest positiva var att föräldrars gränsdragningar gick att studera på plats. Exempelvis att de inte fick klättra på konstverket eller gå in på byggarbetsplatsen. Detta gick inte av förståeliga skäl att bevittna i någon av de andra intervjuerna.

Ju längre tiden gick i varje intervju desto mer avslappnade blev barnen med formatet och mig. Delvis på grund av att den relationella processen startat och vi har börjar

lära känna varandra. Detta leder till att barnen börjar interagera mer med sin omgivning ju mer tid som går. En förträff hade kanske underlättat och skyndat på de sociala processer som pågår under intervjun. En annan aspekt varför en förträff hade varit bra är för att kunna garantera att barnen presenteras inför studien på rätt sätt. I samtalet med föräldrarna går det att tolka det som att det finns en förutfattad mening om att barns platser är iordningställda lekplatser. Det märktes på barnen när föräldrarna hade tolkat att syftet med studien skulle vara att undersöka lekplatser och därför berättat för barnen att vi skulle kolla på lekplatser tillsammans. En förträff med barnen hade kanske kunnat motverka detta missförstånd och samtidigt startat den sociala process som behövs för att skapa trygghet.

Att studera barns platsskapande med hjälp av promenadintervju som metod blir olika svårt beroende på vilken typ av platsskapande som undersöks. Det temporära platsskapandet studeras framför allt med hjälp av observationer då det som oftast är väldigt fysisk och kräver interaktion med den fysiska miljön. Det är också beroende av att barnen känner sig trygga med att interagera med omgivningen med forskarens närvaro (Cele 2005) och därför behövs att en bra relationell process sker mellan respondent och forskare. För platsskapandet som baseras på att skapa mening och betydelse är intrevjudelen i metoden viktig för att urskilja vilka platser som har speciell betydelse. Detta går inte att beskåda genom observationer utan kräver just ett samtal.

Barnledda promenadintervjuer är en metod som tar mycket tid att både planera och genomföra samt att analysera datan som utvinns från intervjuerna. Framför allt har det tagit lång tid att hitta barn som kan vara med i studien. Det har varit ett av de svåraste momenten i det här arbetet. Flertalet skolor har kontaktats för att det är en viktig samlade organisation av barn. Däre-

mot har skolan inte varit samarbetsvillig. I det här fallet har det varit att lärarna inte har tid även om samarbetet inte är speciellt tidskrävande för skolans del. Detta blir problematiskt då en av få samlade organisationer inte vill eller kan samarbeta för att kunna göra studier som handlar om barn. Detta kan tänkas bidra till att barns delaktighet inte prioriteras i olika typer av processer, eftersom det är svårt att komma i kontakt med barn som grupp vilket kan bidra till att barns perspektiv inte blir representerade i olika sammanhang. Skolan som samlade organisation av barn är en stor resurs för att komma i kontakt med barn vilket kan ses som första steget för att öka barns delaktighet.

Min utgångspunkt var att: uppmuntra, observera och skapa förtroende. I vissa stunder var det svårt att följa alla dessa förhållningssätt då exempelvis vissa barn kunde ta över vilket gjorde att jag var tvungen att ta större plats som vuxen och försöka lyfta de andra barnen för att inte få ett ensidigt resultat. En annan situation då jag mer agerade som en vuxen med auktoritet var exempelvis i mycket trafikerade situationer. Detta gjorde att jag flera gånger lämnade rollen som observatör och stundtals inte lät barnen leda intervjun helt och hållet. Det var inget beslut som jag aktivt tog utan det skedde rent instinktivt. Detta kan ha påverkat resultatet men sannolikt inte mycket då det kan finnas en förväntan hos barnen att jag som vuxen ska ta ansvar och vara auktoritär (Cele 2005).

Föräldrarnas medvetna eller omedvetna syn på barns plats i staden påverkar resultatet genom att de kan ha förutfattade meningar om vad barns platser är. Vilket det här resultatet också visar. Det finns vissa fall i arbetet då det märks att föräldrarna berättat att syftet med studien är att undersöka lekplatser. Detta har påverkat resultatet till viss del och kunde motverkas genom att vara den första som pratar med barnen om syftet med

studien. Det hade även kunnat bidra till en bättre relationell utveckling mellan forskare och respondent som är viktig för resultatet (Cele 2005).

Att ha genomfört en pilot eller provintervju för att utveckla min egna förmåga att genomföra metoden var till stor hjälp då många moment ska utföras samtidigt i en promenadintervju. Pilotintervjun gav framför allt träning i att genomföra flera moment samtidigt, att både observera barnens agerande och ställa relevanta och situationsbaserade frågor. Detta kan på ett positivt sätt påverkat de första intervjuerna, för att de undgick att vara just de första. Det mest positiva med en pilotintervjun är möjligheten för mig att känna trygghet inför metoden och processen.

Att använda en tematisk analys för att studera barns platser och platsskapande gav upphov till mycket material. Till en början var materialet som producerades av de första stegen i den tematiska analysen helt ogrepbar. Datan och koderna saknade kontext och förankring, de blev bara tomma ord. Därför blev platserna som besöktes under intervjuerna det som kunde ge struktur. Det var den minsta gemensamma nämnaren mellan intervjuerna för att börja skapa struktur i all data som producerats. Samma sortering av koder och teman användes från platserna till områdesanalysen vilket kan kritiseras då andra teman kanske hade uppmärksamats om sorteringen istället hade genomförts som en separat process istället för ett sista steg efter att analysen redan utförts. Däremot är det just barns platser och platsskapande som ska jämföras mellan bostadsområdena vilket då kan argumenteras för att sorteringen först kan utföras kring varje plats.

Platsernas variation av teman skiljer sig åt mellan platserna och en del teman är enbart representerade i ett fåtal platser. Betydelsen av ett tema bestäms inte av

kvantitet utan att de har en stark korrelation till frågan som ställs i studien (Braun, Clarke 2006). Det bidrar till en svårighet att jämföra resultat eftersom bedömningen kan bli subjektiv. Däremot kan kvantitet indikera viktiga mönster i ett resultat exempelvis i den här studien då det skiljer sig mellan områdena när det kommer till begränsningar. Antalet koder och hur ofta temat är representerat skiljer sig mellan bostadsområdena.

SLUTSATSER

Barns platser och platsskapande finns i många olika former, konstellationer och kontexter. Platserna kan vara allt från delar av en park, en gungställning, en bostadsgård, en hemlig plats under en balkong eller till och med en restaurang. Barns platser har stor betydelse i deras vardag och de visar med stolthet upp dem. Det finns flera aspekter som påverkar barns platser och hur de tar dem i anspråk, dessa är: bostadsområdets övergripande struktur, barns rörelsefrihet, kulturella normer, platsens egenskaper och utformning, hur programmerad platsen är samt mängd tillgänglig friyta som verkar vara den aspekt som påverkar mest i den här studien. Skillnaden mellan de två olika bostadsområdena handlar till stor del om tillgänglig friyta och hur funktionsuppdelad och programmerad den är. I den urbana kontexten är barn till stor del begränsade till platser som är speciellt utformade för barn medan i den suburbana kontexten kan barnen nästan ta vilken plats de vill i anspråk. Hur barnen förhåller sig till hela bostadsområdet skiljer sig åt. I den suburbana kontexten är det ett helt annat flöde och samband mellan platser och vägen mellan verkar nästan vara lika viktig medan i den urbana kontexten verkar barnens miljö vara fragmenterad.

Sättet som barnen tar en plats i anspråk på är till stor del sig lik mellan de två bostadsområdena. I studien har sju olika sätt att ta en plats i anspråk kunnat urskiljas, dessa är: ge platsen ett nytt syfte eller funktion, ge platsen en mening och speciell betydelse, manipulera miljön, skapa en hemlig plats eller koja, fantasilek, territoriellt platskapande och ett temporärt platskapande. Det som dock skiljer sig mellan de två områdena är det temporära platskapandet. Det är vanligare i den mer suburbana kontexten vilket verkar bero på platsens karaktär, programmering och kulturella normer.

Vikten av att tidigt lyfta barns perspektiv i stadsplaneringen för att påverka strukturfrågor, gestaltning och framför allt tillgången på friyta kan anses som den viktigaste aspekten för att skapa bra levnadsförhållande för barn och göra det möjligt för deras platskapande att ta plats i sin bostadsnära miljö.

Barnledda promenadintervjuer är en bra metod för att studera barns platser och platskapande. Metodens styrkor kommer sig väl tillrätta för att studera och lyfta barn och deras platskapande. Föräldrars eller andra vuxnas närvaro under intervjun påverkar resultat och är något som bör undvikas om det är möjligt.

VIDARE FORSKNING

Resultatet för den här studien påverkades av föräldrarnas närvaro, vilket ger ingång till en annan studie, att just studera föräldrars begränsande normer för barn i urban miljö. Vad påverkar och ligger bakom föräldrars förhållningsregler till den fysiska miljön? Finns det delar av den fysiska gestaltningen som påverkar vilka situationer föräldrar begränsar deras barn till att interagera med den fysiska miljön? Situationen som uppstod i den här studien blir intressant att studera vidare för att bättre förstå vad som begränsar barn och deras platsskapande in den urbana miljön.

Fler studier som studerar hur täthet påverkar barn bör utföras då trenden är att vi bygger allt tätare även utanför centrum. Dessutom skulle det vara intressant att studera barns platsskapande i andra kontexter än deras bostadsmiljö.

De begränsningar som har kunnat studeras som är kopplade till årtidsförhållanden och den urbana kontexten skulle vara intressanta att fortsätta studera. Hur barns vardag, platser och platsskapande förändras på grund av olika årstider och hur det förhåller sig till olika

KÄLLFÖRTECKNING

- Björklid, P. (2000). i Boverket, stadsmiljöavdelningen. *Unga är också medborgare - Om barns och ungas inflytande i planeringen*. uppl 1:1. Karlskrona. Boverket publikationsservice
- Boverket, stadsmiljöavdelningen. (2000). *Unga är också medborgare - Om barns och ungas inflytande i planeringen*. uppl 1:1. Karlskrona. Boverket publikationsservice
- Boverket. (2015). Gör plats för barn och unga! Karlskrona: Boverket
Tillgänglig: <http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gorplats-for-barn-och-unga.pdf>
- Braun, V., Clarke V. (2006). Using Thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. Vol 3 (2), ss. 7-101.
- Cele, S. (2005). On foot in the City of Children. *Nordisk Arkitekturforskning*. ss. 85-98.
- Cele, S. (2006). *Communicating place - Methods for understanding children's Experience of place*. Diss. Stockholms Universitet. Stockholm: Acta Universitatis Stockholmiensis
- Chatterjee, S. (2005). Children's Friendship with Place: A Conceptual Inquiry. *Children, Youth and Environments*. Vol 15 (1), ss. 1-26.
- Clark, A., Percy-Smith B. (2006). Beyond Consultation: Participatory Practices in Everyday Spaces. *Children, youth and Environments*. Vol. 16 (2), ss. 1-9.
- de Laval, S. (2015). *Bygga stad för barn - en kunskapsöversikt om barn och ungdomar, täta stadsmiljöer och metoder för delaktighet och barnkonsekvensanalyser*. Stockholm: Arkus, www.arkus.se
- Faskunger, J. (2008). *Barns miljöer för fysisk aktivitet - samhällsplanering för ökad fysisk aktivitet och rörelsefrihet hos barn och unga*. Östersund: Statens Folkhälsoinstitut (R 2008:33)
- Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*. Vol 12 (2), ss. 219-245.
- Francis, M., Lorenzo, R. (2002) Seven realms of children's participation. *Journal of Environmental Psychology*. Vol. 22, ss. 157-169.
- Hart, R. (1992). *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*. Innocenti Essay N o. 4. Florence, Italy: UNICEF International Child Development Center.
- Heurlin-Norinder, M. (2005). *Platser för lek, upplevelser och möten - om barns rörelsefrihet i fyra bostadsområden*. Diss. Lärarhögskolan i Stockholm. Stockholm: HLS Förlag
- Jansson, M. (2015). Children's perspective on playground use as basis for children's participation in local place space management. *Local Environment: The International Journal of Justice and Sustainability*, Vol. 20 (2), ss. 165-179.

- Jansson, M., Sundevall, E., Wales, M. (2016). The role of green spaces and their management in a child-Friendly urban village. *Urban Forestry & Urban Greening*, Vol. 18, ss. 228-236.
- Jansson, M., Klintborg Ahlklo, Å. (2016) Introduktion. I: Jansson, M., Klintborg Ahlklo, Å. (red). *Plats för lek*. Stockholm: Svensk Byggtjänst, ss. 6-13.
- Johnson, P. (2013). Schoolyard Geographies: The influence of Object-Play and Place-Making on Relationships. *Review of International Geographical Education Online*. Vol 3 (1), ss. 77-102.
- Jones, O. (2000). Melting Geography - Purity disorder, childhood and space. I: Holloway S.L., & Valentine G. (red), *Children's Geographies - playing, living, learning*. London: Routledge, ss. 29-47.
- Karavan landskap (u.å.). <http://karavanlandskap.se/anna-petrus-park/> [2019-03-09]
- Kylin, M. (2003). Children's dens. *Children, Youth and Environments*. Vol 13 (1), ss. 30-55.
- Kylin, M. (2004). *Från koja till plan - Om barnperspektiv på utemiljö i planeringssammanhang*. Diss. Alnarp: Sveriges Lantbruksuniversitet
- Kyttä, M. (2004). The extent of children's independent mobility and the number of actualized affordances as criteria for child-friendly environment. *Journal of Environmental Psychology*. Vol 24 (2), ss. 179-198.
- Kärrholm, M. (2004). *Arkitekturens territorialitet*. Diss. Lund: Institutionen för arkitektur, LTH, Lunds Universitet.
- Mårtensson, F. (2004). *Landskapet i leken, en studie av utomhuslek på förskolegården*. Diss. Alnarp: Institutionen för landskapsplanering, SLU Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Norén-Björn, E. (2016). Barn väljer med sina fötter - Observera och testa leken. I: Jansson, M., Klintborg Ahlklo, Å. (red). *Plats för lek*. Stockholm: Svensk Byggtjänst, ss. 14-33
- O'Brien, M., Jones, D., Sloan, D., Rustin, M. (2000) Children's independent spatial mobility in the Urban public realm. *Childhood*, vol. 7 (3), ss. 257-277.
- Plan- och bygglag (2010). Stockholm. (SFS 2010:900)
- Rasmussen, K. (2004). Places for children - Children's places. *Childhood*. vol. 11(2), ss.155-173.
- Rasmussen, K., Smidt, S. (2003). Children in the neighbourhood. I: Christensen, P. & O'Brien, M. (red), *Children in the City*. London: RoutledgeFalmer, ss. 82-100.
- UNICEF Sverige. (2009) Barnkonventionen, FN-konventionen om barns rättigheter. Stockholm: UNICEF Tillgänglig: <https://unicef.se/rapporter-ochpublikationer/barnkonventionen>

Uppsala kommun. (2016a). *Anna Petrus*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/kultur-och-fritid/parker-och-lekplatser/lekplatser/anna-petrus-park/> [2019-03-09]

Uppsala Kommun. (2016b). *Mjölarparken*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/kultur-och-fritid/parker-och-lekplatser/parker/mjolnarparken/> [2019-03-09]

Uppsala kommun. (2018a). *Statistik om Uppsala Kommun 2018*. [Broschyr]. Uppsala: Uppsala Kommun. Tillgänglig: https://www.uppsala.se/contentassets/f09f9e-6b994f41408c66064a2da8470b/statistikfolder_2018.pdf [2019-03-01]

Uppsala Kommun. (2018b). *Stadsträdgården*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/kultur-och-fritid/parker-och-lekplatser/parker/stadstradgarden/> [2019-03-09]

Uppsala Kommun. (2018c). *Flogstaparkens lekplats*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/kultur-och-fritid/parker-och-lekplatser/lekplatser/flogstaparkens-lekplats/> [2019-03-10]

van der Burgt, D. (2006). *“Där man bor tycker man det är bra” Barn geografier i en segregerad stadsmiljö*. Diss. Uppsala Universitet. Uppsala: Uppsala Universitet

Vermeulen, J. (2015). On Lines, Place-making and Children's play. An Exploration of Street Life in the Netherlands. *Streetnotes*. vol. 23 (0), ss. 38-50.

Wales, M. (2014). *“Stuck in a place” - The independent mobility of children living in a city*. Sveriges Lantbruksuniversitet. Landscape architecture - master's programme.

Zeicher, H. (2003) Shaping daily life in urban environments. I: Christensen, P. & O'Brien, M. (red). *Children in the City: Home neighbourhood and community*. London: RoutledgeFalmer. ss. 66-81.

FIGURFÖRTECKNING

<i>Figur 1 - Uppsala tätort och de två olika fallstudieområdena i förhållande till varandra</i>	26
<i>Figur 2 - Flödesschema Metod</i>	27
<i>Figur 3 - Process för tematisk analys</i>	32
<i>Figur 4 - Stegen i processen för den tematiska analysen med kommentarer</i>	33
<i>Figur 5 - Den institutionaliserade triangeln</i>	40
<i>Figur 6 - Potentiella miljöerbjudanden och dess uppdelning enligt Kyttä (2004)</i>	47
<i>Figur 7 - Bullerby-modellen enligt Kyttä (2004)</i>	48
<i>Figur 8 - Flygfoto över Industristaden med området utmarkerat. Mer har byggts sedan flygfotot togs.</i>	53
<i>Figur 9 - Vägen till Anna Petrus Park som visar trottoaren och förgårdsmarken</i>	54
<i>Figur 10 - Platsen Kullarna där de leker leken Krokodil</i>	55
<i>Figur 11 - Den hemliga platsen i buskplanteringen</i>	56
<i>Figur 12 - Flickorna använder gungställningen i Stadsparken</i>	57
<i>Figur 13 - Pilträdet som blir ett hus i fantasileken</i>	58
<i>Figur 14 - Buskarna barnen tar i anspråk</i>	59
<i>Figur 15 - Del av förskolegård och förhållningsregler från styrelsen</i>	62
<i>Figur 16 - Resten av bostadsgården</i>	62
<i>Figur 17 - Gropen och den instängslade gräsplanen i bakgrunden</i>	63
<i>Figur 18 - Den hemliga platsen under balkongen och bakom buskplanteringen</i>	64
<i>Figur 19 - Sara som målar på husgrunden med en av de orangea stenarna</i>	65
<i>Figur 20 - Barnen visar var de brukar peta in stenar i fogarna</i>	65
<i>Figur 21 - Det sociala växthuset där det går att ha kalas</i>	66
<i>Figur 22 - Byggarbetsplatsen</i>	67
<i>Figur 23 - Fabian som springer genom portiken</i>	68
<i>Figur 24 - Sara som springer mot Ormstatyerna med i nedsänkta gräsytan</i>	69
<i>Figur 25 - De orangea stenarna</i>	69
<i>Figur 26 - Sara som leker med en orange sten</i>	70
<i>Figur 27 - Flygfoto över Flogsta med bostadsområdet utmarkerat.</i>	73
<i>Figur 28 - Platsen Ringarna</i>	75
<i>Figur 29 - Berghällarna som barnen snabbt tar i anspråk</i>	76
<i>Figur 30 - Den stora gungställningen, där barnen turas om att gunga men fortfarande leker tillsammans</i>	77
<i>Figur 31 - De tre barnen i helt vitt skilda aktiviteter</i>	78
<i>Figur 32 - På väg in i kojans</i>	80
<i>Figur 33 - Den slygga miljön som kojans utgörs av och avståndet till bebyggelsen</i>	81
<i>Figur 34 - Pansarvagnen</i>	85
<i>Figur 35 - Pansarvagnen</i>	85
<i>Figur 36 - Barnen springer åt varsitt håll när vi kommer till Genvägen</i>	85
<i>Figur 37 - Lådans hemgjorda karaktär</i>	86
<i>Figur 38 - Innehållet i Lådan</i>	87
<i>Figur 39 - Barnen som leker rutschkana på en av många små höjdskillnader</i>	87
<i>Figur 40 - Cykelpumpen</i>	88
<i>Figur 41 - Barnen visar hur de kastar sig i snön när det kommer en cyklist</i>	89

<i>Figur 42 - Kullarna, där de träffades första gången och har alla gårdsfester</i>	90
<i>Figur 43 - Barnen visar hur det såg ut när de träffades första gången</i>	91
<i>Figur 44 - Rörelsefrihet i relation till de platser de visar, Flogsta</i>	93
<i>Figur 45 - Rörelsefrihet i relation till de platser de visar, Industristaden</i>	93

TABELLFÖRTECKNING

<i>1 - Tabell 1: Antal platser vi besöker i Industristaden</i>	<i>92</i>
<i>2 - Tabell 2: Antal platser vi besöker i Flogsta</i>	<i>92</i>
<i>3 - Tabell 3: Rörelsefrihet uträknat per område och barn</i>	<i>93</i>

BILAGOR

Bilaga 1 - Enkät Förälder

Bilaga 2 - Blankett för Godkännande

Bilaga 3 - Förberedande text

Bilaga 4 - Frågeguide Teman

Bilaga 5 - Tankekartor

BILAGA 1 – ENKÄT FÖRÄLDER

Enkät förälder

1. Hur tar sig ditt barn till skolan? Gång, cykel, bil, kollektivtrafik. Med eller utan vuxen...
2. Hur långt får barnet gå själv? (markera på kartan)
3. Vad är det som påverkar begränsningarna?
4. Hur länge har ni bott i området?
5. Deltar barnet i några planerade fritidsaktiviteter?
6. Hur många timmar i veckan?

BILAGA 2 – BLANKETT FÖR GODKÄNNANDE

Hejsan Vårdnadshavare,

Nicklas Centring heter jag och jobbar deltid som landskapsarkitekt på White Arkitekter här i Uppsala samtidigt som jag skriver min masteruppsats och examensarbete för Sveriges Lantbruksuniversitet.

Jag kontaktar er för att möjligtvis inkludera ert barn i min studie. Studien handlar om barns platskapande och barns platser i sin bostadsmiljö. Hur ser de ut och vilka kvaliteter och aspekter påverkar barns platser och platskapande? Ert barns deltagande skulle involvera att delta i en så kallad barnledd promenadintervju där barnen själva i grupp om 2-3 barn får visa sina platser. Jag kommer under promenaden att intervjua dem om deras platser och observera hur barnen interagerar och agerar vid de olika platserna. Under intervjuer kommer ljudupptagning ske för att kunna dokumentera svaren och fotografering kommer att ske. Inga bilder på barnen där ansikte eller identifikation kan göras kommer att publiceras.

Alla barn kommer i slutarbetet att vara anonyma.

Om ni önskar mer information kan ni kontakta mig via Mail ( ) eller per Telefon ( )

Ert godkännande skulle vara mycket uppskattat och till stor hjälp för mitt examensarbete.

Tack på förhand,
Nicklas Centring

Jag härmed godkänner att mitt barn (Namn) _____
deltar i studien som är beskriven ovan

_____
Vårdnadshavares namn

_____
Vårdnadshavares signatur och datum

Kontaktuppgifter:

Mail: _____

Telefon: _____

BILAGA 3 – FÖRBEREDANDE TEXT

Förberedande text

Nicklas Centring heter jag och är landskapsarkitekt. En sådan är med och ritat hur våra städer ska se ut och fungera. Vi ritat och bestämmer hur det ska se ut mellan husen. Och jag vill lära mig hur man ritat så bra städer och bostadsområden som möjligt. Därför vill jag veta vad ni tycker, vilka platser ni använder, vad ni gillar och vad ni gillar att göra utomhus.

Jag är intresserad av att se ert bostadsområde och de platser ni själva använder och som ni väljer att leka på. Platser ni gillar att vara på och som ni tycker är viktiga. Platser som ni tycker är era. Vägar som ni använder för att ta er mellan de olika platserna ni använder. Ja helt enkelt hur ni använder ert bostadsområde, här där ni bor!

Promenadintervju

Uppmaningar innan

- Ni bestämmer var vi går och hur vi tar oss dit, använd de vägar som ni normalt använder för att ta er till platser där ni leker/hänger.
- Ni får gärna ta upp både positiva och negativa saker med platserna eller vägen mellan platserna.
- Ni får tycka olika, ni behöver inte tycka likadant som varandra.
- Det finns inget fel svar, försök beskriv vad ni tycker och hur ni upplever det.
- Ni får gärna berätta om saker som har hänt innan.

Frågeguide

TEMAN:

Platsskapande

- Vilken är din favoritplats? Varför?
- Vilken plats är roligast att vara på?

Ägandeskap/special places

- Har ni några platser som ni känner är era? Om inte, varför?
- Har du några platser som är speciell för dig?
- Har ni några viktiga platser för er i området?
- Är det någon plats i området som betyder mycket för dig?
- Finns det platser i området som bara ni använder/leker på?

Kojor/Hemliga platser

- Har ni byggt några kojor någonstans?
- Har ni några ställen där ni brukar gömma er?
- *Har Du/Ni några hemliga platser? Vill ni visa mig?*
- Leker du själv någonstans?

Bygga/manipulera

- Kan ni vara med och påverka hur en plats ser ut?
- Har ni byggt eller skapat något i området?
- Använder ni några platser som andra brukade använda?
- Kan ni påverka/ändra miljön någonstans? Rita på marken? Flytta grejer? Ändra funktion?

Användning/Lek/aktiviteter

- Vad tycker ni om att göra utomhus?
- Vad kan man göra i området där ni bor?
- Vad gör du på den här platsen? Vilka lekar leker ni här?
- Var går du när du vill vara ifred?
- Vad gör ni på vintern? Sommaren? Hösten? Våren?

Sociala nätverk/social platser

- Var träffar ni kompisar?
- Använder du platserna själv eller tillsammans med dina vänner?
- Möter du dina vänner här eller går ni tillsammans hit?
-

Hinder/(Rörelsefrihet)

- Vart kan ni inte gå?
- Finns det några läskiga eller farliga platser? Beskriv
- Är det någonstans ni inte får gå själva? Varför?
- Är det något du/ni inte kan göra i ert bostadsområde som ni vill? Varför?
- Är det några platser ni inte använder? Varför?
-

Platsbeskrivning

- *Hur skulle du beskriva den här platsen? Är platsen stor, liten osv.?*
- *Vad tycker ni om platsen? Vad är bra? Vad är dåligt?*
- *Är det några platser ni ogillar? Varför?*

Förslag på hur jag presenterar syftet till barnen

Nicklas Centring heter jag och är landskapsarkitekt. En sådan är med och ritat hur våra städer ska se ut och fungera. Vi ritat och bestämmer det ska se ut mellan husen. Och jag vill lära mig hur man ritat så bra städer och bostadsområden som möjligt. Därför vill jag veta vad ni tycker, vilka platser ni använder, vad ni gillar och vad ni gillar att göra utomhus.

Jag är intresserad av att se ert bostadsområde och de platser ni själva använder och som ni väljer att leka på. Platser ni gillar att vara på och som ni tycker är viktiga. Platser som ni tycker är era. Vägar som ni använder för att ta er mellan de olika platserna ni använder. Ja helt enkelt hur ni använder er utemiljö, här där ni bor!

FLOGGSTA

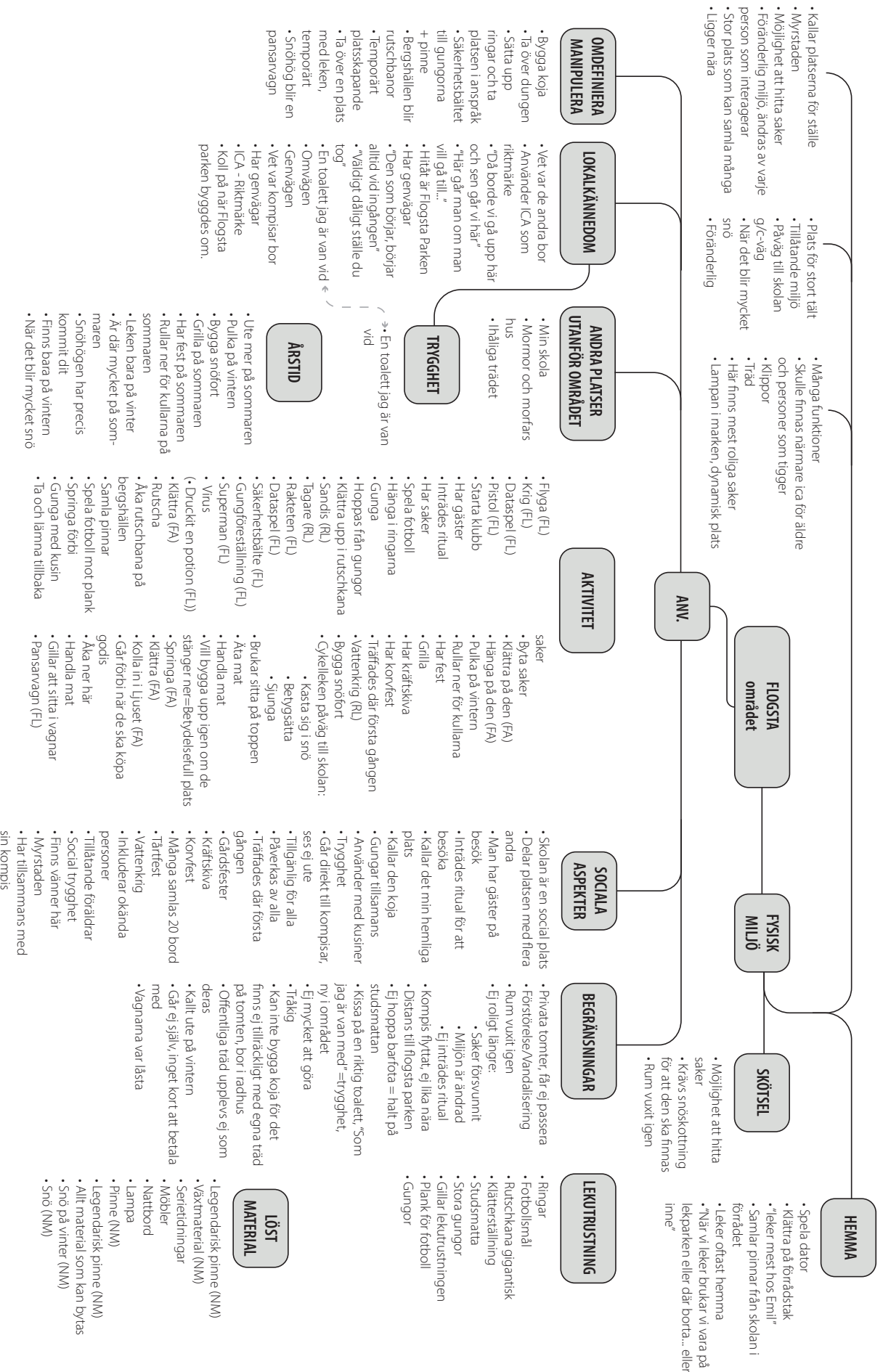
ANV = Användning

NM = Naturmateriäl

FL = Fantastisk RL = Regelrik FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/koppling

BILAGA 5 - TANKEKARTOR

INDUSTRISTADEN

ANV = Användning

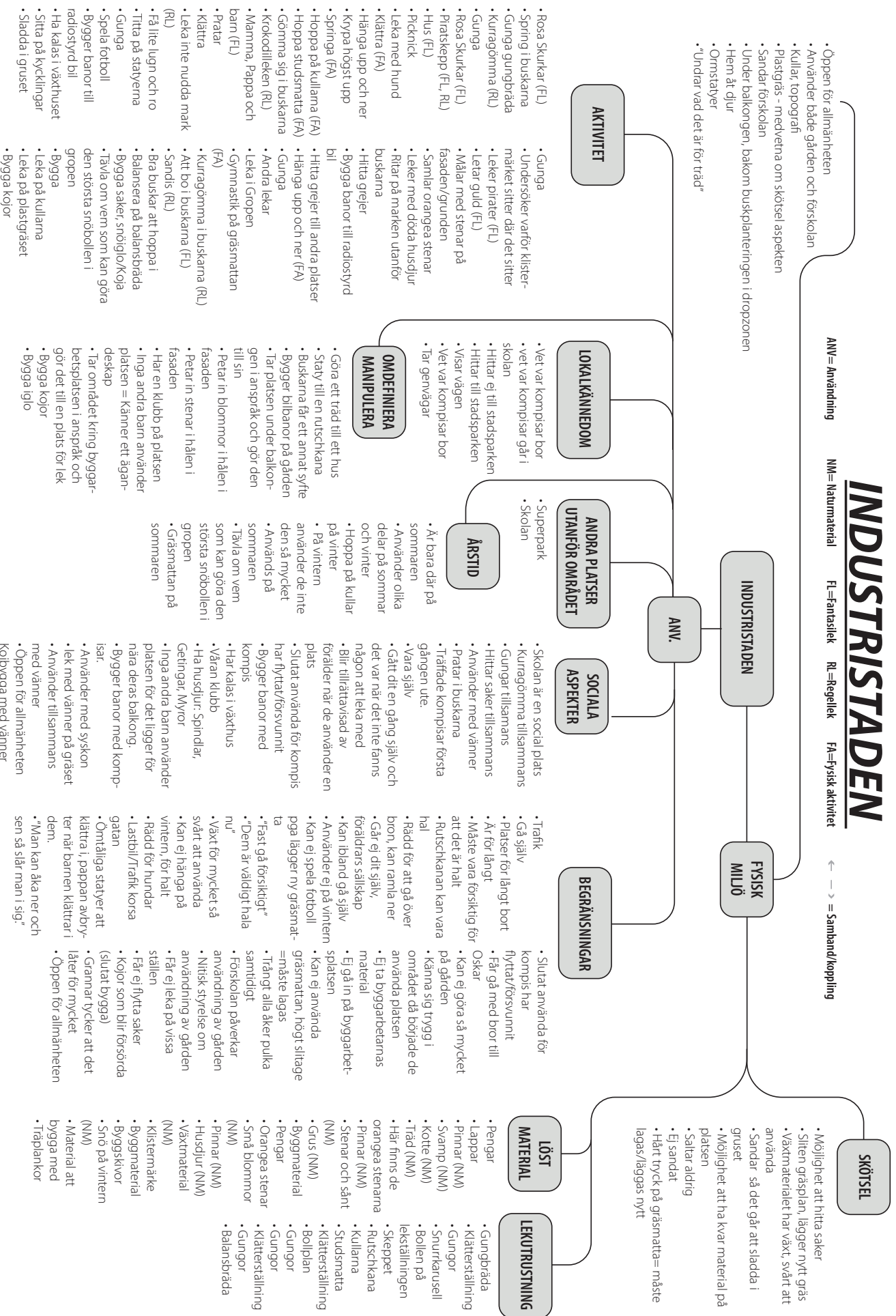
NM = Naturmateriel

FL = Fantasiläk

RI = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/Koppling

FLOGSTA 1

ANV = Användning

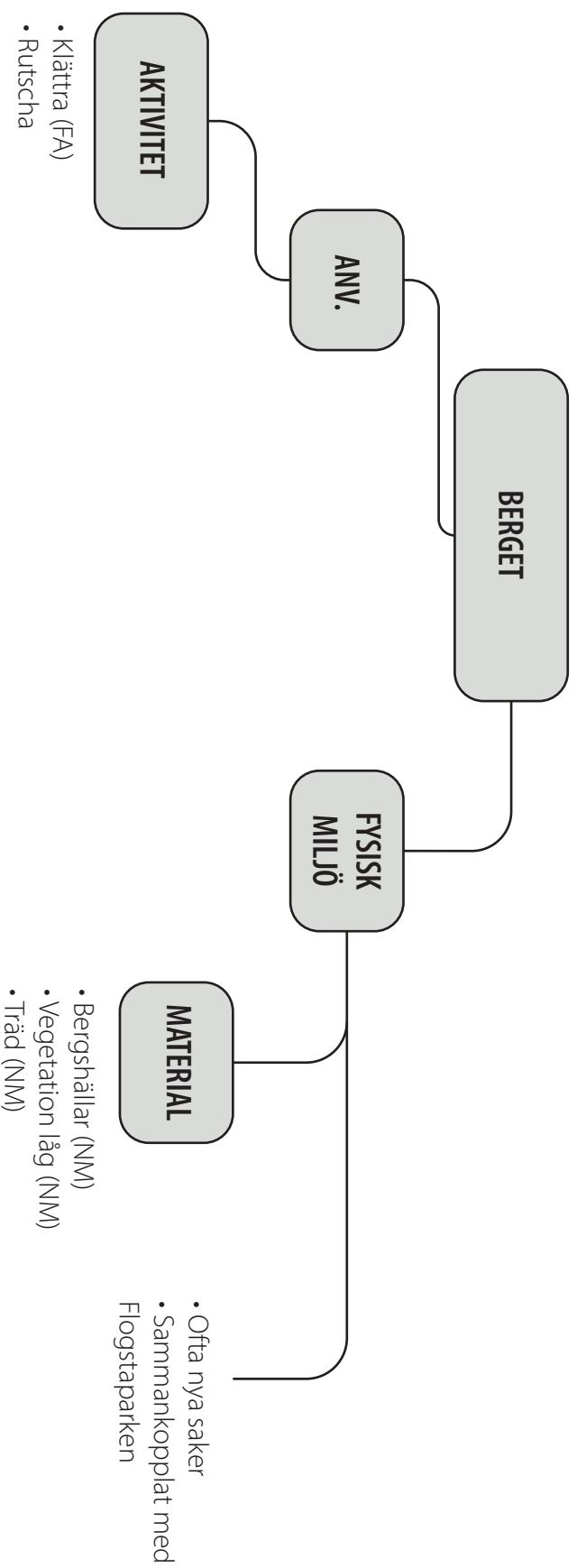
NM = Naturmaterial

FL = Fantasilek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← — → = Samband/koppling

FLOGSTA 1

ANV= Användning

NM= Naturmaterial

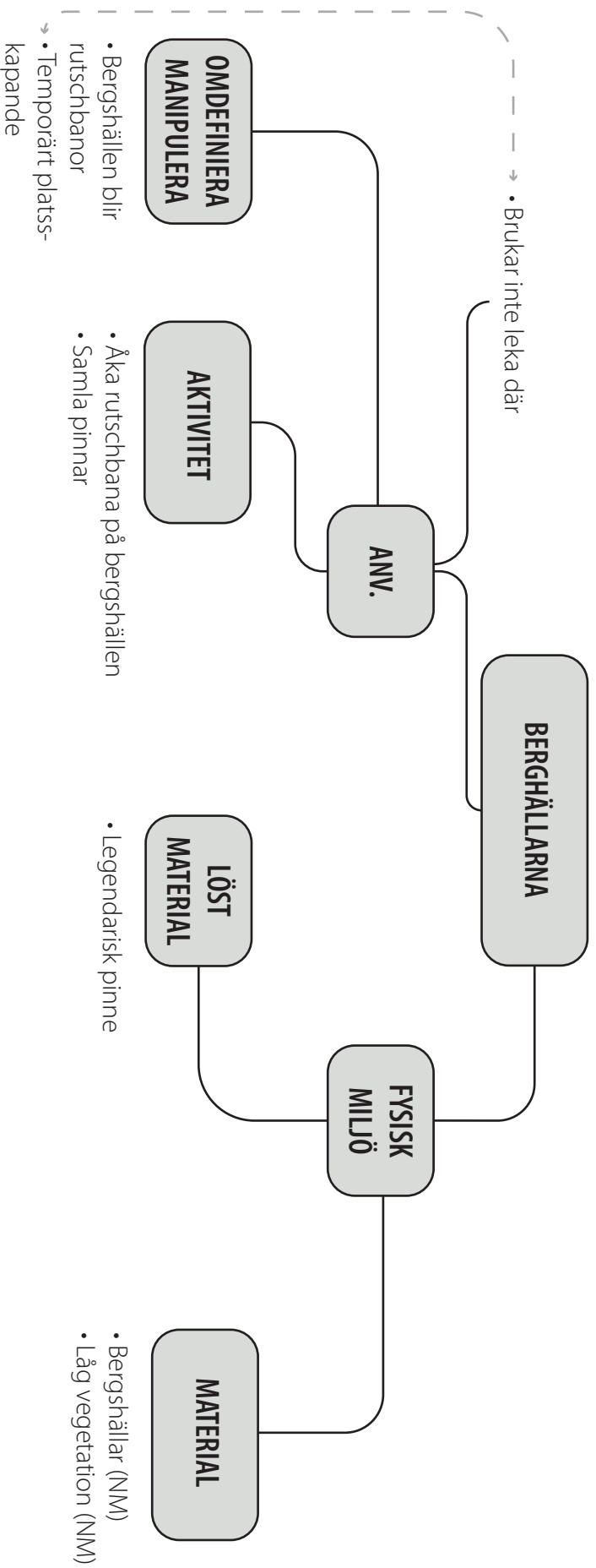
Fl=Fantasilek

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

= Samband/koppling

INTERVJU 2

ANV = Användning

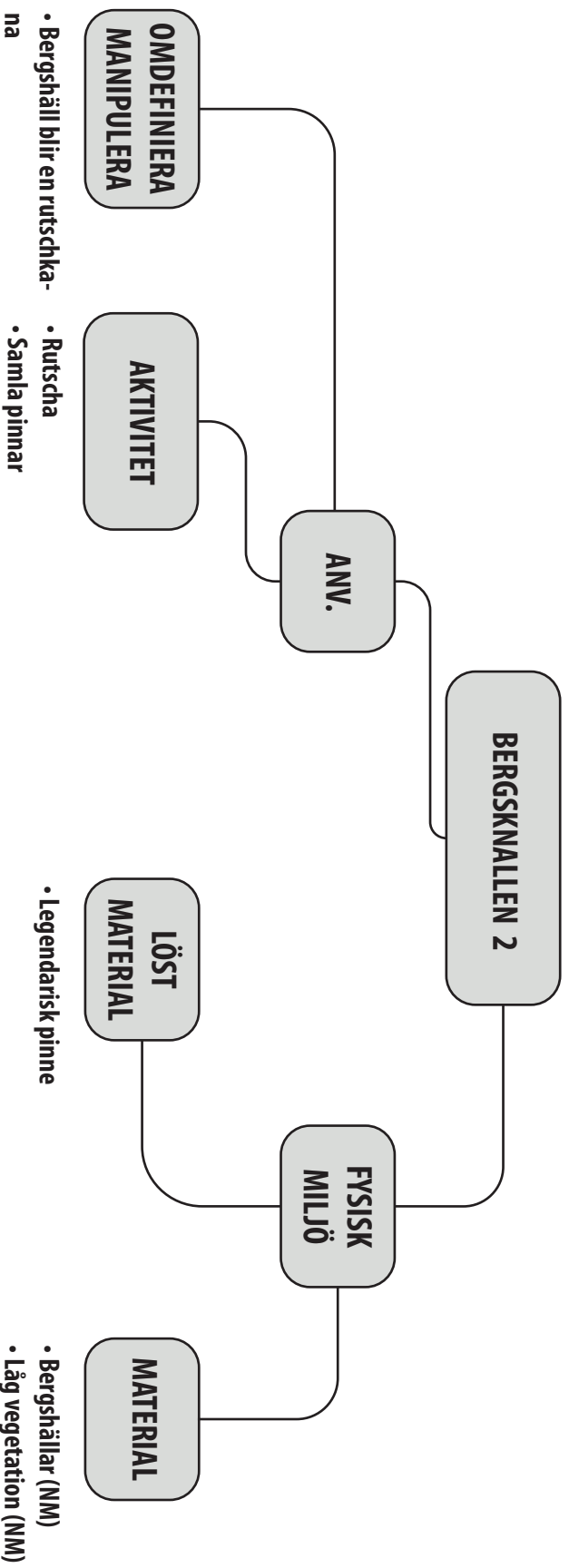
NM = Naturmaterial

FI = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← — → = Samband/koppling

FLOGSTA 1

ANV = Användning

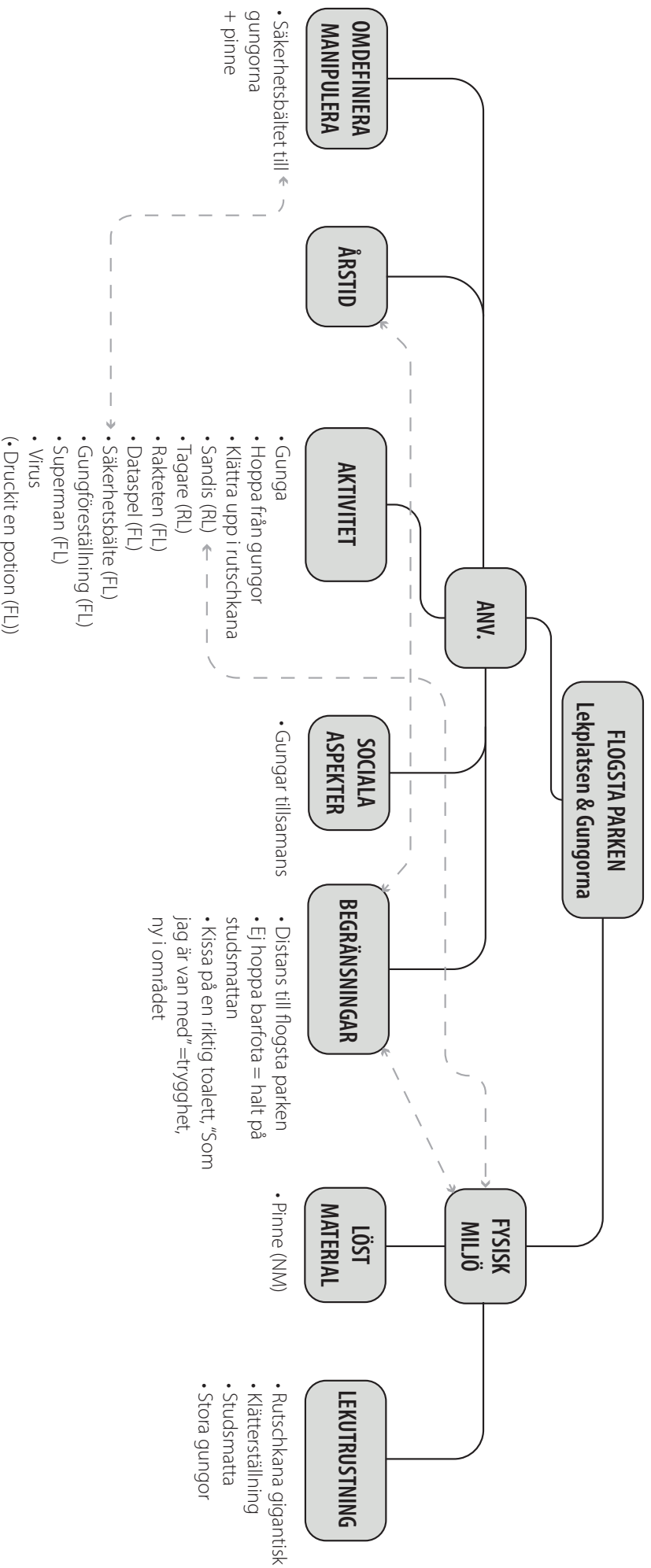
NM = Naturnaterial

FL = Fantasi lek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← — → = Samband/koppling

FLOGSTA 1

ANV= Användning

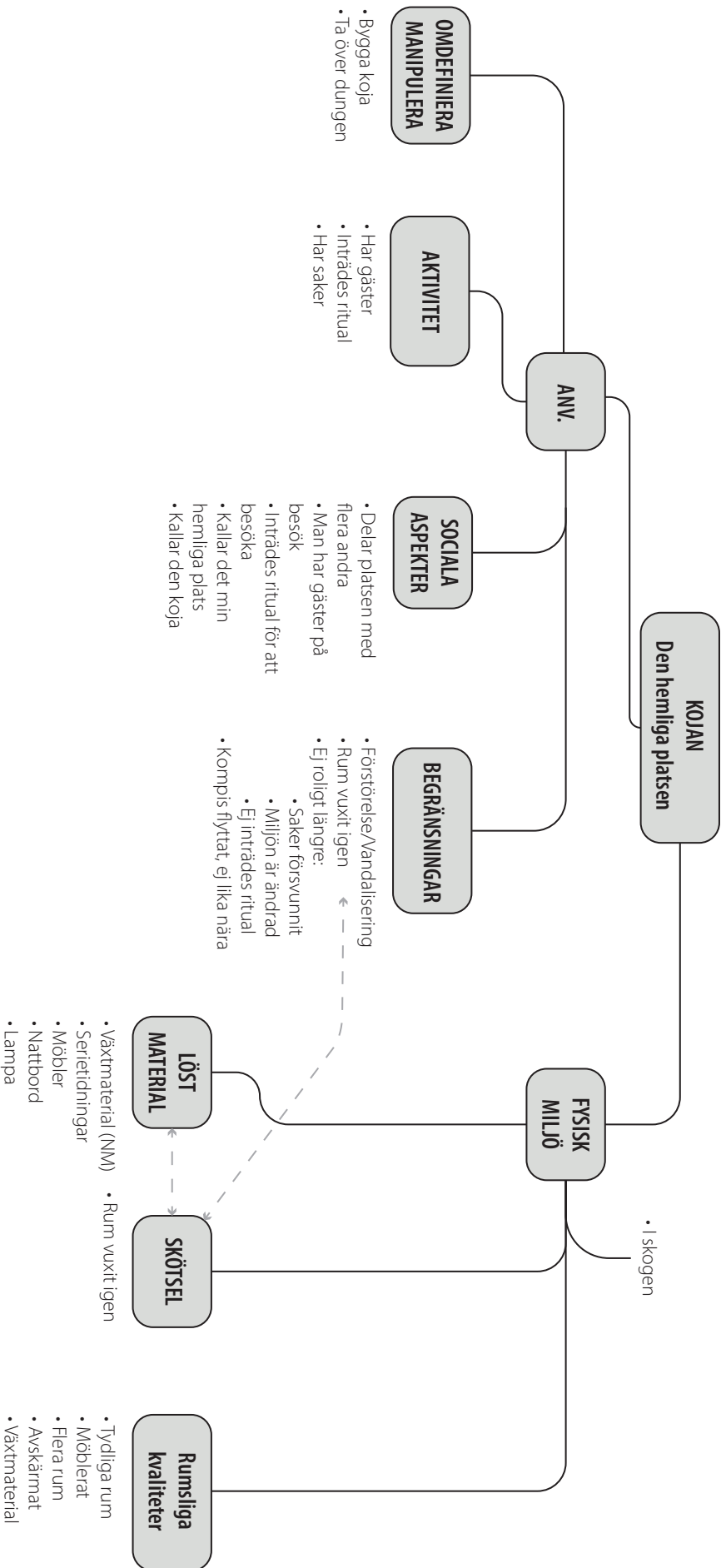
NM= Naturmaterial

FL=Fantastisk

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← - - - → = Samband/koppling

FLOGSTA 1

ANV= Användning

NM= Naturmaterial

FL=Fantasilek

RL=Regellek

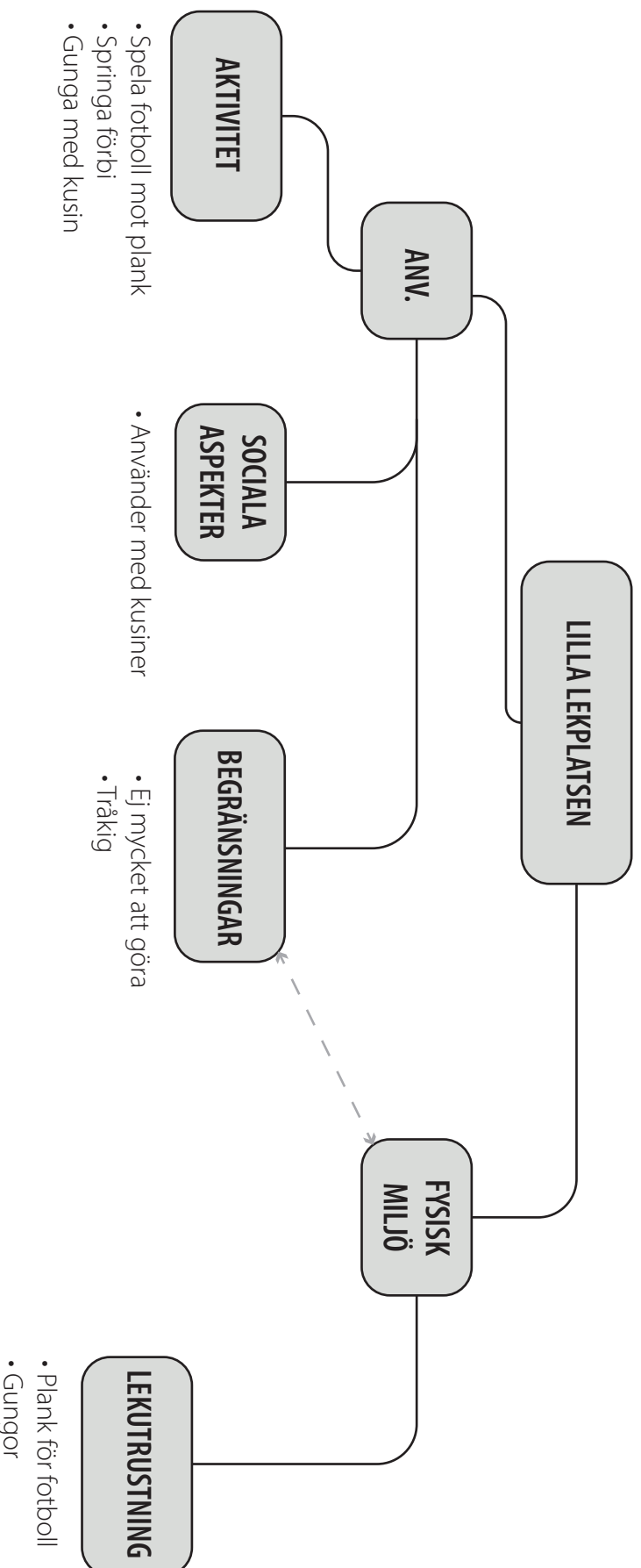
FA=Fysisk aktivitet

←

—

→

= Samband/koppling

FLOGGSTA 1

ANV = Användning

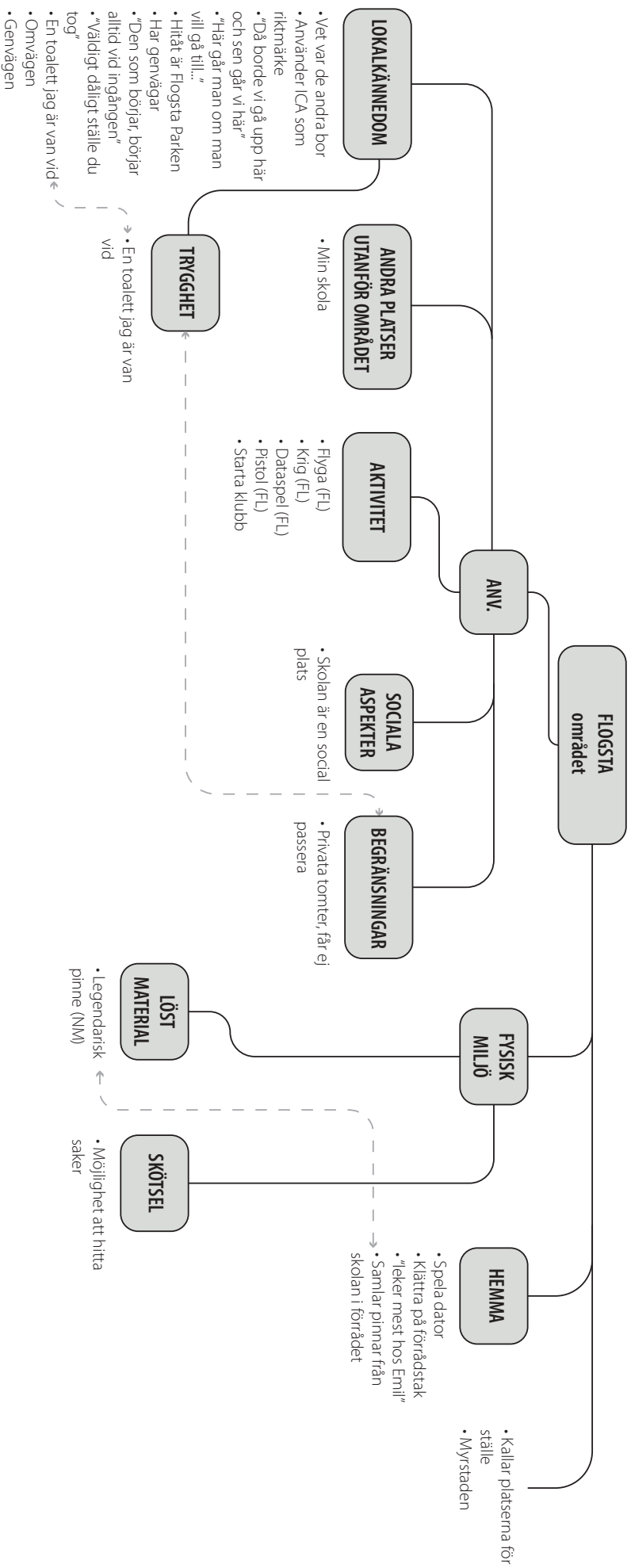
NM = Naturmaterial

FL = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/koppling

FLOGSTA 1

ANV = Användning

NM = Naturmaterial

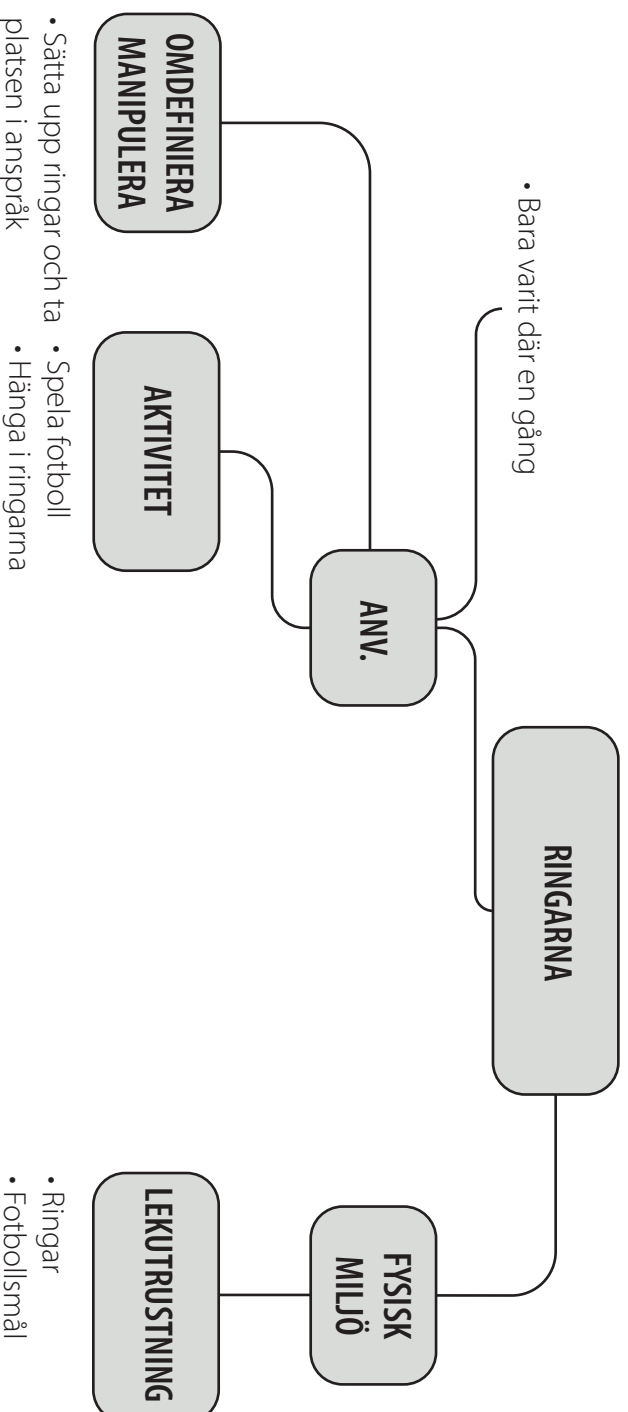
FL = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← — →

= Samband/koppling

FLOGSTA 2

ANV = Användning

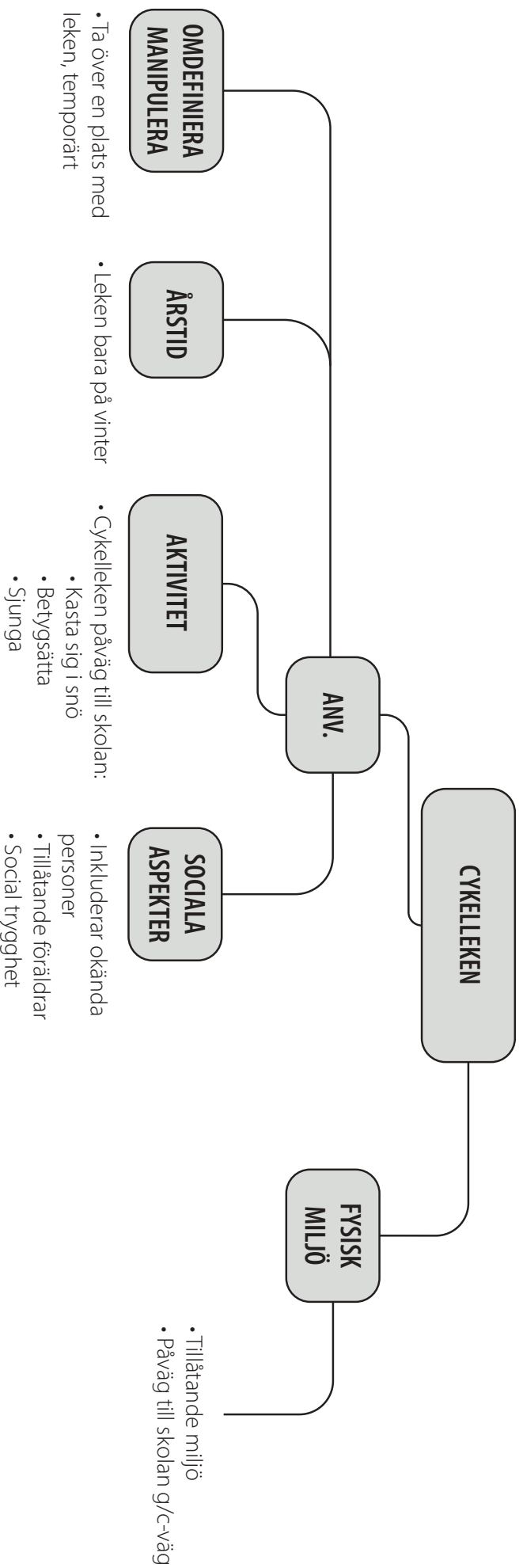
NM = Naturmaterial

FI = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← -- → = Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV= Användning

NM= Naturmaterial

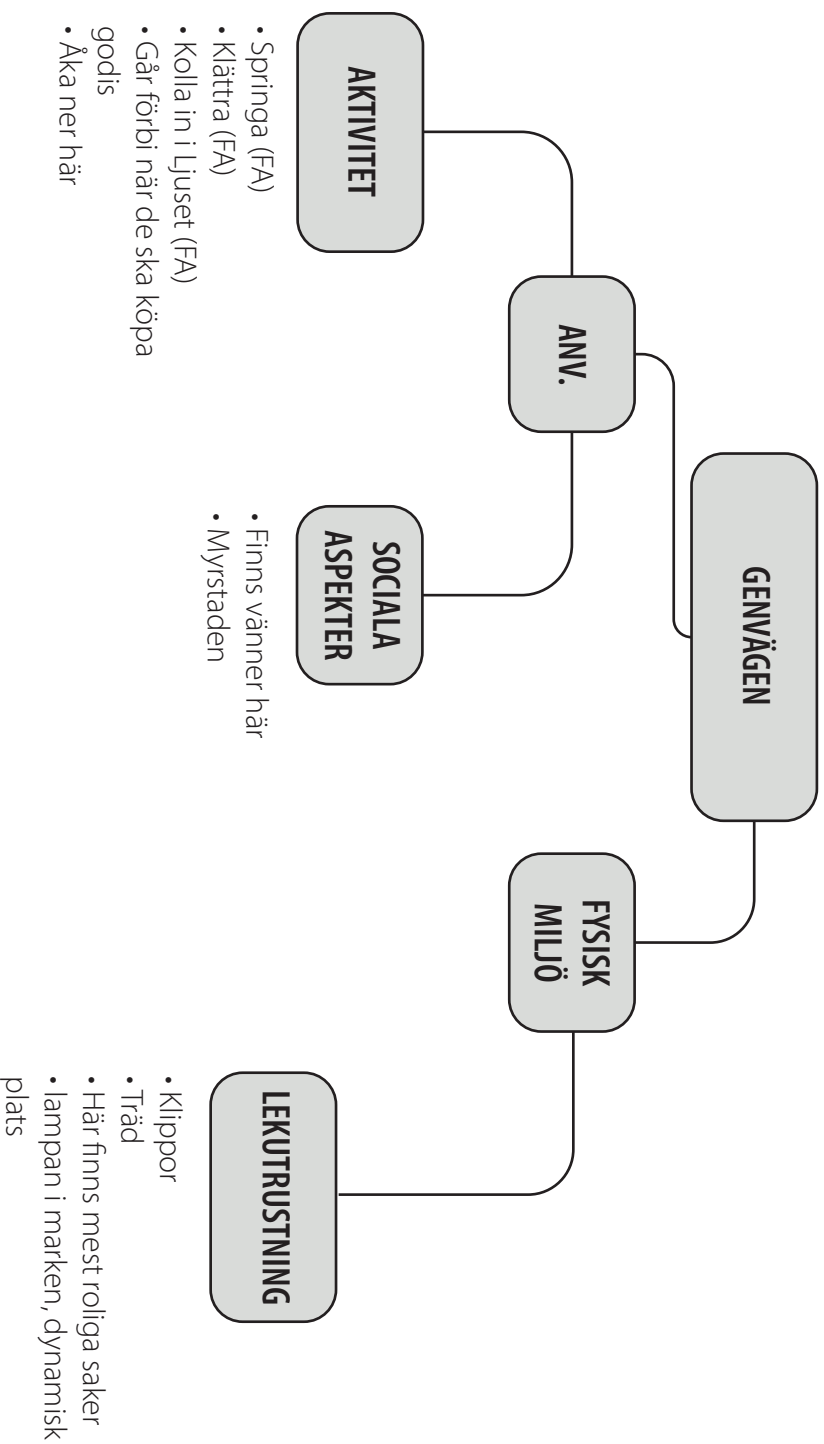
FL=Fantasiek

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← →

= Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV = Användning

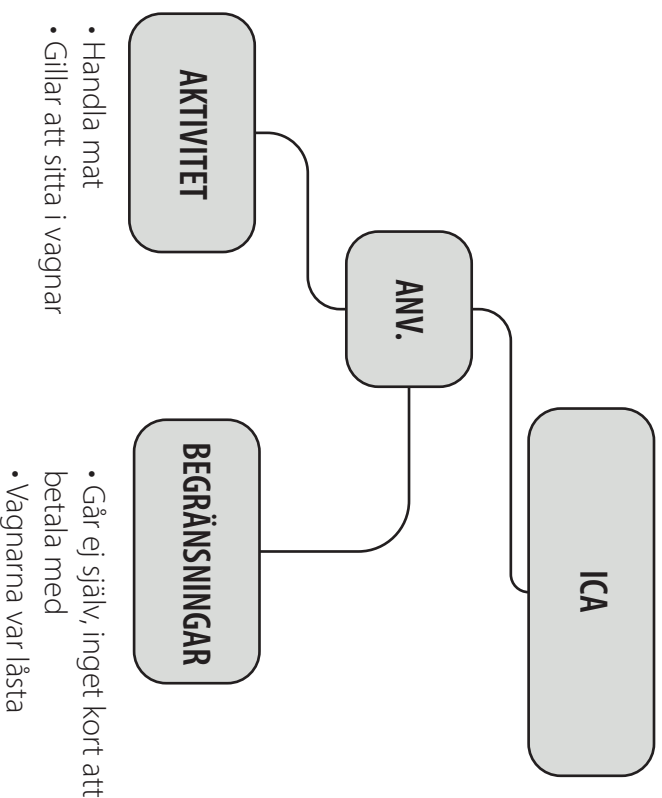
NM = Naturmaterial

FL = Fantasilek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← — → = Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV=Användning

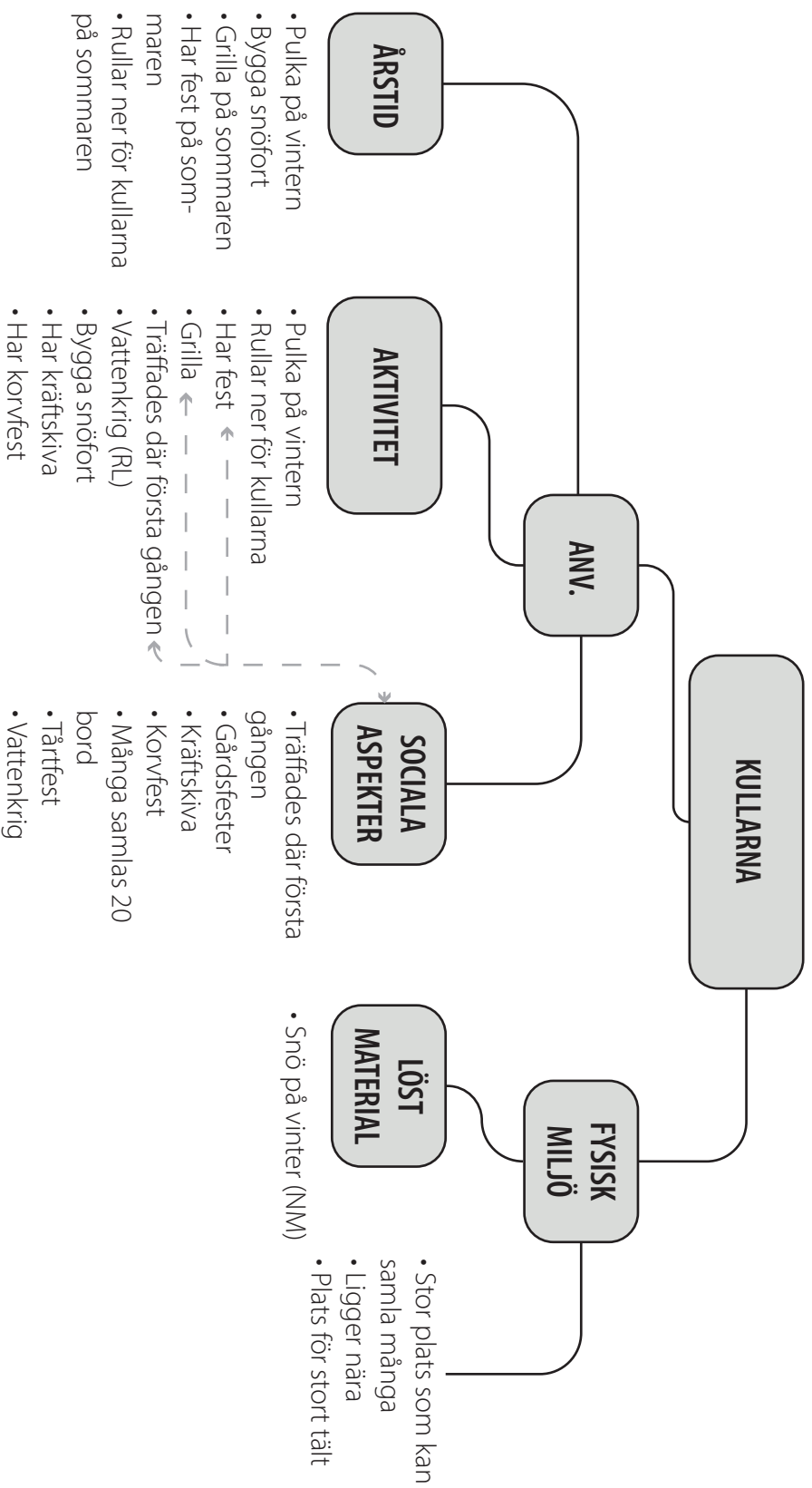
NM=Naturmaterial

FI=Fantasiek

RI=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← → = Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV= Användning

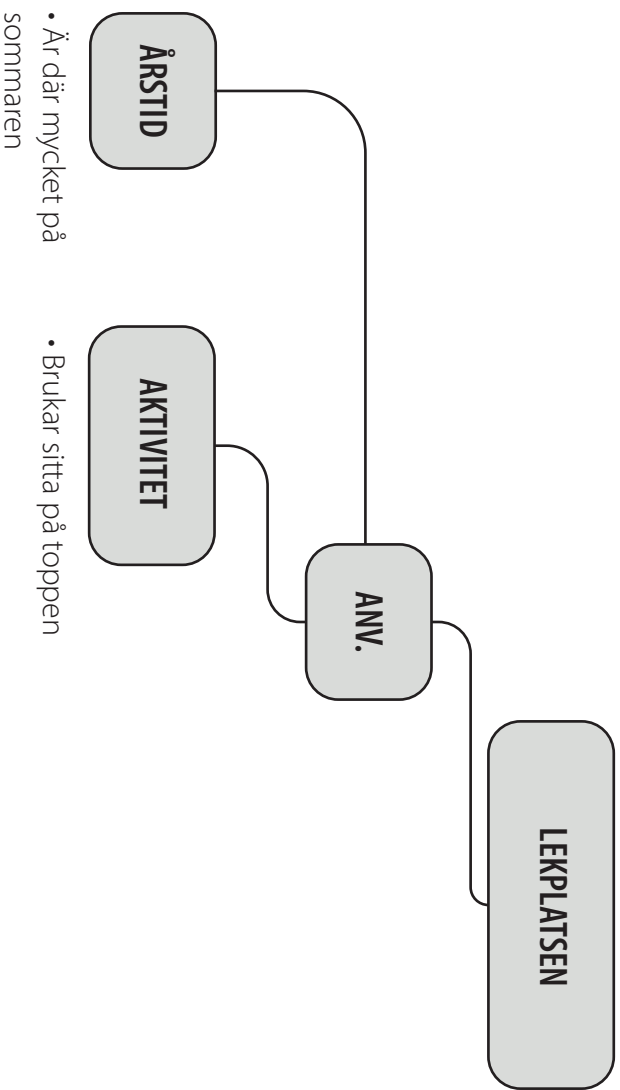
NM= Naturmaterial

Fl=Fantasilek

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

◀ — ▶ = Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV = Användning

NM = Natumaterial

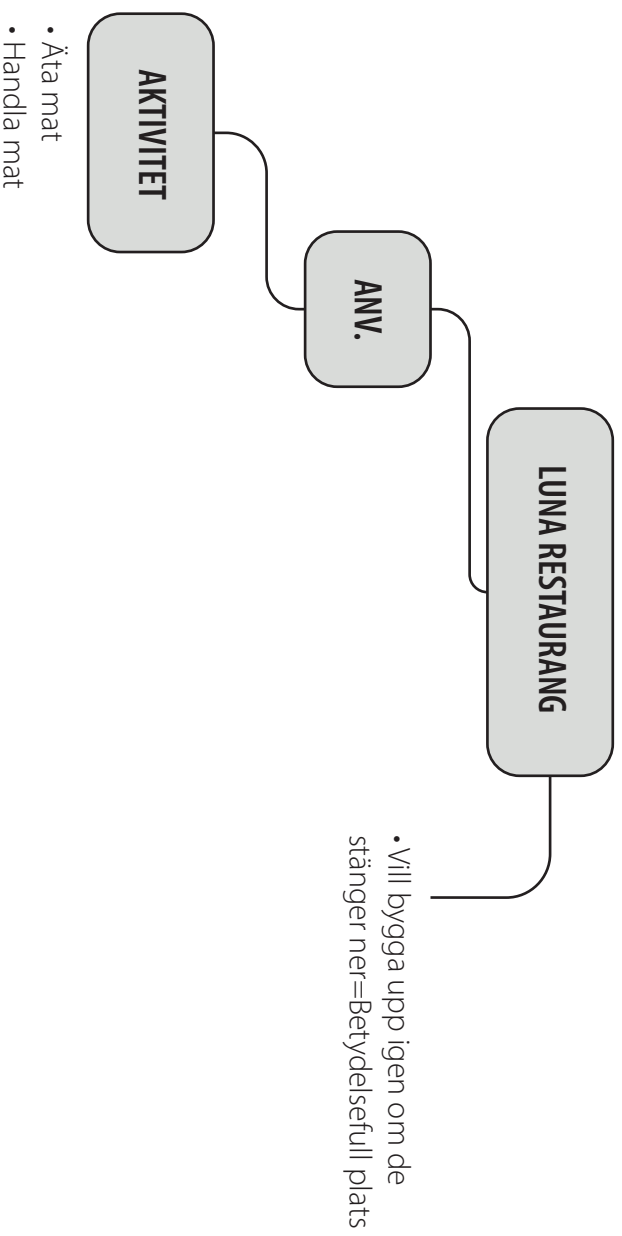
Fl = Fantasilek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← — →

= Samband/Koppling

FLOGGSTA 2

ANV = Användning

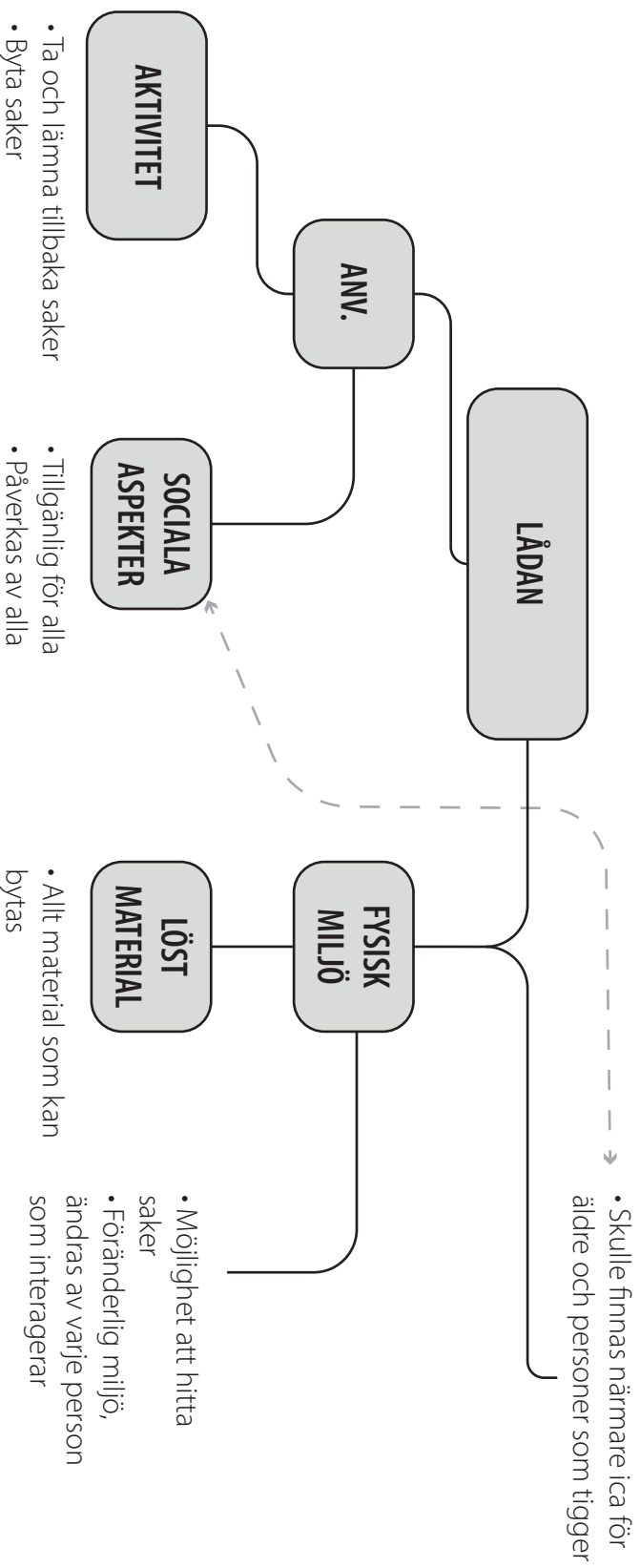
NM = Naturmaterial

FL = Fantasilek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV= Användning

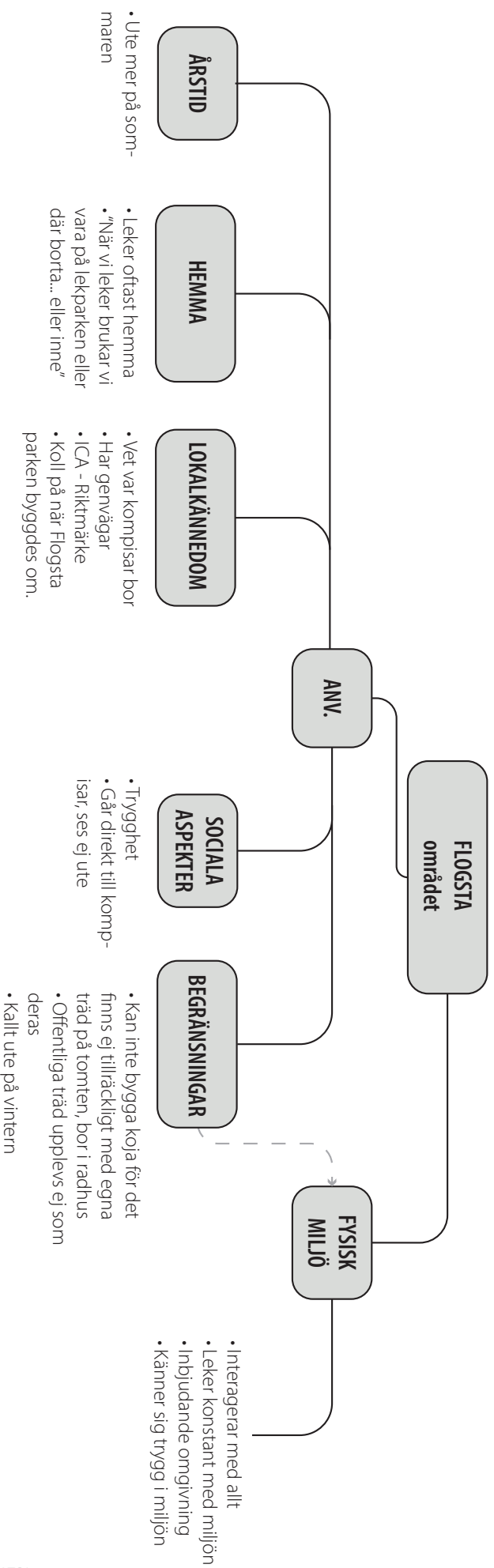
NM= Naturmaterial

FL=Fantastisk

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← - - → = Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV = Användning

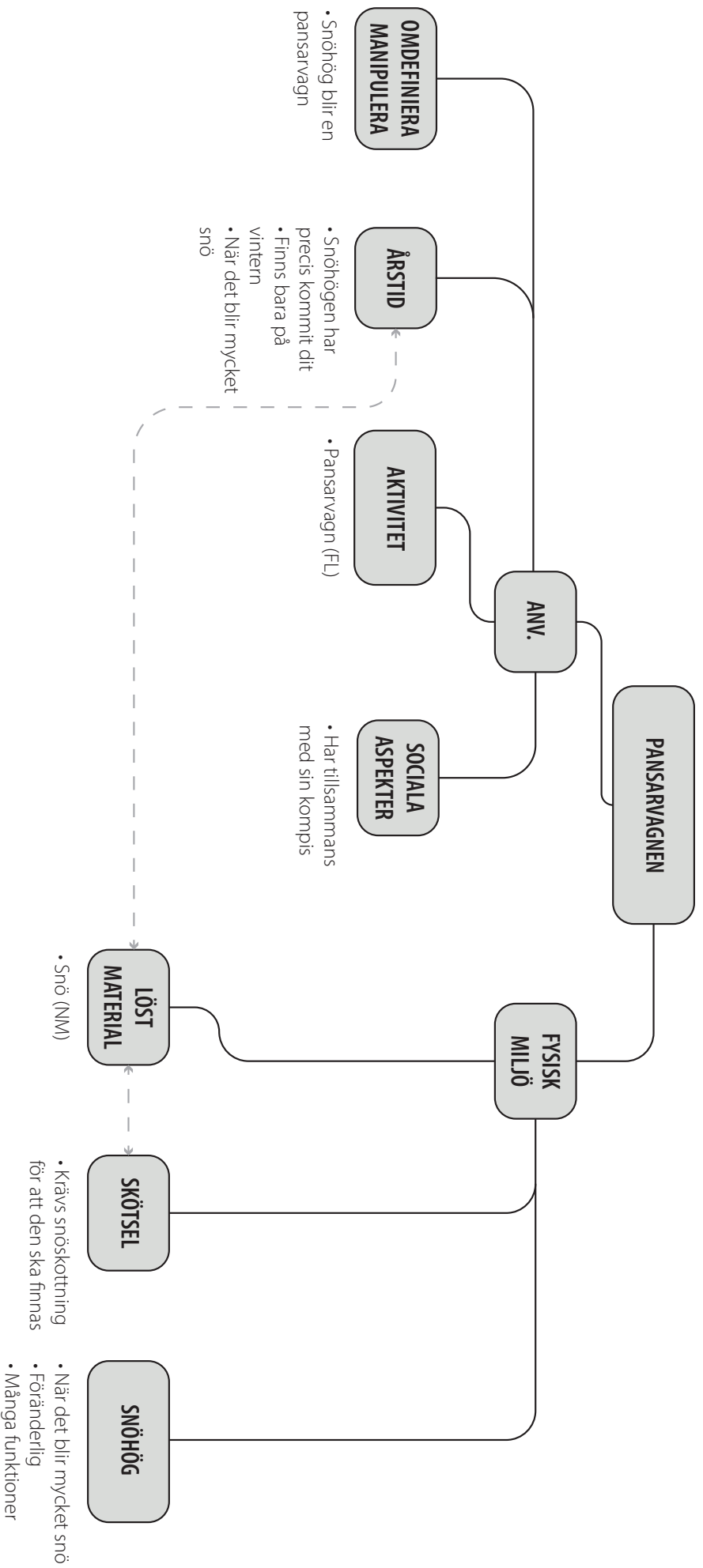
NM = Naturmaterial

FL = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/Koppling

FLOGSTA 2

ANV = Användning

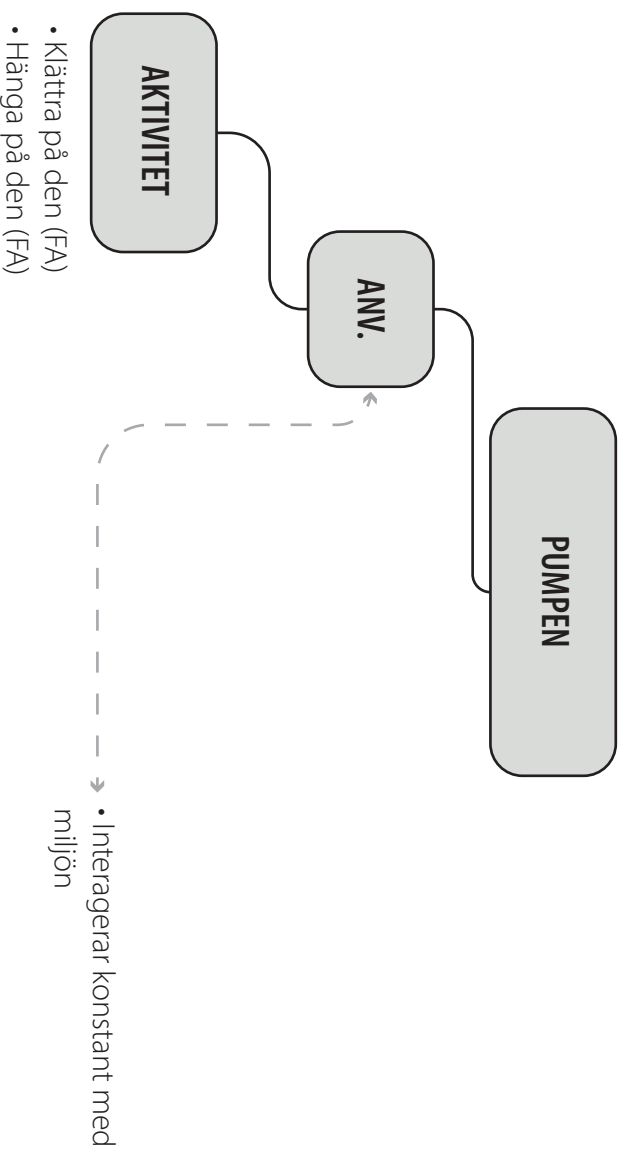
NM = Natumaterial

Fl = Fantasilek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← — → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 1

ANV= Användning

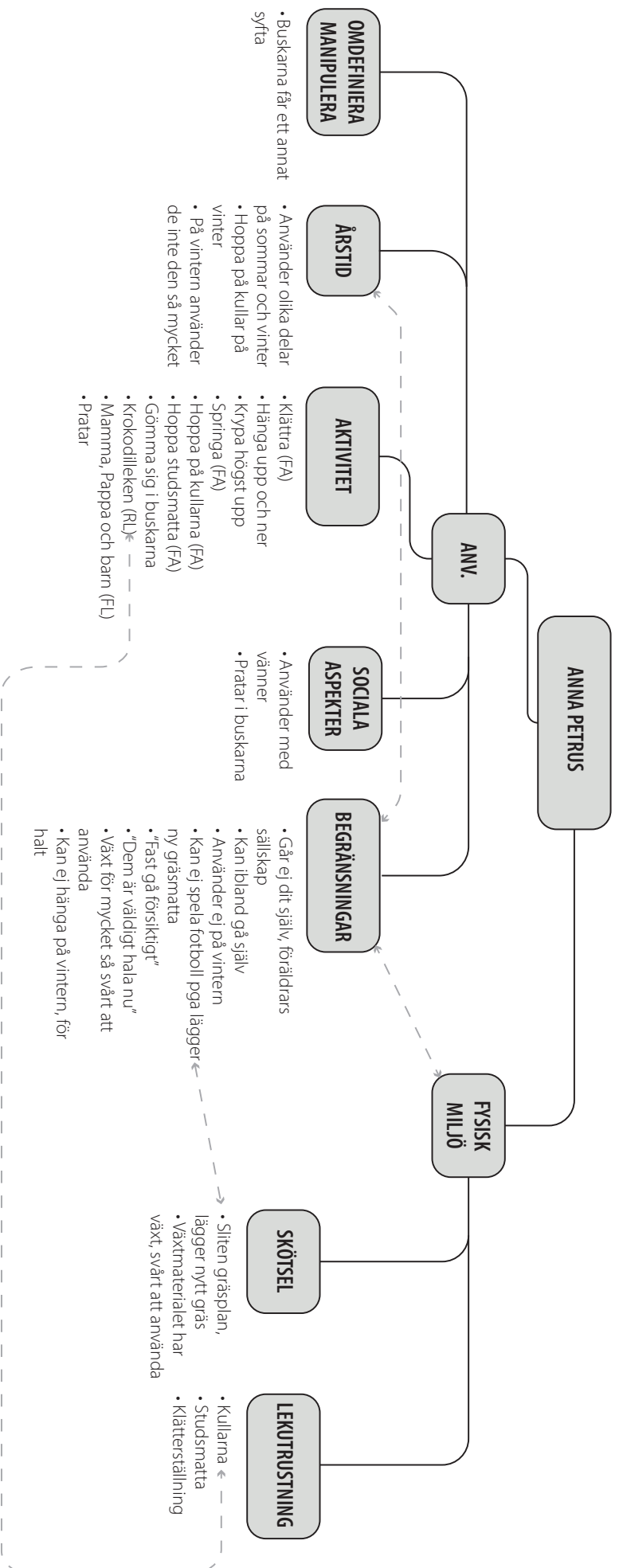
NM= Naturmaterial

FL=Fantasilek

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← → = Samband/koppling

INDUSTRISTADEN 1

ANV = Användning

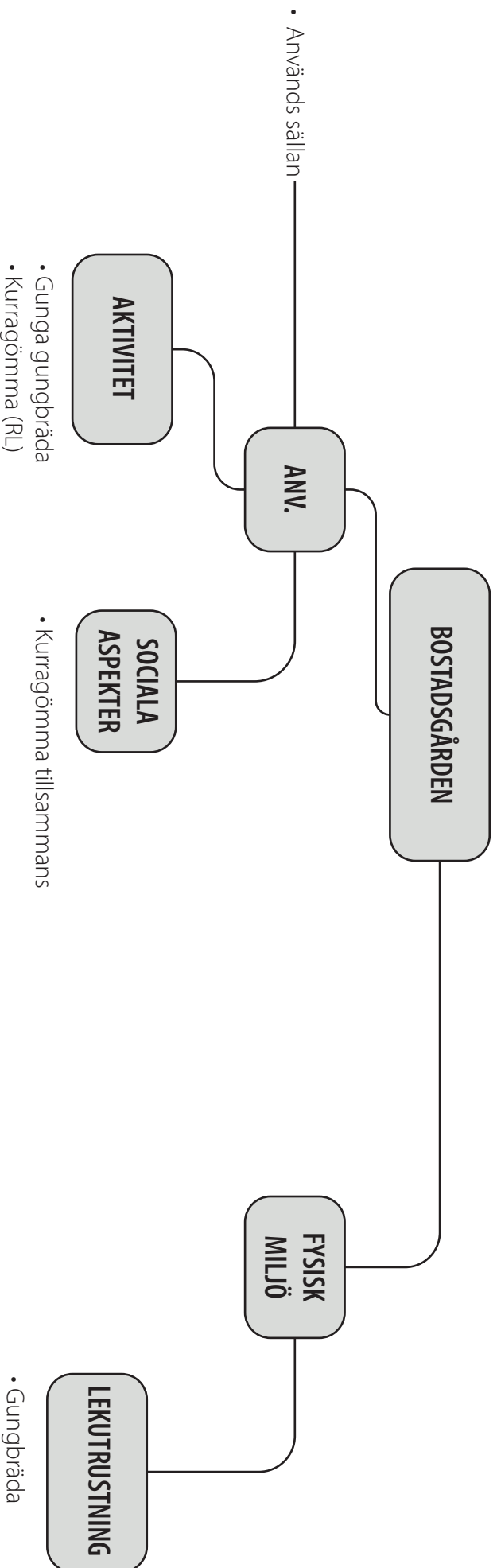
NM = Naturmaterial

FL = Fantasilek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/koppling

INDUSTRISTADEN 1

ANV=Användning

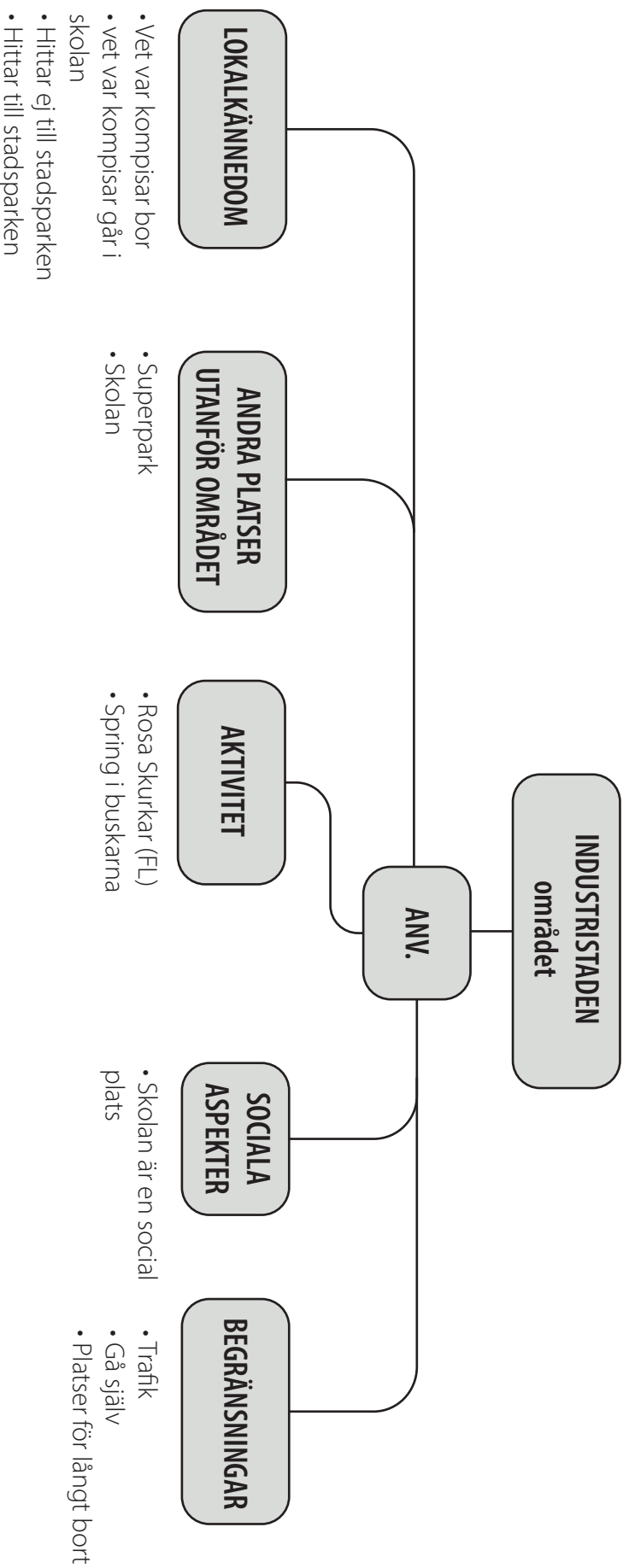
NM= Naturmaterial

FL=Fantasilek

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← — — —> = Samband/koppling

INDUSTRISTADEN 1

ANV = Användning

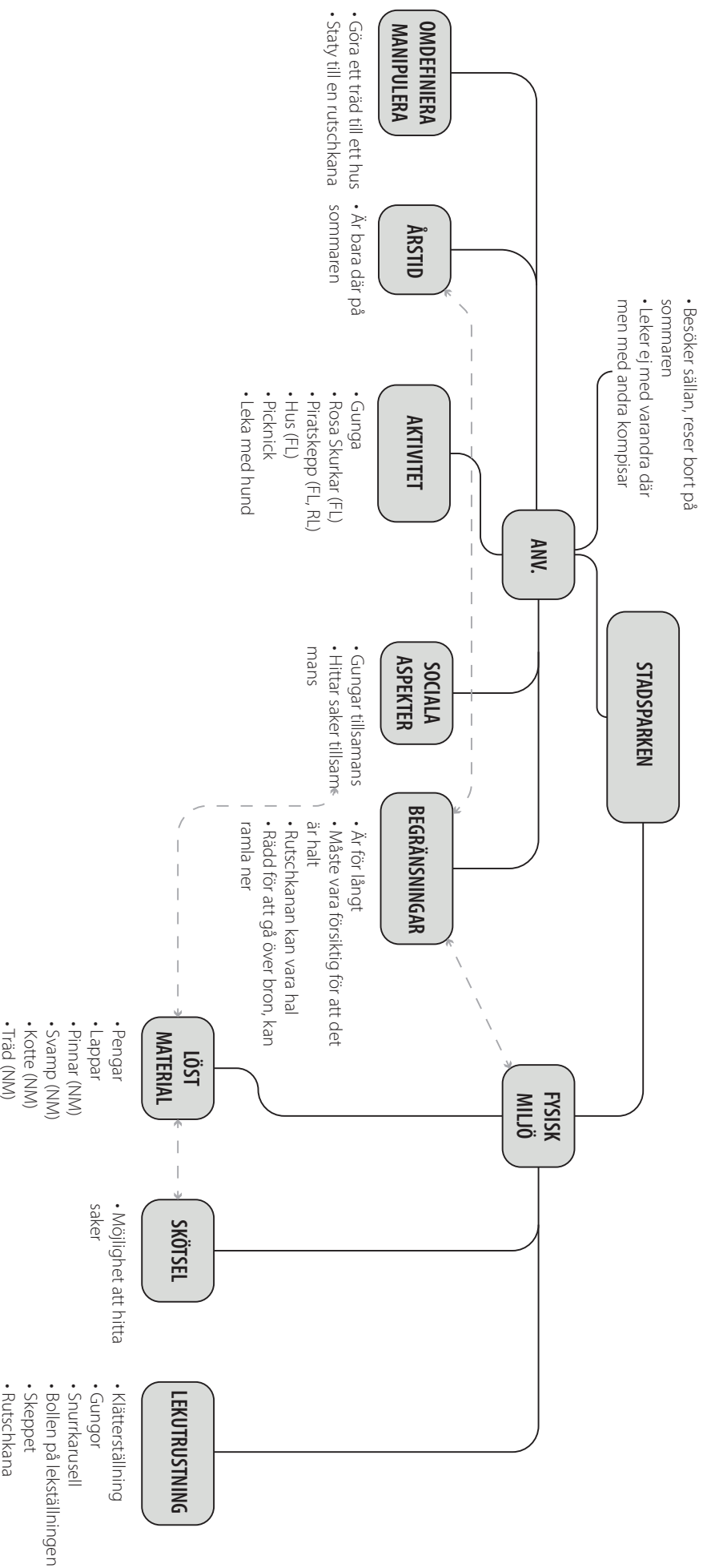
NM = Naturmaterial

FL = Fantastisk

RL = Regelrik

FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV= Användning

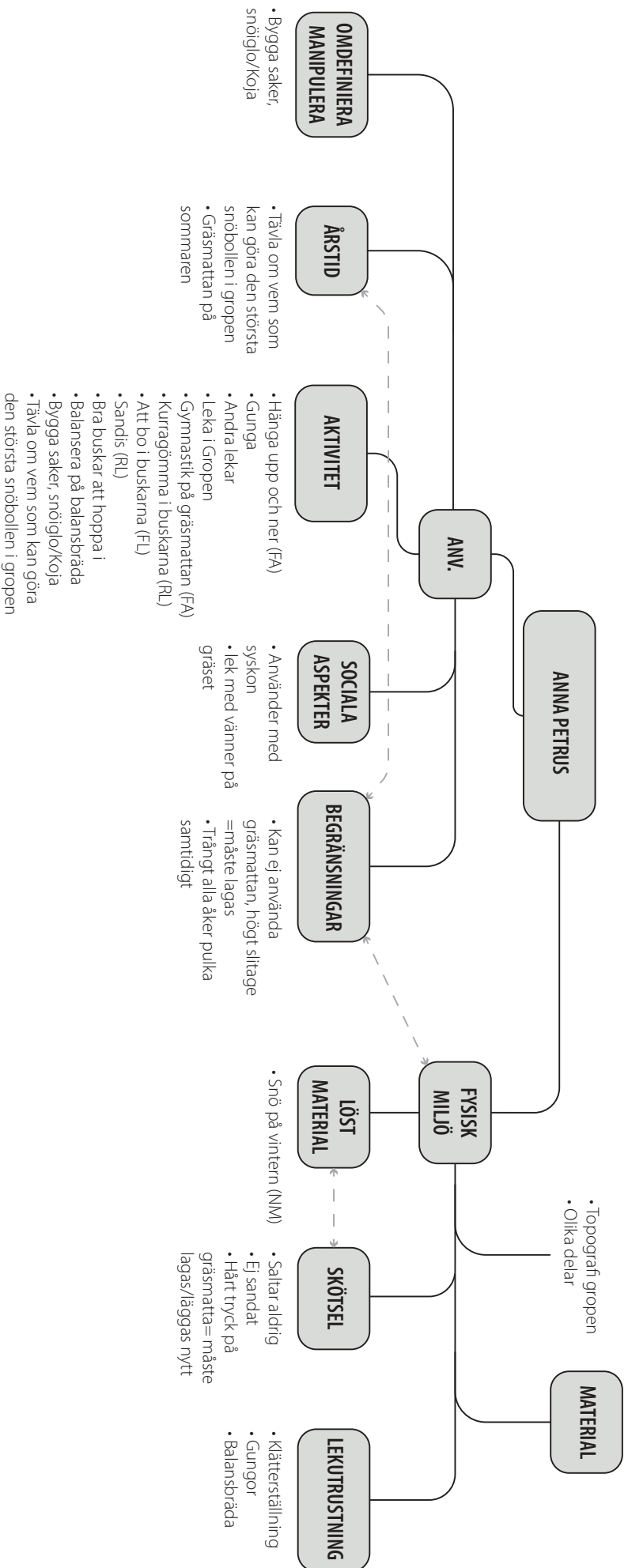
NM= Naturmaterial

FI=Fantasilek

RI=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← - - - → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV = Användning

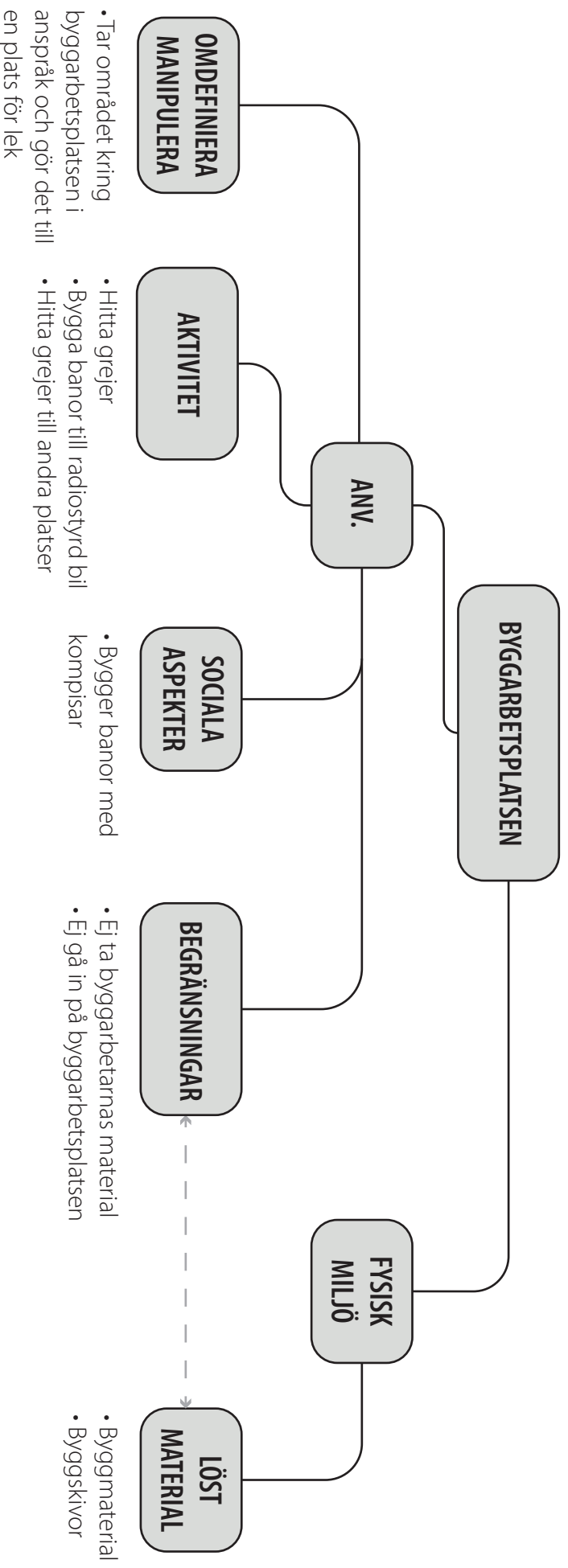
NM = Naturmaterial

FL = Fantasi lek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← - - - → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV=Användning

NM= Naturmaterial

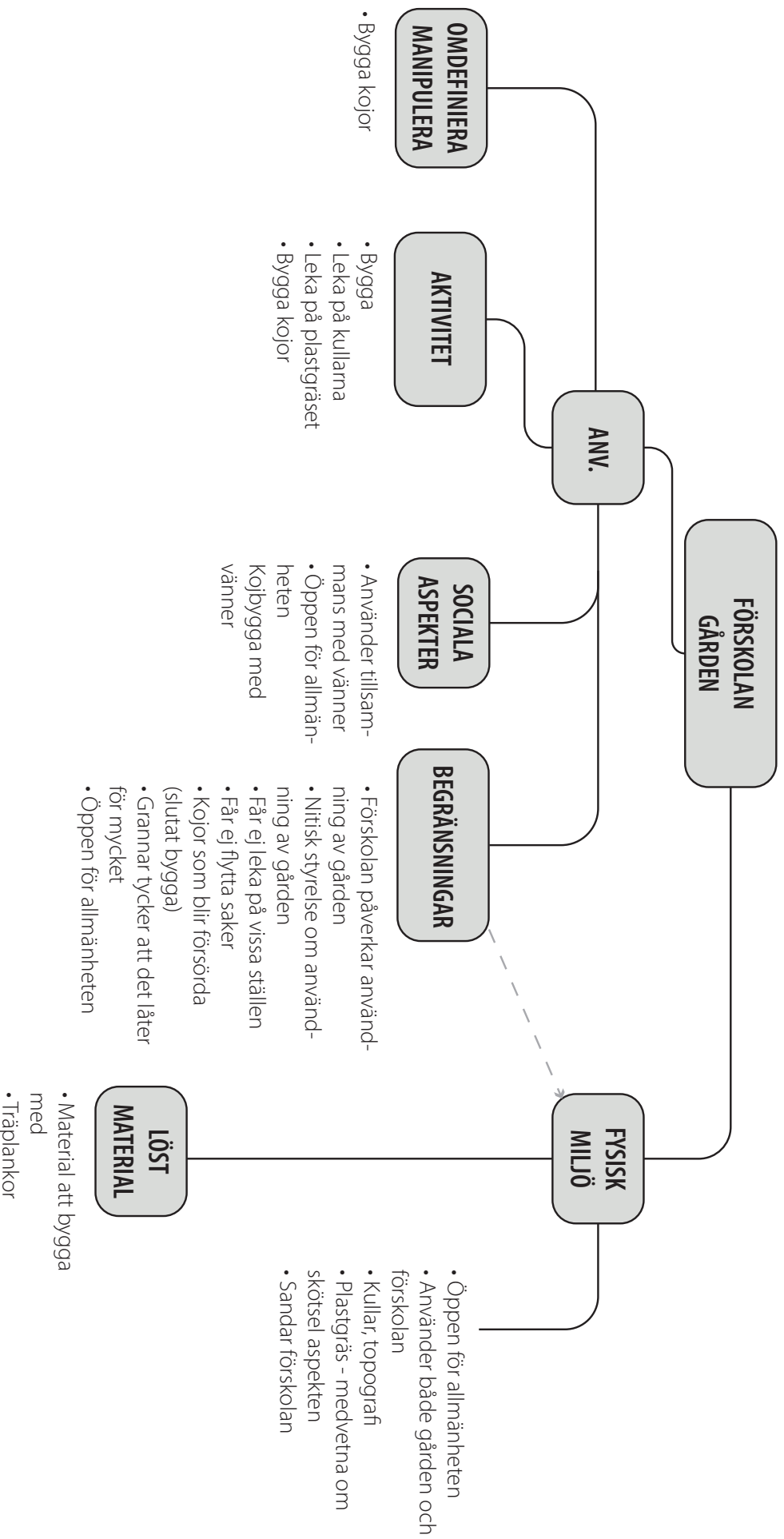
FL=Fantasilek

RL=Regellek

FA=Fysisk aktivitet

← → = Samband/Koppling

← → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV = Användning

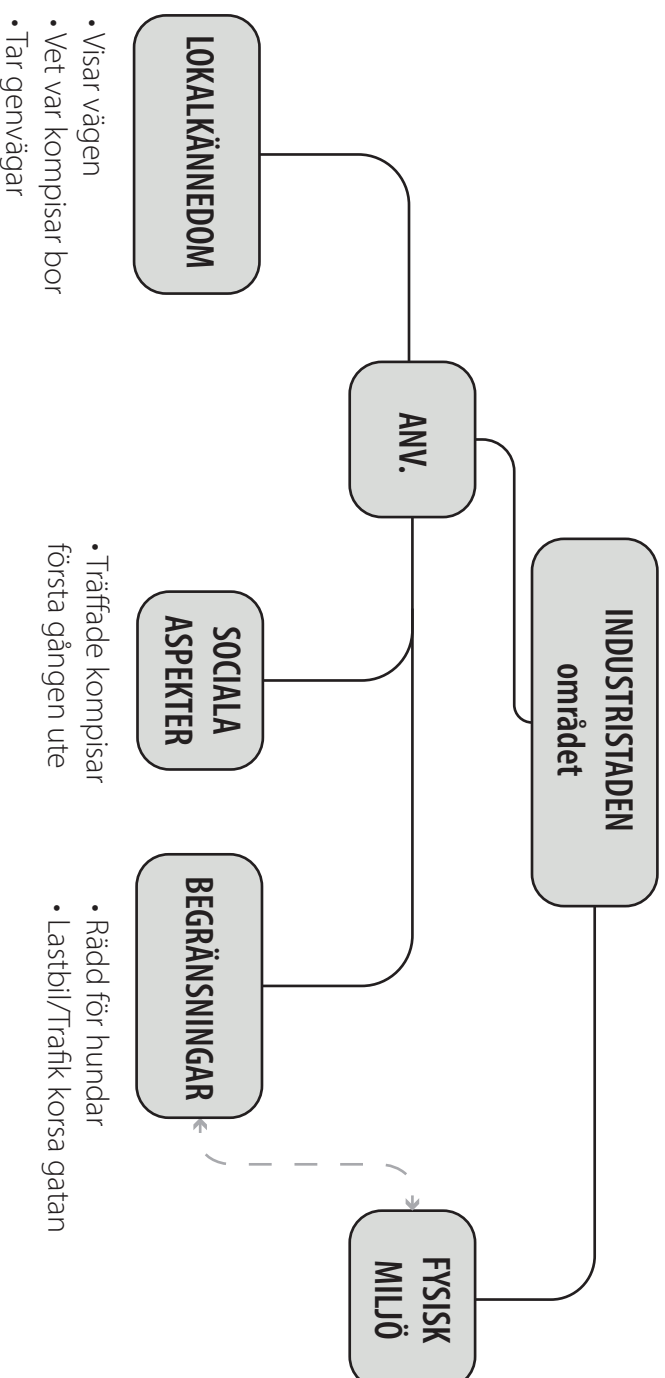
NM = Naturmaterial

FL = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← -- → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV = Användning

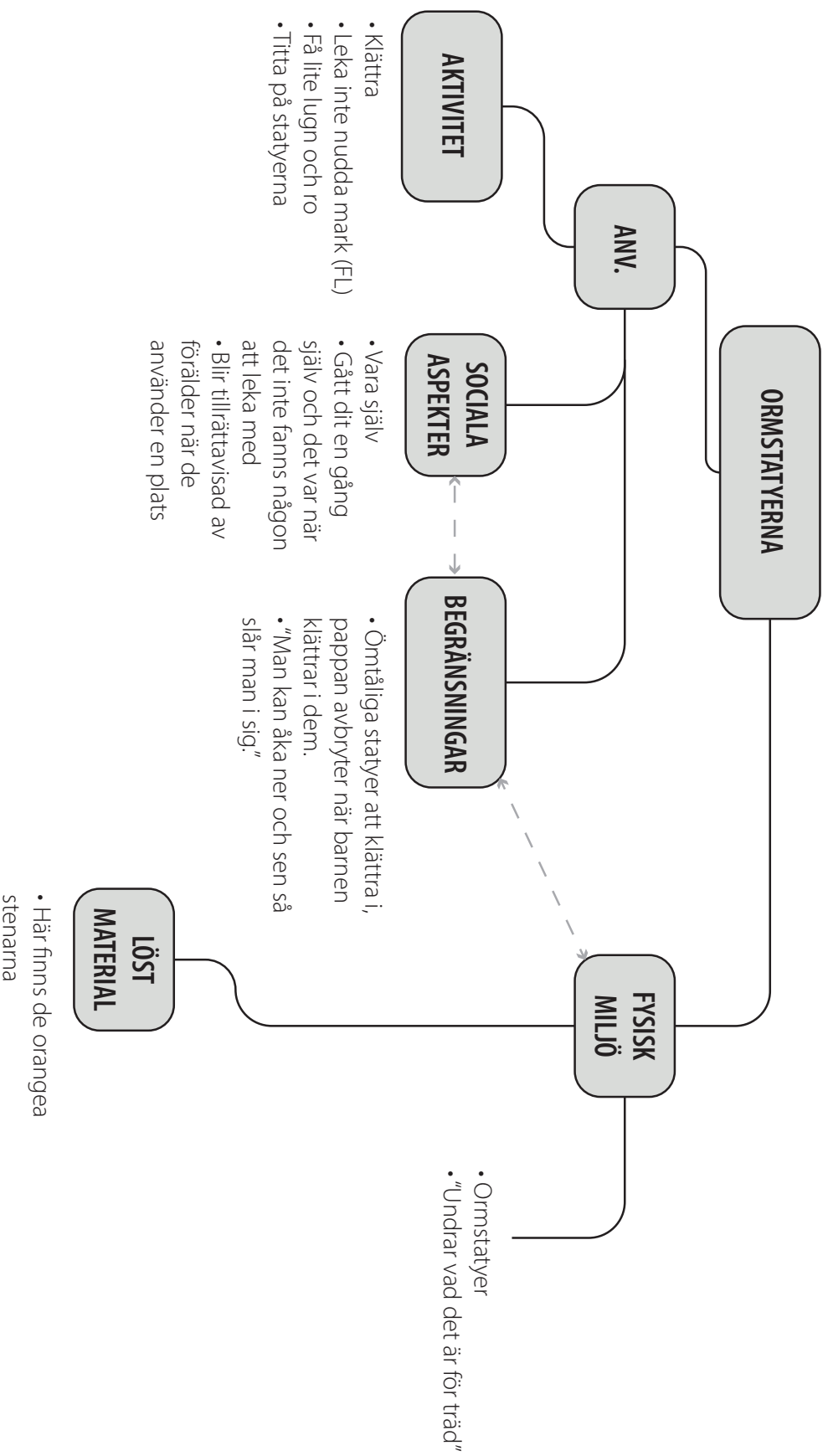
NM = Naturmaterial

FL = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← -- → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV = Användning

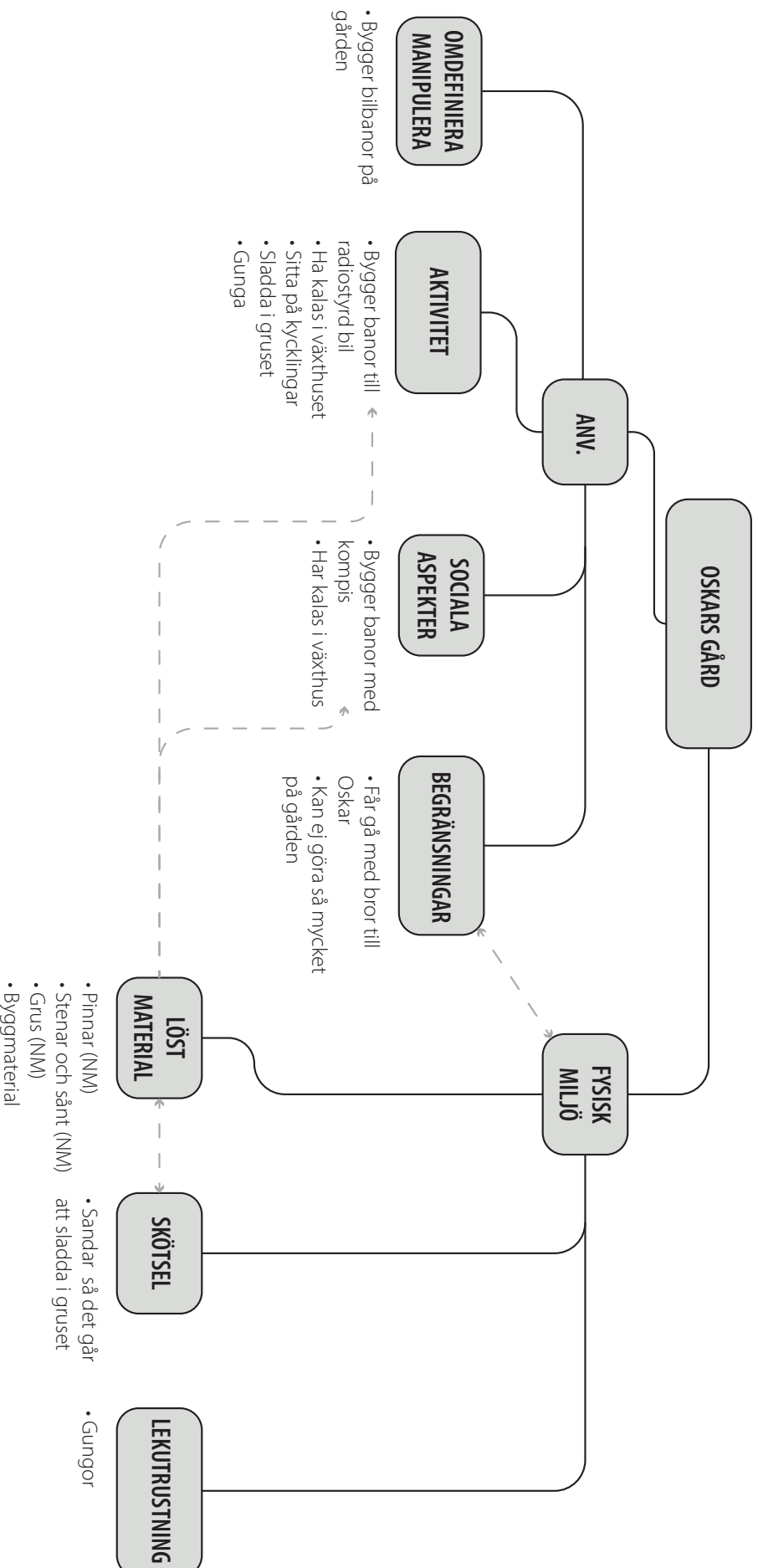
NM = Naturmaterial

FL = Fantasilek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← -- → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV = Användning

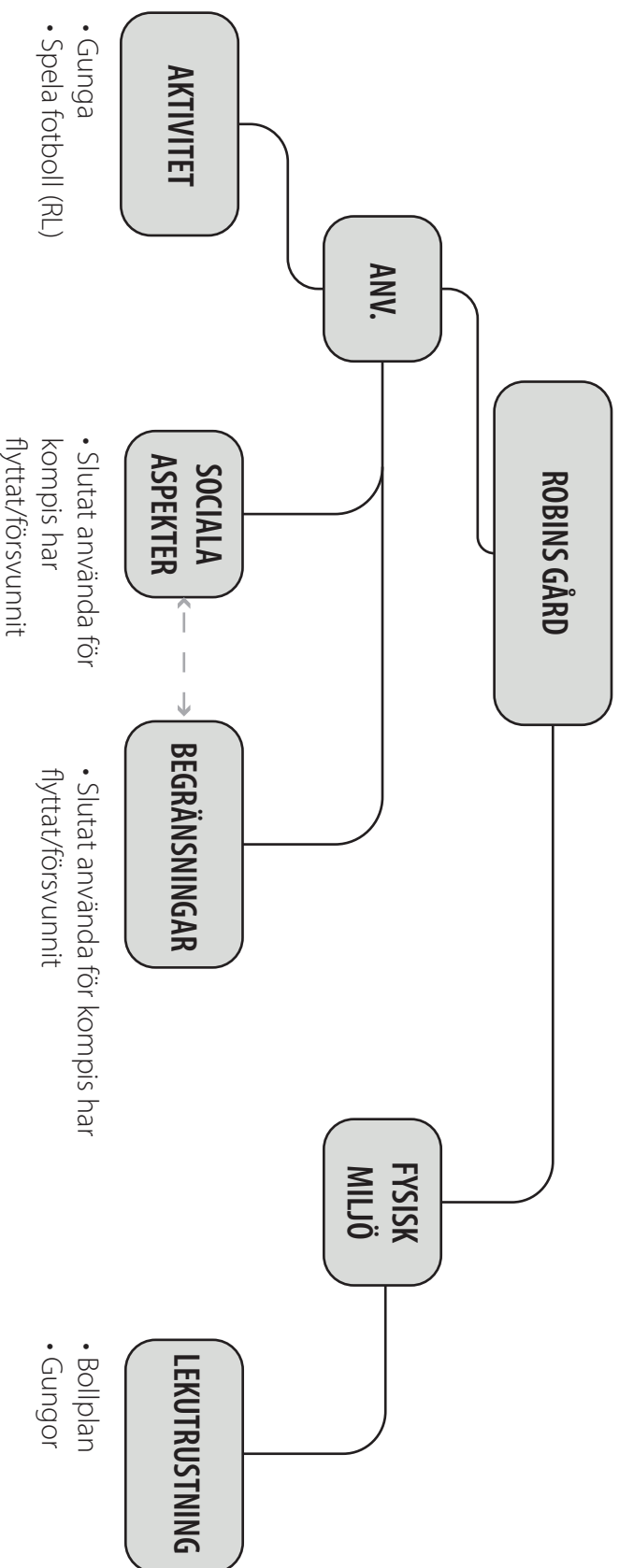
NM = Naturmaterial

FL = Fantasi lek

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← - - - → = Samband/Koppling

INDUSTRISTADEN 2

ANV = Användning

NM = Naturmaterial

FL = Fantastisk

RL = Regellek

FA = Fysisk aktivitet

← → = Samband/Koppling

